

časopis slovenskih delavcev

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

Ljubljana, 29. maja 1992, št. 22, letnik 51, cena 70 tolarjev

št. 22

TREBA BO ZNORETI

Družbena lastnina ni prav nič drugega kot seštevek kolektivnih lastnin tisočev delovnih kolektivov, delavcev torej, vseh zaposlenih. Samoupravljanje pa je bilo vselej tudi upravljanje na osnovi kapitala in ne zgolj dela.

Papirji so papirji, bistvo pa bistvo. Zaposleni delavci so **KOLEKTIVNI LASTNIKI SVOJIH PODJETIJ V DRUŽBENI LASTI!**

Za lastnike jih je naredila država, ki se je njim v prid odrekla lastništva podjetij. Zaposleni so jih prevzeli, razvijali, ustvarjali vse premoženje, ki si ga zdaj hočejo lastiti preroki nove dobe, od kradljivih »menedžerjev« do manipulantskih politikov.

Čudno je le, da delavci ne znorijo in ne zgrabijo za vrat tatov, ki jim jemljejo tisto, kar je njihovo po ustavi, zakonu in pravici. Svobodni sindikati so se jih odločili popeljati v ta neizbežni boj, o čemer piše **Rajko Lesjak** na 2. strani. S tem se strinja **Vitimir Gros** na 3. strani, na 5. strani pa objavljamo predlog poštenega zakona o preoblikovanju družbene lastnine v kolektivno last delovnih kolektivov. Podpisal ga je **Franc Skinder**, družbeni pravobranilec samoupravljanja v Ljubljani.

Franc Skinder

To številko DE pošiljamo tudi vsem slovenskim poslancem. Ni vrag, da bo poštenost in zdrava pamet zmagala tudi v parlamentu!

DIREKTORSKE KRIMINALCE BOMO ZAPRLI

Intervju:
Vitimir Gros,
kranjski župan in
republiški poslanec
se v razmišljanju
o poštenem
lastninjenju
»nevarno«
približuje zahtevam
Svobodnih
sindikatskih
Slovenije. Le pri
žuganju
direktorskim
kriminalcem je
malce bolj korenit.

Preberite na 3. strani

**DE, četrtek
ob 14.00**

Plač vlada ne bo zamrznila, pač pa bo skušala s pogovori in dogovori s sindikati, ki so se začeli konec minulega tedna, spremeniti mehanizem. Težnjam sindikatov po popolnem spoštovanju določil tarifnega dela kolektivnih pogodb pa se bo skušala približati na primer s predlogom, naj bi delavci dobili namesto neizplačanih 20 odstotkov ustrezne vrednostne listine. To je izjavil Janez Kopač, sedaj še minister za finance, na tiskovni konferenci po današnji seji vlade, ki je – med drugim, toda izven dnevnega reda – obravnavala tudi »škandal« zaradi povišanja plač v negospodarstvu in državni upravi. Šlo je le, pravi Kopač, za uskladitev plač s sprejetim mehanizmom, ki ga je vlada podedovala in ki ga bo skušala spremeniti, ker je škodljiv. Dobili bomo tudi novega finančnega ministra, ki je velik strokovnjak za sanacijo bank – Mitja Gasparija, in sicer takoj, ko bo končal svoje posle v svetovni banki. To bo kar kmalu, Janez Kopač pa bo njegov namestnik.

Vlada bo iz državnih blagovnih rezerv razdelila beguncem moko, riž ter nekatera druga živila in detergente v vrednosti 4,2 milijona tolarjev.

Iz vsebine:

**DRAGO IZGANJANJE
HUDIČA – stran 11**

**DIREKTOR
MTT MELJE
GROŽI DELAVCEM
S TOŽBO**

– v Ravbarkomandi na 15. strani

4000

stran 14
Ivan Tavčar:

Tavčarjeva povest 4000 je izšla prvič leta 1891 v Ljubljanskem zvonu. Nastala je pod neposrednim vplivom tedanjih političnih bojev na Slovenskem in pomeni ostro satiro proti klerikalizmu, njegovi nestrpnosti, vladeželjnosti in duhovni omejenosti. Prepričani smo, da je znova aktualna. Ilustracija je delo Maksima Sedeja.

Piše: Rajko Lesjak

DELI IN VLADAJ

Z usodo nekdanje družbene lastnine so povezana velika pričakovanja in želje. Tako bi enim vzeli, drugim dajali, tretjim prodali... Sprejem zakona in lastninjenje pa je nujno in usodno.

Poslednji boljševiki pravimo, da je v tej družbeni lastnini opredmeteno delo mnogih rodov delavk in delavcev. Spremljala so jo velika odrekovanja. To lastnino je, preprosto, prigaralo to ljudstvo. Zato njeno spreminjanje v lastnino, zlasti privatno, ne more biti opravljeno brez upoštevanja tega ljudstva oziroma tega delavstva. Najmanj kar bi lahko, pa bi lahko to ljudstvo na referendumu vprašali, kaj misli. Tak referendum bi bil lahko opravljen že davno.

Hotenje, da bi iz kroga upravičencev izločili prav tiste, od katerih to premoženje je, oziroma jim ga preprosto vzeli, je kraja brez primera. Revolucija, ki razlaša brez odškodnine in brez soglasja prizadetih, se čez čas vedno vrača po pravico.

Težko je prerokovati, kaj bo z zadnjo različico zakona, že zaradi proceduralnih zapletov v našem parlamentu. Še težje je zastaviti besedo, kako bo lastninjenje steklo v praksi. Če se dan po jutru pozna, se bo kradlo še naprej. Sam pa še nisem slišal odgovora, kaj bodo storile oblastne strukture, če delavci podjetja preprosto ne bodo dali. Sicer pa, kdo je to podjetje in zakaj bi ga sploh dali?

V tem političnem, strokovnem in krivično-pravičnem labirintu preprosto razdelimo premoženje med zaposlene tako v tovarnah in javnih službah, ter upokojevcem. Od kod pa ta famozna ugotovitev, da delavec ne zna ceniti tega, kar mu je »podarjeno«! V nobenem sistemu ni delavcu nič podarjeno. Ali pa še večja krivica: delavec mora kupiti to, kar je že njegovo. Kupiti pa mora s to mizerno mezdo »delnice« lastnega podjetja. Celo tako daleč gre lastninjenje, da dajemo v isti koš sredstva skupne porabe – objekte družbenega standarda – čeprav vemo, da se je denar, iz katerega so zgrajeni, odtegoval delavcem in namensko zbiral.

Očitno pa se odstotni delitvi tega družbenega premoženja ne bo moč izogniti. Če je že tako, gre največji delež zaposlenim in tistim, ki so to premoženje ustvarili; kar še ostane, pa gre podjetjem in skladom, s tem da manjka odškodninski sklad za brezposelne. Zgodila se bo še večja krivica. Delavci bodo na lastnih organih odločali o svoji usodi, in sicer včasih tudi proti svoji volji, namesto da bi stvari vzeli v svoje roke. Pa ne gre za podcenjevanje delavcev, gre preprosto za zvitost in barabinsko politiko.

Tudi če se vse to, kar predvideva politika, zgodi: ali bo tedaj uspešnost podjetij ob znanih lastnikih boljša, ekonomsko učinkovitejša, ali bo razvoj drugačen in bo več delovnih mest, ali bodo večje plače, drugačne delavske pravice, bo manj stavk, več socialnega miru in bolj varno delo? Ali ne diši vse skupaj po tem, da nekemu gre zgolj za lastnino in za oblast? Žrtve, krivice in posledice so v boju za oblast postranska zadeva, in v tem je tragedija malega človeka. Namesto da bi se delavec dvakrat postavil v vrsto, in sicer za premoženje in razliko za manj izplačane plače, bi ga nekateri radi iz te vrste enostavno nagnali kot paglavca, v najboljšem primeru na konec vrste.

Časopis je realsocialističen

Tovariš Rajko Lesjak in v glavnem vsi drugi tovariši novinarji v DE so zelo pristranski, neobjektivni (zavajajo navadne ljudi). Jaz nisem član nobene stranke, sem član SVIZ, ateist – a kljub temu upoštevam 10 zapovedi in bi jih priporočala tudi vam.

Menim, da bi bilo pametno, da oblast prepove delovanje SSS v takšni obliki in zasedbi, ker je le podaljšana roka bivše ZK oz. sedanje SDP, saj v ničemer ne zagovarja interesov delavstva, pač pa le vodilne strukture v podjetjih (rdeče direktorje).

Dolžnost SSS bi bila, da pospeši sprejetje zakona o lastninjenju podjetij, in to v obliki, kot ga je predstavila oz. predlagala prejšnja vlada,

ki je res zagovarjala interese delavcev. Vi pa sprejetje zakona le zavirate z neobjektivnimi lažmi. Poglejte si n. pr. nizozemski lastninski zakon oz. delničarstvo – izredno dober primer za naše razmere.

To je naloga in stvar sindikata, ne pa pozivanje ljudi k političnim stavkam in podpiranje nedela, na kar ste v sind. navajeni že 45 let. Ne vem, ali se zavedate, da predobro živite na račun delavstva (članarin). Vi pa jih namesto da bi bili na njihovi strani, zavajate!

Sicer pa ugotavljam, da za nekatere delavce ni bilo pravice v času samoupravljanja in realsocializma, tako kot je ni tudi sedaj.

Dokler boste Vi le sami sebi namen, se stanje ne bo spremenilo, saj niste pometli še pred svojim pragom in poskrbeli za svoje HLAPCE JERNEJE ter kot noj tiščite glavo v pesek na karikaturi, ki ste jo pred nedavnim namenili bivši vladi. VSI OČITKI PRITEČEJO LE VAM!

Gospod oz. tov. Jože ŽUPANČIČ – predsednik zbora

združenega dela je v skupščini dejal SRAM ME JE, jaz pa pravim SRAM VAS je lahko.

Dejansko gre človeku na bruhanje pri prebiranju vaše DE ob spoznanju, da lahko že v enem sestavku natrosite toliko neresnic in podtikanih – rubrika PREDVOLILNA ARENA...

Naslov in podpis v uredništvu

O časopisu DE

DE bi moral biti časopis, ki bi služil sindikalnim delavcem in članstvu. To v precejšnji meri tudi je, toda:

Članstvo SSS je pluralno sestavljeno, ideološko raznobarvno. DE to nikakor ni. Preveč je politično opredeljen časopis. Večina komentarjev je izrazito črno-belih. Vse kar je »desno«, je ocrnjeno, pa če upravičeno ali ne.

Premnogokrat je pisanje celo žaljivo za bralce, ki se ne strinjajo z našo usmeritvijo, posebej še humor, ki to ni in spada bolj v KAJ in Slovenske novice.

Časopis je predrag. Rešitev

ekonomičnosti pa ne sme biti v sindikalni prodaji časopisa (npr. vsem članom – neumnost). Če bo časopis dovolj dober, se bo dobro prodajal tudi v kioskih.

Silvo Potočnik, sindikalni zaupnik

Spoštovani!

Najprej bi vas želel opozoriti, da DE ni časopis vseh slovenskih delavcev, ampak samo izrazito levičarskih in celo antireligioznih delavcev. Zato želimo, da naslov vašega časopisa spremenite! Mislimo, da vam je jasno, da nismo vsi delavci vaše ideologije, ki predstavlja celo skrajno levičarsko usmerjenost! V časopisu uporabljate besede sovražstva do drugače mislečih in zato vas ne moremo priznavati za časopis slovenskih delavcev! Izvolite objaviti v vašem časopisu našo pripombo.

Pozdravljamo vas drugače misleči delavci.

Menimo, da podpisi niso potrebni, ker smo delavci že ideološko opredeljeni!

Stanovanja prodaja tudi SPIZ

Prednost imajo upokojevcem in borci

Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja je na podlagi nove stnovanjske zakonodaje dobila v last 6093 stanovanj. Do srede aprila je bilo vloženih 2436 zahtevkov za odkup, sklenjenih pa 2087 pogodb o prodaji. Vsem zahtevam ni ugodila, saj so bile bodisi nepopolne, bodisi stanovanja niso bila last skupnosti ali so bile zavržene, ker je šlo za nameravani odkup stanovanj v stanovanjskih hišah, ki so bile namensko zgrajene za potrebe upokojevcem in jih SPIZ v skladu s 128. členom stanovanjskega zakona ni dolžna prodati. Od kupnin je SPIZ že prejel 487,4 milijona SLT. SPIZ s temi sredstvi gospodari tako, da ohranja nji-

hovo realno vrednost, del pa jih je že porabila za plačilo davkov in za sodne overitve pogodb.

Skupnost zdaj pripravlja pogodbe z bodočimi upravniki stanovanj in stanovanjskih hiš. Najemne pogodbe bodo veljale dve leti; možna pa bo njihova predčasna odpoved.

O oddajanju prostih stanovanj v najem odloča predsedstvo skupnosti. Prednost imajo upokojevcem in borci NOB. Predsedstvo je že oddalo 54 stanovanj. Strokovna družba Skupnosti ugotavlja, da bo treba poenotiti kriterije za dodelitev stanovanj, ki jih uporabljajo društva upokojevcem in organizacije NOV, in to pri oblikovanju mnenja, na podlagi katerega naj predsedstvo dodeljuje stanovanja v najem.

Peter Porenta

Dozorelost slovenske pomladi

SDP Slovenije pozdravlja vstop Slovenije v univerzalno organizacijo mednarodne skupnosti kot izpolnitev in dokaz dozorelosti slovenske

pomladi. Položaj enakopravne članice skupnosti suverenih držav bo Republika Slovenija poslej uveljavljala kot odprta družba in država, sposobna enakovrednega sodelovanja z drugimi državami in narodi. Samostojnost se bo končno lahko uveljavila kot instrument uspešnega razvoja, potrdila se bo le kot temelj kvalitete življenja ljudi. Le razvojno uspešna in socialno pravična Slovenija bo po našem globokem prepričanju sposobna prevzemati ustrezen delež soodgovornosti za mir in skupno perspektivo človeštva. Sprejem Slovenije v OZN torej razumemo in pozdravljamo kot obveznost in priložnost hkrati. V SDP se bomo zavzemali kot doslej, da prvo častno izpolnimo, drugo pa pametno izkoristimo za blaginjo državljanov in državljanov Republike Slovenije.

Ciril Ribičič, SDP Slovenije

Sklad za odprto družbo

Minister za kulturo **Borut Šuklje** je 23. maja sprejel direktorja medijskih programov fundacije **Soros** za Vzhodno in Srednjo Evropo **Johnstona Mitchella** in direktorja Sklada za odprto družbo – Slovenija **Rastka Močnika**. Pogovarjali so se o sodelovanju med ministrstvom in fundacijami **Sorosevega** omrežja na področju založniških dejavnosti, pluralizacije občil, usposabljanja kulturnih in medijskih managerjev in vzpostavljanju kulturne in medijske infrastrukture v Sloveniji. Sklad za odprto družbo bo v prihodnjih mesecih povabil k nam evropske in ameriške izvedence s področja medijske zakonodaje, ki bodo nudili svetovalsko pomoč posameznikom in ustanovam v Sloveniji. Dogovorili so se za skupen projekt razširjanja teoretske in splošne kulturne proizvodnje v Sloveniji. V ta projekt se bo vključila knjižna zbirka Stu-

dia humanitatis, povabili pa bodo tudi druge založnike s podobno dejavnostjo. Dogovorili so se tudi za ustanovitev servisnega in učnega redakcijskega laboratorija, ki bo svoje storitve nudil manjšim in alternativnim publikacijam. Sklad za odprto družbo bo v prihodnje v Sloveniji podpiral ustanavljanje neodvisnih televizijskih studijev in pomagal pri razvoju lokalnih radijskih postaj. Prav tako bo pomagal pri razvijanju kulturnih in bralnih prilog, zlasti v regionalnih obcih.

Rastko Močnik, direktor OSF – Slovenija

Slovenski papirmičarji v Italiji

Trgovsko podjetje HAGO iz Celovca, katerega ustanovitelj so slovenski grafiki in papirmičarji, je pred mesecem dni odprlo predstavništvo v Milanu. HAGO že ima svoja predstavništva v Ljubljani, Frankfurtu in Budimpešti, predstavništvo v Milanu pa bo še povečalo plasma slovenske papirne in grafične industrije na italijanskem tržišču.

Italija je eno najpomembnejših tržišč za slovenske dobavitelje. Slovenska papirna in grafična industrija namreč že nekaj let uspešno sodeluje z italijansko papirno industrijo, osnovna naloga HAGA v Milanu pa bo še intenzivirati sodelovanje in s tem izboljšati image slovenske papirne industrije. Način delovanja podjetja bo omogočal neposredno povezavo med dobavitelji in kupci.

HAGO namerava v letošnjem letu odpreti še predstavništvo v Stockholmu in Londonu. Še posebno je aktualno predstavništvo v Londonu, ki bi predvsem slovenskim tiskarjem pomagalo pri prodoru na anglosaško tržišče.

Dodatne informacije: HAGO Milano, Vladimir Badurina, tel. 02 76 00 10 85 ali faks 02 76 00 49 59

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Jože Smole:

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

JOŽE SMOLE je za osebnega sekretarja Josipa Broza prišel iz novinarskih vrst. Vse niti Titovih stikov so bile v njegovih rokah. Obšla sta ga le ARMADA in KOS.

- Willy Brandt – nemški krediti ali vojna odškodnina
- Gadafi je pustil Tita čakati dve uri
- Kdo je sesuval Staneta Kavčiča
- Hlače je nosila Jovanka
- Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh

Cena knjige je 500 SLT. Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor tudi pošljite naročila. Telefoni: (061) 321-255, 110-033, 311-956, 313-294

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o) izvod(ov) knjige **Spomini Titovega sekretarja**

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna številka, kraj:

Ime in priimek naročnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Kraj in datum Žig Podpis naročnika

Na ponedeljkovi tiskovni konferenci, ki smo jo pripravili ob izidu knjige **Jožeta Smoleta »Spomini Titovega sekretarja«**, je avtor med naštevanjem razlogov, zakaj se je odločil za objavo svojih občasnih dnevnih zapisov, ko je delal pri Josipu Brozu, povedal: »Gre za verodostojno predstavitev človeka, zgodovinske osebnosti in hkrati za svojevrstno pričevanje o tem, kako se je oblikovala politika v letih 1968–1970.«

PREDVOLILNA ARENA

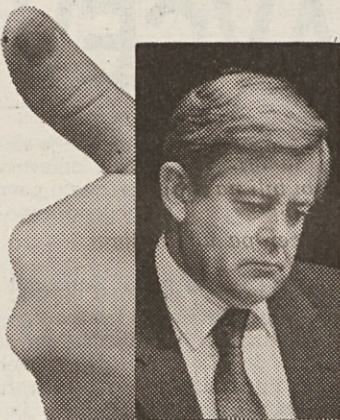
Celo najbolj zagrizeni nasprotniki predsednika predsedstva Milana Kučana so ob njegovem nastopu v palači Organizacije združenih narodov ob Vzhodni reki morali priznati, da je zahtevno delo opravil z veliko stila. Ne le da je za razliko od sicer zelo samovšečnega Franja Tudjmana govoril v materinem jeziku, bil je na ravni, ki bi mu jo zavidali celo diplomati z veliko daljšim stažem. Zanj je sicer značilno, da med njegovimi značajskimi potezami ni nestrpnosti – ta je za diplomate prej znak slabega okusa kot dokaz patriotizma.

Nepriistranski komentatorji so dejstvo, da je na neposrednih volitvah prepričljivo potolkel tekmeča za predsedniško mesto, takrat prvega moža Demosa dr. Jožeta Pučnika, pripisovali pregovorni previdnosti Slovencev. Težko je reči, če je res tako, toda kasnejša dogajanja so potrdila, da je Kučan s prav neverjetno potrpežljivostjo prestrezal poteze najbolj gorečih jastrebov in slovensko barko usmerjal po kar najbolj varnih poteh do končnega cilja: samostojnosti in mednarodnega priznanja.

Priznanje

Ker so dogajanja vedno znova dokazovala, da ima prav, nasprotnikom ni in ne preostaja drugega, kot da kar naprej ponavljajo že rahlo obrabljeno zgodbo o zadržem boljševiku na čelu predsedstva, podtikajo namero predsedniškega udarca, prekoračenja pristojnosti, razbitja Demosa (?) in kar je še grdih stvari.

Dejstva pa govorijo drugače. Ko Peterleta, Starmana, Grosa, Reberca in podobnih politično ni še nikjer bilo, je Kučan že rahljal železni objem političnega hegemonizma v zdaj že bivši Jugoslaviji, se kasneje premišljeno, a vendar odločno postavil na čelo plebiscitne volje po samostojnosti, odigral ključno vlogo v junijski vojni in po njej. In kar je pri tem najbolj pomembno: v vsem tem času ni padel v zanko strankarskih prestižnih bojov.

Skoraj smo se že navadili, da vidni predstavniki strank v opoziciji prestopajo k tistim, ki so na oblasti, kar javno utemeljujejo z različnimi razlogi. Eni trdijo, da so že po srcu vedno pripadali tej ali oni stranki, vendar jih je stvarnost zanesla v napačno stranko, drugi menijo, da bo njihov osebni program lažje uresničiti v stranki na oblasti, tretji... Seveda se za temi pristopi skoraj praviloma skrivajo tudi bolj prozaični in preračunljivi razlogi. Zanimivo pa je, da se po obratu na oblasti ni začel podoben proces. Prestopi se sicer še vedno nadaljujejo in še več jih je pričakovati, toda vse se dogaja v okviru tistega, kar je od Demosa ostalo, ne pa tudi v novo nastali koalicijski stranki. Zanesljivo je največ prahu dvignil prestop prvaka Slovenske ljudske stranke Ivana Omana h krščanskim demokratom, kajti celo pri nas se ne dogaja vsak dan, da sam predsednik stranke prestopi (rečeno pogojno) v nasprotnikov tabor. Omanova

Z dežja pod kap

poteza je še toliko bolj nerazumljiva, ker je od vsega začetka njegove politične kariere v očeh javnosti predstavljal kmečki stan, ne pa zelo določno te ali one ideologije. Še celo antikomunistično gromovništvo, ki je bilo temeljno Demosovo orožje, ni bila njegova najbolj močna stran. Nasprotno, glasove je dobival njegov pragmatizem in zavzemanje za stvarne, se pravi tuzemeljske interese kmetov in tistih, ki so se oklicali za njihove zaščitnike. Spomnimo se samo njegovih odločnih in ostrih nastopov v organih, ki so neposredno narekovali za kmete ugodno kmetijsko politiko.

Prav on se je najbolj upiral poskusom svojega dinamičnega zeta Marjana Podobnika, da bi v klasično stanovsko stranko ujel tudi druge politične vetrove, ki bi ji pomagali do novih glasov pred bližajočimi se volitvami. Lahko bi rekli, da je zdaj stopil z dežja pod kap. Ne le da strankarske politike ne bo mogel krojiti kar doma, vstopil je v stranko (postal tudi eden od njenih petih podpredsednikov), v kateri je ideološka pravovernost daleč najbolj pomembna lastnost.

Jože Poglajen

Pogovor z Vitomirjem Grosom

DIREKTORSKE KRIMINALCE BOMO ZAPRLI

Vitimir Gros, predsednik Skupščine občine Kranj in poslanec republiške skupščine, človek, ki ga ne moremo šteti ravno za zgled uglednega politika. Mnogi v njem vidijo pravzaprav personifikacijo arogantnosti trdega jedra Demosa, ki skuša revolucionirati »normalizacijo« politične podobe Slovenije. Spet drugi so prepričani, da gre za politika, ki ima hočeš nočeš marsikaj in marsikdaj prav. Ko gre za največjo slovensko politično temo, se pravi za privatizacijo kot temelj, na katerem naj bi rasla bodoča gospodarska in politična podoba Slovenije, tudi mi mislimo, da ima Gros prav, saj se njegovi »liberalni« pogledi »nevarno« približujejo bistvu sindikalnih zahtev. Razlog več za tale pogovor.

– Gospod Gros, danes zjutraj smo slišali, da ste v komisiji za privatizacijo že vrgli prvo poleno pod noge novemu predsedniku vlade dr. Janezu Drnovšku. Od kod takšno mnenje?

»Včeraj je bila seja komisije za privatizacijo in tam je bil predlagan sklep za glasovanje, in če je bilo glasovanje, jaz pač ne morem pomagati. Naj si Drnovšek nikar ne misli, da bo čisto vse sprejeto, kar bi bilo dobro za njega. Jaz sem bil opozicija tudi Peterletu in to hujša opozicija kot opozicija sama...«

– In kaj ste obravnavali na komisiji?

»Na tapeti smo imeli zakon o privatizaciji, ki so ga podpisali Šetinc, Deželak in Pintar.«

– Kakšno je bilo stališče vaše komisije?

»Sprejeli smo dva sklepa. Prvi je bil ta, da bomo ta zakon obravnavali potem, ko bodo rešeni proceduralni zapleti, kajti v parlamentu imamo zdaj v proceduri tri zakone in je ta zdaj četrti. To je čisto shizofrena situacija. Ko bo rešeno to vprašanje, bomo začeli zakone obravnavati po vrsti, kot so prihajali. Drugi sklep pa je predlagal gospod Marko Stadler. Gre za to, da naj komisija organizira javni posvet z ustreznimi ustanovami in naredi primerjalno analizo med vsemi privatizacijskimi

predlogi, ki so v skupščinski proceduri. V tem ne vidim nikakršnega metanja polen pod noge.«

– Kakšno je vaše stališče glede tako imenovane odplačne delitve. Ali mislite, da imajo delavci denar za kakršen koli nakup delnice?

»Liberalna stranka je imela že pred volitvami idejo, ki jo žal nismo mogli spraviti v javnost, in sicer, da je treba družbeno lastnino likvidirati po principu nastanka. Mi smo takrat to lastnino imenovali »nikogaršnja lastnina« in to se je kar dobro prišlo. Podobno je bilo potem po volitvah, ko smo vladi predlagali, naj bi oblikovali zakon v skladu s temi našimi pogledi. Toda v parlament je prišel čisto drugačen osnutek, tako imenovani Mencingerjev zakon, ki je zaposlenim delavcem jemal vse, dajal pa določenim poslovnim strukturam in tujcem, ki so bili še posebej v ospredju. Zaradi tega je Liberalna stranka, kljub temu da imamo razmeroma malo poslancev v skupščini, povzročila velik vihar v parlamentu in preprečila sprejem tega zakona. Še danes mislim, da imamo posebne zaščite, da smo preprečili sprejem te prevare. In to boljševisko, ne komunistično prevaro, kajti vedeti je treba, da so ta zakon zagovarjali določeni krogi v bolj ali manj vseh strankah, ne samo iz bivše

partije ali iz vrst socialistov ali kaj vem kdo še.«

Vaši motivi za takšno stališče?

»Predvsem zato, ker v naši stranki mislimo, da gospodarstveniki lahko poslujejo le skupaj z bogatim ljudstvom, se pravi z ljudmi, ki nekaj imajo, ki imajo premoženje, in ne z množico, ki bi živela iz dneva v dan. Mi smo bili torej za to, da pride premoženje v roke tistim, ki so ga ustvarili.«

– Saj to je vsaj po našem mnenju edini logični in pravno utemeljeni način. Kar velja za bivše lastnike, bi moralo veljati konsistentno tudi za vse druge...

»Strinjam se z vami. Tu gre za isto stvar. Ljudje, ljudstvo

te države je ustvarilo to premoženje. Zdaj temu ljudstvu to premoženje vzeti, je zame kraja par excellence.«

– Po vašem mnenju naj bi torej to premoženje razdelili med delavce?

»Med vse zaposlene, tako v tovarnah kot v javnih službah. Kajti prav vsak zaposleni je na nek način prispeval k nastanku tega družbenega premoženja. Iz trte so izviti ugovori raznih ekonomistov, ki jih imam za kvazi ekonomiste á la Mencinger, Ribnikar in podobni, ki trdijo: Ja, toda ti ljudje so bili plačani, saj so manj naredili, kot so zaslužili...« To enostavno ni res, kajti nekaj je ostalo. Tega danes ne more nihče zanikati. Pravijo, da je to premoženje prezadolženo. To ni res. Mi, odkar smo samostojna država, nimamo nobenih dolgov. Mi kot država nismo podpisali nobenega zunanjega in notranjega dolga. Če pa nam bo v delitvenih bilanci z repu-

blikami bivše Jugoslavije pripadel kakšen dolg, potem pa se bomo pogajali. Takrat pa bomo tudi začeli uveljavljati škodo, ki so nam jo drugi prizadejali. Takrat pa bomo videli, kaj je več.«

– Govorite o teh zadnjih dveh letih?

»Ne, govorim za ves čas v Jugoslaviji. Mi smo trpeli škodo tudi prej. Tu mislim na neenakopravne pogoje gospodarjenja, na prelivanje kapitala itd. Nič nimam proti normalni solidarnosti z manj razvitimi, ki jo poznajo povsod po svetu. Toda to je nekaj, nekaj povsem drugega pa je balkansko, roparsko, otomansko izkoriščanje, to pa je prehuda stvar.«

– Kako gledate na ponujeni model »delitve« družbenega premoženja, ki so ga podpisali Šetinc, Deželak in Pintar?

»Moram reči, da se naša Liberalna stranka s tem sploh noče ukvarjati. To pa zato, ker skušajo s temi proporcijami speljati našo pozornost v nepravo smer. Tisti trenutek, ko se namreč ljudje začnejo pogovarjati o odstotkih, pravzaprav priznavajo sistem delitve. Mi pa tega nočemo priznati. Ne glede na to, da je to ljudstvo v povprečju še kar gmotno preskrbljeno, mi na ta sistem »odplačne razdelitve«, ki jo je izumil gospod Ocvirk, ne moremo pristati. To pa zato, ker je velika večina posameznikov pri nas zelo revna. To pomeni, da posamezni ljudje, denimo v Litostroju, ne morejo kupiti delnic niti za 100 DEM, drugi pa jih lahko za 100.000 DEM.«

– Vi torej v fundamentu zavračate ta sistem?

»Tako je! Mi v tem smislu ne podpiramo nobene predložene zakonske inačice. Tudi tistega sinteznega vladnega predloga ne. Podobno velja za ta kompromisni predlog, za katerega pravijo, da ga podpirajo vse stranke, kar pa ne drži, saj se je včeraj izkazalo, da ljudska stranka in mi nismo dali soglasja k temu predlogu, čeprav se je gospod Bučar hvalil, da je dobil soglasje vseh strank. To je čista laž.«

In kako gledate na te divje privatizacije, na sistem »by pass« kraj in podobne nečednosti?

»Ja tale »by pass«... Moram reči, da je tudi to izum naše stranke. Ta termin smo mi lansirali in smo veseli, da se je prijel. Dejansko pa lahko rečem, da imamo te »by pass«

prijeme praktično v vsaki firmi, najsibo doma ali pa v tujini. Če gre za večje firme, je »by pass« v glavnem v tujini. Dostikrat imajo celo dvojni ali trojni sistem »by pass« firm. Elan, na primer, je tipičen primer, pri katerem se ne ve, kje se ta sistem sploh končuje. Mi kot stranka, izjavo imamo že napisano, bomo obvestili ljudstvo in tujino, da se s temi postopki divjih privatizacij ne strinjamo. Če pridemo na oblast, bomo stvari pravno uredili za nazaj.«

– Kako?

»Tako, da bomo kriminalce, ki so to delali, tudi zaprli. Dopuščati takšen kriminal, pomeni pristajati na čisto anarhijo v tej državi in zanikati kakršen koli pravni red. Tega ne bi smela dopuščati nobena oblast, najsibo leva ali desna.«

– Glede na takšno vašo stališča me prav čudi, da niste v večji spregi s sindikati...

»Ja, s kranjskimi sindikati smo se mi še kar v redu pogovarjali. Njihova stališča so naši stranki precej blizu. Ne vsa, kar je tudi razumljivo. Glede privatizacije so bili kranjski sindikati tudi pripravi, da naše ideje o razdelitvi, čeprav imam občutek, da niso upali iti do konca. Pogovarjali smo se tudi s Plohovimi sindikati v Ptuj in oni se strinjajo s tem, da bi bilo treba premoženje razdeliti med zaposlene. Zakaj pa se nismo mogli pogovarjati z drugimi, pa je drug problem.«

– Naše zadnje in ključno vprašanje je, kaj se bo zgodilo, če bomo še dolgo odlašali s sprejemom tega zakona. Ali se ne bojite, da na koncu ne bo več kaj deliti?

»V naši stranki smo prepričani, da morajo zaposleni vzeti pravico v svoje roke. Mi imamo v firmah še vedno družbeno lastnino, samoupravljanje in delavske svete in ljudje to morajo izkoristiti. Predvsem ne bi smeli pustiti samovolje in diktature direktorjev. Mi namerno ne uporabljamo termina manager, kajti to niso nobeni managerji, to so od politike postavljeni ljudje, ki vodijo firme. Tem ljudem pa morajo zaposleni stopiti na prste in jim preprečiti krajo in samovoljo. Mi pa, če pridemo na oblast, zaposlenim obljubljam, da jim bomo pomagali stvari tudi za nazaj zakonsko urediti in tudi sankcionirati. To je moj edini odgovor.«

Ivo Kuljaj

Svobodni sindikati Grosupljega: DIVJI PLES KAPITALA PROTI INTERESOM DELAVCEV

O območni organizaciji Svobodnih sindikatov Grosupljega sem se pogovarjal z Jožetom Perkom, predsednikom, Mihom Gumzejem, sekretarjem, Ivanom Severjem, predsednikom SKEI in Srečkom Porento, predsednikom tekstilcev. Po njihovem mnenju je sindikat v Grosupljem lahko močan le, če je čvrsto povezan z Ljubljano. Center pa je v prejšnjih letih več jermal kot dajal in tudi pri organiziranju območij Grosupljčanom ni ponudil minimalnih uslug, kar pomeni strokovne in pravne pomoči. Sogovorniki so dejali, da se bodo z Ljubljano ponovno združili, ko bo ta »pošilhtala« samo sebe, kar zanje pomeni profesionalne strokovne kadre, ki bodo pomagali tudi sindikatom podjetij v občini Grosuplje.

Sindikalisti območne organizacije Grosuplje opozarjajo skupščino občine, da mora več narediti za odpiranje novih delovnih mest. Občina bi se po mnenju Jožeta Perka morala zmgati, saj so na razpolago izpraznjene proizvodne dvorane in sameva tudi novozgrajena velika industrijska cona. Na zavodu za zaposlovanje je prijavljeno tisoč iskalcev zaposlitve, 515 jih je izgubilo delo (le dva iz negospodarstva), vsi ostali pa čakajo na prvo zaposlitev. Velika večina med njimi je izgubila delo v ljubljanskih podjetjih.

Neodvisnosti ni

V območno organizacijo Svobodnih sindikatov v Grosupljem

Sindikati v Grosupljem so na svojem sedišču organizirali pravno službo, v kateri vsako drugo sredo ob 14. do 16. ure dela Lado Arčon, pravnik iz Ljubljane. Po dogovoru z območnimi sindikati je pravnik na razpolago tudi izven tega delovnega časa.

se povezujejo vse sindikalne organizacije podjetij in zavodov, razen zdravstvenih delavcev, ki so člani samostojnega sindikata zdravstva in socialnega varstva. Konkurenčne Neodvisnosti v občini ni. V Svobodne sindikate se je včlanilo 4.200 do 6.000 zaposlenih in sekretar **Miha Gumzej** se vedno dobiva nove pristopne izjave. Sekretar se je pritožil le nad delavci, zaposlenimi pri zasebnikih, ki so se včlanili v Svobodne sindikate in kljub temu za sindikat ne kažejo nobenega zanimanja.

Grosupeljčani so se pohvalili, da uspešno izobražujejo predsednike sindikalnih organizacij podjetij in jim tako pomagajo pri njihovem delu. Ugotavljajo, da bo treba izobraziti tudi druge zaupnike in članke izvršnih odborov, saj so predsedniki preveč osamljeni, ko gre, na primer, za pravice delavcev iz kolektivne pogodbe. Grosupeljčani zato predlagajo, naj Svobodni sindikati čimprej začno akcijo usposabljanja sindikalnih zaupnikov. Zaupnikom in predsednikom sindikatov podjetij je lahko v veliko pomoč tudi DE, ki po mnenju Mihe Gumzeja premalo prahu mednje in še manj do članstva. Zaupnik visi le na oglasni tabli v Kovinostroju. Sekretar zato javno poziva sindikaliste iz podjetij k naročanju DE in jim predlaga, naj z vsebino Zaupnika seznanjajo članstvo.

Kovinostroj se povezuje s tujci

Po besedah Ivana Severja je položaj kovinarjev v Grosupljem podoben kot v republiki. **Kovinostroj**, ki proizvaja gostinsko opremo, je izgubil jugoslovanski trg, zmanjšale so se tudi možnosti prodaje v Sloveniji. V firmi, kjer je zdaj 280 zaposlenih, delavcev še niso odpuščali, številnim zainteresiranim pa so pomagali dokupiti leta za upokojeve. Kovinostroj je z nemškim partnerjem že ustanovil firmo KON s 40 zaposlenimi. Ti delavci so vplačali po tisoč DEM lastne udeležbe in s tem postali desetodstotni lastnik nove firme. Prejšnji teden so se z nemškim partnerjem pogovarjali o ustanovitvi še ene mešane firme, v kateri pa tujec želi postati večinski lastnik. Nemec se mora odločiti med možnostjo, da takšno tovarno postavi v Grosupljem, ki ima prednost zlasti zaradi usposobljenosti delavcev, oziroma na Češkem, kamor ga vabijo z drugimi ugodnostmi. Šefi Kovinostroja razmišljajo tudi o povezovanju z velikim trgovskim partnerjem iz Belgije in o tem, kako svojo blagovno znamko še bolj uveljaviti na drugih evropskih tržiščih. Plače delavcev Kovinostroja zaostajajo 20 odstotkov za kolektivno pogodbo. Le delavci KON-a, ki delajo za isto ograjo, dobivajo stoođstotne plače. Vodstvo podjetja je delavcem izdalo listino za manj izplačane OD, kar je bilo najbolj pomembno v času, ko je še veljal zakon o zamrznitvi osebnih dohodkov.

Kovinostroj ima danes sto delavcev manj kot v najboljših časih. Strokovne službe pripravljajo gradivo o odvečnih delavcih in vse kaže, da jih ne bo več kot deset odstotkov. Sindikat podjetja bo skupaj z območno organizacijo vztrajal, da bo program obsegal tudi rešitve za te delavce. Ivan Sever je prepričan, da nikomur ne bo treba na cesto, le nekateri bodo prerezporejeni na nova delovna mesta.

Izguba jugoslovanskega trga je prizadela tudi mešano podjetje Black & Decker. V njem danes dela še 112 delavcev, v zadnjih dveh letih pa so odpustili 70 zaposlenih. Zanimivo je, da so plače v firmi nad ravni kolektivne pogodbe in tudi odpuščeni delavci so dobili vsa po zakonu in kolektivni pogodbi. Miha Gumzej je dogajanje v tej firmi ocenil kot strašno igro, v kateri interesi kapitala potiskajo interese delavcev na straniški tir. **Grosupeljčani na podlagi**

izkušenj iz Black & Deckerja sklepajo, da razčiščevanje lastninskih vprašanj za delavce ne bo imelo le dobrih učinkov.

Sindikati Grosupljega so imeli pomembno šolo tudi ob stečaju podjetja KOPS. Njihov pravnik **Lado Arčon** je za uveljavljanje pravic delavcev iz stečajne mase porabil kar polovico delovnega časa. Postopek pred sodiščem se je končal pred dvema mesecema. Delavci, ki brez pomoči sindikata verjetno ne bi dobili ničesar, so uveljavili terjatve v skupnem znesku milijon tristo tisoč tolarjev. Gre za neizplačane OD, stroške prevoza na delo, neizkoriščen dopust, dnevnice, kilometrine, na-

dure in štipendije. S tem se je stečajni postopek za 112 delavcev končal. Iz njega pa je zraslo novo podjetje, kjer je po pogodbi zaposleno 40 delavcev.

Delavci delajo kot zamorci

Odboru sindikata delavcev tekstilne industrije povzročajo največ težav položaj delavcev v dveh obratih **Rašice** in enem obratu **Kroja** iz Ljubljane. **Srečko Porenta** in drugi so dejali, da ma-tični podjetji izkoriščata delavce in jim nalagata zamorsko delo, v zameno pa dobivajo le nekaj več kot zajamčene osebne dohodke. Gre za obrate v **Ambrusu, Krki in Šentvidu pri Stični** kjer delavci

Jože Perko

Miha Gumzej

Ivan Sever

Srečo Porenta

ZAKAJ SO DELAVCI ADRIE NAGNALI ANŽURJA

Stavka delavcev Adrije je objektivno ena najostrejših oblik sindikalnega boja, ki so ga delavci začeli, da bi dokazali lastništvo podjetja, ki so ga v veliki meri sami zgradili. Spopadli so se z vsemogočnim Marjanom Anžurjem, ki je v IMV in Adrii zasedal štiri najpomembnejše funkcije in bil tako sam sebi šef in kontrolor. Tega vsemogočnega so Francozi pred meseci odstranili iz Revoza, kjer so postali večinski lastnik. Delavci so stavkali, da bi preprečili dokončno prodajo firme tujcem za prgišče deviz, s čimer bi Novo mesto izgubilo tudi dve desetletji priznane Adriino blagovno znamko. V DE smo vseskozi pisali o konfliktu med delavci kot edini delničarji in človekom, ki bi zdaj nične pogodbe z Eurofinancami lahko podpisoval tudi zaradi svojih osebnih interesov in koristi.

Kljub temu, da so delavci imeli prav, bi se biviš šef vseeno obdržal, če ga ne bi pustili na cedilu prav tujci, ki so mu obljubili anonimni tuji kapital. Sam je zatrjeval, da se je z njimi spajdašil, ker denarja za izdelavo počitniških prikolice ni mogel (oziroma znal, op. F.K.) dobiti v Sloveniji. An-

žurja so torej dokončno onemogočili prav partnerji, ki jim je zastavil tudi svoje ime in ugled, pridobljen v času uspešne sanacije IMV. Pri tem je pogorel tudi slavni tandem Šter-Skof in drugi slavni sanatorji. Ves čas trajanja stavke smo se skupaj z Novomeščani spraševali, ali je gospod Anžur Adrio res hotel sanirati tudi za ceno prodaje tujcem, in jim je zato nasedel, ali pa je bil zgolj nepomembna figura v igri, ki so jo vodili še večji šefi. Težko se je brez dokazov pridružiti govorici, ki krožijo po mestu ob Krki, da so Anžurja tujci pustili na cedilu, ker niso hoteli biti le ščit za namere, da sam postane največji lastnik Adrije in njene prodajne mreže v tujini.

Ves čas trajanja stavke in drugih oblik pritiska delavcev nismo mogli spregledati, da sta boj vodila in dobila oba sindikata, ki sta organizirana v firmi. Dobila sta ga, ker sta delala skupaj za interese delavcev in dokazala možnost sodelovanja med politično konkurenčnima sindikatoma, katerih vodstvi med seboj ne sodelujeta. Stavka je lahko dokaz, da dva sindikata v podjetju nista nujno zlo za delavce.

Stavka je presekala navidezno

napredno smer reševanja podjetja z njegovo vključitvijo v mednarodne finančne tokove. Delavci, ki niso imeli trdnih zagotovil, da bodo kjerkoli dobili denar za proizvodnjo, so pravzaprav tvegali, da bodo na koncu ostali sami s svojo tovarno, vendar brez dela in zaslužka. Po naših podatkih stavgajoči ves čas niso imeli alternativnega kandidata, ki bi zamenjal Anžurja in jamčil pred bankami in drugimi institucijami za denar, ki ga je bilo treba dobiti. Preveč potrpežljivi Podgorci, kakršne je dodatno vzgojil Jurij Levičnik, so medtem, ko naj bi na delo čakali doma, zasedli tovarne in onemogočili celo odpremo izgotovljenih prikolice. Prav zato smo v DE večkrat poudarili, da delavci kot lastniki tovarne s stavko izsiljujejo delo in plačilo na njegovi podlagi.

Potrpežljivost in vztrajnost prikolicačev je mogoče pojasniti s podporo lokalne oblasti. Zaposleni so verjeli lokalnim oblastnikom, ki so v stavko večkrat posegli in pomagali razkriti škodljive posledice pogodb z Eurofinancami, za katere je Anžur trdil, da predstavljajo edino rešitev za firmi. Boštjan Kovačič in Marjan Dvornik sta s pomočjo Francija

da bi bili delavci oškodovani pri lastninjenju, ki se menda na skrivaj že začena.

Najpomembnejša firma tekstilne industrije v občini je Motvoz in platno, ki kljub svojemu imenu v proizvodnji uporablja 80 odstotkov polipropilena in le 20 odstotkov konoplje, ki jo uvaža iz Hrvaške. Sindikalisti bi se pravzaprav morali pohvaliti s položajem delavcem v tem podjetju, saj so povprečne plače za april znašale 22.000 tolarjev, s čimer so med prvimi podjetji tekstilne industrije v Sloveniji. Kljub temu pa menijo, da nimajo razlogov za zadovoljstvo, saj vsak »šlosar« v Kovinostroju zasluži precej več kot v Motvozu in platnu. Delavci pa se primerjajo tudi z uslužbenci bank in zavarovalnic ter številnimi državnimi uslužbenci in vsak dan dokazujejo, da so bistveno na slabšem kot tisti, ki delajo v v državnih monopolih.

To veliko grosupeljsko podjetje moramo omeniti tudi zato, ker namesto upokojenih delavcev zaposluje nove in ker zaposluje še 40 delavcev po pogodbi. So edino podjetje, ki zaposluje tudi mlade, prijavljene na zavodu za zaposlovanje. Podjetje se je odločilo, da bo sprejelo vsa naročila, tudi tiste dodelavne posle, ki jim ne dajejo dobička, zato da bi pomagali nezaposlenim delavcem.

V Motvozu in platnu so v šodelovanju z ITEO začeli tudi projekt lastninjenja. V predčasno zbiranje sredstev za ta projekt se je prostovoljno vključilo 250 do 350 zaposlenih. Delavci so v povprečju plačali po tisoč, vodilni pa dva do deset tisoč DEM. Dve tretjini plače, ki so jo prejeli po zaključnem računu za leto 1991, so delavci posodili tovarni za nadaljevanje procesa lastninjenja.

Franček Kavčič

Ker ste vi zahtevali, bomo seminar o uveljavljanju kolektivnih pogodb ponovili.

V času uveljavljanja kolektivnih pogodb smo začeli motivacijske sisteme in delitev osebnih pogodb ali plač graditi na novih podjetniških osnovah. V vse več podjetjih se zavedajo, da plačni sistem – lahko bi rekli, kljub revščini – ni le izraz zahtevnosti delovnih mest in njihove razporeditve v tarifne razrede, ampak poleg tega postavlja v ospredje človeka – delavca, njegovo potencialno usposobljenost in dosežene rezultate.

Seminar bo v sredo, 3. junija ob 9.30 v Domu sindikatov, Dalmatinova 4, Ljubljana.

Kotizacija za seminar znaša 2.800 tolarjev. Nakažite jih na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834.

Prijave še sprejemamo!

Z gradivom za seminar bodo prijavitelci dobili tudi brošuro več avtorjev Uveljavljanje kolektivnih pogodb in Plačni sistem avtorja dr. Staneta Uhana.

Strokovna izvajalca seminarja bosta mag. Janez Zeni in Mira Anterič, svetovalca za organizacijo poslovanja in motivacijo na ITEO v Ljubljani.

Prijavnica za seminar o uveljavljanju kolektivnih pogodb

Naslov

Ulica, pošt. št., kraj

Ime in priimek prijavitelca

1. Kotizacijo 2.800 SLT bom poravnal na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834

2. Potrdilo o plačani kotizaciji bom predložil na seminarju.

Žig

Podpis

VSAK DAN V VEČERU

VELIKA NAGRADNA IGRA

VEČER

VEČ VEČ VEČER

VSOUČINENI NAGRADNI

Renault 5, pohištvo, televizorji, pralni stroji, mali gospodinjstvi aparati, vrtni kamini, armature, svetila, trezorji,...

Vsak teden nova priložnost za bralce Večera!

Nagrade tedensko, VEČje mesečno, še VEČje v super nagradnem žrebanju!

Vse o nagradni igri in nagradah vsak ponedeljek v dnevniku Večer!

JEKLO TEHNA **AVTOHIŠA** **RENAULT**

BELOKRANJSKA 12 MARIBOR *Avto žnjeljia*

VEČ VEČ VEČER

Predlog za izdajo zakona o preoblikovanju družbene lastnine v podjetjih v kolektivno lastnino delovnih kolektivov

z osnutkom zakona

Ustavna podlaga za izdajo zakona je:

- 33. člen ustave, ki določa, da je zagotovljena pravica do zasebne lastnine, in
- 67. člen ustave, po katerem zakon določa način pridobivanja in uživanja lastnine tako, da je zagotovljena njena gospodarska, socialna in ekološka funkcija.

II.

Ne glede na različna tolmačenja ustavnih in zakonskih določil ter različna teoretična stališča o značaju družbene lastnine, je praksa stalno potrjevala, da so podjetja dejansko poslovala v obliki kolektivne lastnine. Družbena lastnina obstaja le na papirju, v teoriji in pravnih normah, v življenju pa le kot seštevke kolektivnih lastnin tisočernih delovnih kolektivov v državi.

Samoupravljanje je vedno bilo tudi upravljanje na podlagi kapitala, in ne samo na podlagi dela. Trditev, da je (bilo) samoupravljanje oblika upravljanja le na podlagi dela, je čisti teoretični konstrukt, ki ga življenje ne potrebuje.

Zaposleni delavci so dejansko kolektivni lastniki svojih podjetij v družbeni lastnini že od njihovih ustanovitve oz. že od leta 1950 dalje, ko je država prenesla svojo lastninsko pravico nad podjetji na delovne kolektive pod parolo »tovarne delavcem«. Čeprav zakon ne govori o prenosu lastninske pravice na delovne kolektive, pač pa o prenosu pravice upravljanja, pa je vsebina tega upravljanja uresničevanje lastninskih funkcij oz. pravic, seveda z omejitvami, ki jih je določala oz. jih določa država, in upoštevaajoč značaj kolektivne lastnine kot oblike privatne lastnine. Te omejitve so bile v raznih obdobjih različne, v zadnjih desetih letih pa jih je bilo vedno manj. V okviru teh omejitev so (bila) podjetja avtonomna.

III.

Izhodišče večine snovalcev globalne lastninske zakonodaje so predpostavke mnogih marksističnih teoretikov in politikov, da je družbena lastnina nelastnina, ali pa, da nima lastnika, ali pa, da je lastnina celotne družbe. Teh trditev življenje ni nikoli potrdilo. Marksistični teoretiki, ideologi ter politiki so želeli preko družbene lastnine izkoreniniti izkoriščanje, ustvariti brezrazredno in socialno družbo, sedanjim oblastnim ideologom in politikom ter mnogim strokovnim delavcem in menedžerjem pa enaka interpretacija družbene lastnine služi kot izgovor za odvzem družbenega premoženja delovnim kolektivom in za divjo privatizacijo. Podržavljanje in ob-

vezna privatizacija oz. tako imenovano lastninjenje družbene lastnine ni nič drugega kot najbolj groba oblika razlastitve zaposlenih delavcev.

Država kot nesporni lastnik podjetij se je pred več kot 40 leti odrekla lastništvu nad podjetji in državno lastnino formalno spremenila v družbeno, dejansko, vsebinsko pa v kolektivno lastnino zaposlenih delavcev v podjetjih in drugih organizacijah. Poskusi, da bi se ta lastninska pravica priznala celotni družbi, niso bili uspešni. Družba tudi ni organizirana kot pravni subjekt in dejansko kot taka ni nikoli uresničevala lastninskih funkcij, ampak so to ves čas uresničevali delovni kolektivi pri pravnih osebah.

Država je s pravnim aktom, z zakonom, nesporno prenesla svoje lastninske pravice nad podjetji na delovne kolektive in ne na družbo. Zaposleni oz. delovni kolektivi niso samo ekonomski lasniki družbenih podjetij in družbenega kapitala v podjetjih, ampak so tudi njegovi pravni lastniki, ker jim je dotedanji lastniki, to je država, z veljavnim pravnim aktom odstopila pravice upravljanja podjetij, kar pa po vsebini ustreza prenosu lastninske pravice. Kasneje so samo delovni kolektivi ustavarjali nove vrednosti oz. stvari in s tem postajali njeni zakoniti lastniki.

IV.

Družbeno oz. kolektivno premoženje je začelo nastajati iz državne lastnine pred več kot 40 leti. Do danes se je vrednost družbenega kapitala toliko povečala, da prenesena vrednost državnega kapitala predstavlja le še manjši delež v celotnem družbenem kapitalu. Poleg tega je večina podjetij nastala že po spremembi državne v družbeno oz. kolektivno lastnino, in to samo z delom zaposlenih delavcev oziroma z družbenim oziroma kolektivnim kapitalom, ki so ga ustvarili delavci.

Nesporno je, da so družbeno oz. kolektivno premoženje v podjetjih ustvarjale samo generacije zaposlenih v teh podjetjih. Res je država marsikje pomagala (za ta delež naj država postane solastnik podjetja), vendar je po drugi strani jemala še več za državni aparat, vojsko in druge negospodarske dejavnosti. Poleg tega pa je država vseskozi vodila bolj ali manj slabo gospodarsko politiko. Nikjer v razvitem kapitalizmu ni (bilo) gospodarstvo obremenjeno s tako visoko stopnjo prispevkov in davkov kot ravno pri nas.

V.

Snovalci obvezne privatizacije in podržavljanja družbenega oz. kolektivnega premoženja poudarjajo tudi neučinkovitost družbene oz. kolektivne lastnine in da je ta s samoupravljanjem vred poglavitni

vzrok gospodarske krize. Zato je po njihovem mnenju odprava družbene lastnine in njena prisilna privatizacija ali podržavljenje upravičeno in tudi predpogoj za zaustavitev gospodarske krize in izhoda iz nje. Zato si je vlada v zadnjih dveh letih postavila za temelj svoje ekonomske politike lastninsko preoblikovanje podjetij. Šele ta lastninski preobrat bi po mnenju oblasti omogočil uspešno reševanje gospodarske krize. Oblast je zato poglavitne sile vložila v ta globalni lastninski preobrat, namesto da bi poglavitni naporji veljali oživljanju gospodarstva in s tem izhoda iz krize. To je poglavitni vzrok, da je bila vlada neuspešna pri načrtovanju in uspešne gospodarske politike in pri državnem menedžmentu.

Vendar oblast globalne lastninske reforme (še) ni mogla izpeljati. Toda ne zaradi odpora tistih, ki naj bi bili s to lastninsko reformo razlaščeni, ampak zaradi spora med tistimi, ki podpirajo lastninsko reformo. Spor je zaradi načina delitve premoženja delavcev in traja že dve leti. Kaj pa se bo zgodilo, če se bodo v spor vmešali še delavci in svojih tovarn enostavno ne bodo izročili državi ali »pravnim lastnikom«? Lastninska reforma pri nas je globalna in revolucionarna, ker prisilno razlašča brez odškodnine in brez soglasja vse zaposlene delavce ene države. Nikjer na svetu se globalna, revolucionarna in kontrarevolucionarna lastninska preobrazba ni opravila čez noč in brez vojne, bodisi državljanske, bodisi osvobodilne. Ali bo Slovenija prva izjema v zgodovini? Ali je sploh možna takšna izjema?

Zavračanje krivde za gospodarsko krizo na družbeno lastnino in na upravljanje delavcev z njo, je v celoti neutemeljeno in pomeni le izgovor za državo in menedžerje, da se delavcem vzamejo njihove tovarne in druge organizacije.

Uspešnost poslovanja gospodarstvih subjektov ni primarno odvisna od oblike lastnine, ampak od ekonomske politike države in od sposobnosti menedžerjev. Najmanj od delavcev. Tako je vedno bilo in tako je tudi sedaj v vseh državah na svetu, in pri nas ni nič drugače. Temeljni vzrok naše gospodarske in socialne krize je v tem, da se niti oblast niti menedžment (vsaj doslej) ne ukvarjata prvenstveno z gospodarjenjem, ampak z lastninjenjem, to je z razlaščanjem delovnih kolektivov. In razlaščanje je tem lažje, čim globlja je gospodarska kriza oz. čim težji je gospodarski položaj podjetja. Mnogi menedžerji se namesto z gospodarjenjem ukvarjajo s t.i. preoblikovanjem družbenih podjetij. Bistvo teh preoblikovanj je odstraniti vpliv delavcev od vzvodov upravljanja (pri čemer so ti menedžerji in oblast na isti valovni dolžini) ter koncentrirati upravljalške-lastninske ter

nadzorne in poslovodske funkcije v rokah posameznikov. To privatiziranje upravljanja družbene lastnine je pogubno za gospodarstvo in leglo zlorab in kriminala.

Preseneča majhen odpor delavcev zaradi razlaščanja. Kaže, da v dejanski spregi med oblastjo in menedžmentom glede odprave družbene lastnine in samoupravljanja ne vidijo, vsaj zaenkrat ne, rešitve v odkritem odporu. Le še slabše socialne razmere jih bodo k temu prisilile. S stališča delavcev pa je vseeno, ali jim tovarno vzame direktor ali država.

Pri revoluciji gre vedno in predvsem za lastnino. Globalna lastninska reforma pri nas ni nič drugega kot revolucija. Podržavljanje in prisilna privatizacija in s tem prisilni odvzem družbenega premoženja vsem delovnim kolektivom v državi je najbolj brutalna revolucija. In če sedanja revolucija ni nasilna, to še ne pomeni, da se bo mirno tudi končala. Nekatera znamenja to že najavljajo. Nesporno je, da doslej še v nobeni revoluciji ni bilo gospodarskega napredka, ampak je vselej bila gospodarska in socialna kriza, kajti v revoluciji ne gre za gospodarski razvoj, ampak gre za boj za lastnino in oblast. In naša oblast se je doslej odločila najprej za globalno lastninsko reformo, torej za revolucijo. In to je treba preprečiti, dokler je še čas.

VI.

Izhod je edino takojšnja opustitev globalne, administrativne, revolucionarne lastninske reforme in delovnim kolektivom je treba pustiti njihovo družbeno oz. kolektivno premoženje in s tem priznati dejstvo, da so dejansko kolektivni lastniki svojih podjetij in družbenega kapitala v podjetjih že več kot 40 let oziroma od ustanovitve podjetij. S tem je lastninjenje opravljeno.

Država naj zagotavlja tržno gospodarstvo ter pluralizem in enakopravnost lastninskih oblik oz. njihovih nosilcev, ukvarja naj se z ekonomsko politiko in makro menedžmentom; menedžerji v podjetjih pa s tem, kar delajo po vsem svetu, in ne s privatizacijo, to je s prilaščanjem lastninskih pravic svojih delavcev. Lastnino podjetij naj ureja trg, država pa naj skrbi za pravila igre in onemogoči kriminalna ravnanja. Trg bo poskrbel, da bodo izločeni slabi lastniki, ostali pa bodo vedno najboljši in najsposobnejši. To pa daje optimalne gospodarske učinke in to je naš poglavitni cilj.

Le zakaj naj bi razlastili kolektive, ki (lahko) uspešno delajo? Gotovo ne iz ekonomskih razlogov.

Franč Skinder, družbeni pravobranilec samoupravljanja, Ljubljana

Osnutek zakona o preoblikovanju družbene lastnine v podjetjih v kolektivno lastnino zaposlenih delavcev

Varianta: Osnutek zakona o priznanju kolektivne lastnine

Temeljni načeli

1. člen

Delavci so kolektivni lastniki družbenega podjetja in družbenega kapitala, ki so ga prenesli ali vložili v delniško družbo ali družbo z omejeno odgovornostjo.

2. člen

Republika Slovenija, občine, mesto Ljubljana in drugi vlagatelji postanejo solastniki podjetij v višini vloženih in valoriziranih sredstev.

Varianta: ... vloženih sredstev, ki so jih vložili v zadnjih dvajset letih oz. ... letih.

Vložena sredstva se valorizirajo z upoštevanjem paritete dinarja do ameriškega dolarja v času vložitve sredstev in paritete tolarja do ameriškega dolarja na dan izdaje sklepa registrskega sodišča o lastništvu.

O spornih razmerjih odloča redno sodišče.

Upravljanje

3. člen

Organ upravljanja v družbenem podjetju je delavski svet (varianta: svet delavcev ali upravni organ), ki ga neposredno volijo delavci s tajnim glasovanjem.

Način upravljanja v družbenih podjetjih določa statut podjetja, ki ga sprejmejo delavci na referendumu.

4. člen

V delniški družbi in v družbi z omejeno odgovornostjo delavci sodelujejo pri upravljanju preko svojih predstavnikov v organih družbe, ki jih delavci volijo neposredno (takoiimenovani predstavniki družbenega kapitala).

Število njihovih glasov v organih družbe ustreza deležu kolektivnega kapitala v celotnem kapitalu družbe. Poslovodni organ ne more biti predstavnik kolektivnega kapitala v organih družbe.

5. člen

V delniški družbi ali v družbi z omejeno odgovornostjo v mešani lastnini izvolijo delavci delavski svet, ki ni organ upravljanja, ampak organ, ki zastopa interese delavcev in daje smernice za delo predstavnikom kolektivnega kapitala v organih družbe.

Delavci sprejmejo poseben splošni akt, ki določa mandat, število, način izvolitve in razrešitve ter pravice in dolžnosti delavskega sveta in predstavnikov kolektivnega kapitala v organih družbe.

Če je število zaposlenih manjše kot 50, opravljajo funkcijo delavskega sveta vsi delavci.

Preoblikovanje družbenega podjetja

6. člen

Družbeno podjetje se preoblikuje v delniško družbo ali družbo z omejeno odgovornostjo zaradi:

- solastništva vlagateljev iz 2. člena,
- dekapitalizacije,
- spremembe dolgov v lastniške deleže,
- zaradi prodaje podjetja in
- zaradi spremembe kolektivne lastnine v individualno.

Prodaja podjetja

7. člen

Delavci lahko po tržni vrednosti prodajo celotno družbeno podjetje ali del le-tega podjetja. O tem odloča večina delavcev s tajnim glasovanjem.

Prodaja se opravi kot prodaja delnic ali deleža podjetja.

Če se proda celotno podjetje ali pa njegov del, katerega vrednost znaša več kot 50 % tržne vrednosti podjetja, se polovica kupnine plača pokojninskemu skladu, polovica pa zavodu za zaposlovanje za pomoč nezaposlenim in odpiranje delovnih mest.

Če se proda del družbenega podjetja, katerega vrednost znaša manj kot 50 % tržne vrednosti podjetja, ostane kupnina podjetju za posodabljanje opreme in uvajanje novih programov ter tehnologij in zaposlovanje novih delavcev.

8. člen

Delavci lahko prodajo sredstva družbenega podjetja:

- zaradi obnove oz. zamenjave dotrajanih sredstev z novimi,
 - zaradi poplačila dolgov in
 - zaradi uvajanja novih programov in tehnologij.
- O prodaji odloča večina delavcev s tajnim glasovanjem. Način prodaje se določi v statutu podjetja.

Sprememba kolektivne lastnine v individualno

9. člen

Večina delavcev lahko s tajnim glasovanjem odloči, da kolektivno lastnino v celoti ali delno spremeni v individualno lastnino s prodajo delnic sedanjim in bivšim delavcem podjetja.

Osnova za prodajo delnic je knjižna vrednost podjetja.

Pri nakupu delnic so delavci upravičeni do popusta, ki znaša za vsako začeto leto dela v podjetju 2 %.

Delnice so navadne in prenosljive.

Program prodaje delnic sprejme večina delavcev s tajnim glasovanjem.

Tretjina kupnine od prodaje delnic se vplača pokojninskemu skladu, tretjina zavodu za zaposlovanje, tretjina pa ostane podjetju za posodabljanje opreme ter uvajanje novih programov in tehnologij.

Stečaj in likvidacija

10. člen

V primeru stečaja in likvidacije podjetja gre preostanek premoženja pokojninskemu skladu in zavodu za zaposlovanje, vsakemu po 50 %.

Zakonitost

11. člen

Družbeni pravobranilci samoupravljanja nadzorujejo uresničevanje tega zakona, pri čemer uporabljajo ukrepe, ki jih določa zakon.

Program prodaje podjetja (7. in 8. člen) ter program spremembe kolektivne lastnine v individualno (9. člen) mora verificirati družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Prehodni določbi

12. člen

Dosedanja preoblikovanja družbenih podjetij v delniške družbe oz. družbe z omejeno odgovornostjo v družbeni ali mešani lastnini morajo potrditi delavci na referendumu v roku dveh mesecev po začetku veljavnosti zakona.

Če ni referendum v predpisanem roku ali če delavci na referendumu preoblikovanja ne sprejmejo, se vzpostavi prejšnje statusno stanje 61. dan po začetku veljavnosti tega zakona.

13. člen

Delavci morajo najkasneje v dveh mesecih po začetku veljavnosti tega zakona s tajnim glasovanjem izvoliti predstavnike kolektivnega kapitala v organe delniških družb in družb z omejeno odgovornostjo.

Če teh volitev ni v predpisanem roku, dosedanji predstavnik kolektivnega kapitala preneha mandat po izteku 60 dni od začetka veljavnosti tega zakona.

Končna določba

14. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Franč Skinder, družbeni pravobranilec samoupravljanja Ljubljana

Andrej Cimerman: PLAČE BI LAHKO PODVOJILI

Predsednik odbora SKEI za ljubljansko območje je za DE povedal, da so z organiziranostjo svobodnih sindikatov ljubljanskega območja pri koncu. To jim omogoča, da članstvu in sindikatom podjetij pomagajo povsod tam, kjer jih potrebujejo.

DE: Koliko vas je in kako ste organizirani?

Cimerman: »V naše območje se povezuje 93 sindikatov podjetij kovinske in elektroindustrije, imamo približno 16.000 članov. odbor vodi ožji izvršni organ s predsednikom in sekretarjem, sestavljajo pa ga predsedniki vseh sindikatov podjetij. V prejšnjih letih smo imeli nenehne težave s sklepčnostjo, zdaj pa na seje pride od 70 do 80 povabljenih. Nimamo točnih podatkov o številu delavcev kovinske in elektroindustrije na območju, saj se le-to zaradi stečajev, reorganizacij in odpuščanja nenehno spreminja.«

DE: Opazovalcem se zdi, da so se prav na podjetja iz vaših dejavnosti zgrnile najtežje posledice prehoda iz dogovorne v tržno ekonomijo.

Cimerman: »Tudi mi ugotavljamo, da so naši člani plačali dozdaj največjo ceno. Stečaj Mikroelektronike se je začel pred petimi leti in še danes ni končan. Kasneje je šla v stečaj velika Delta, Iskra Avtomatika, Iskra Videomatika in nekaj manjših podjetij. V teh stečajih je letelo na ceno 8.000 delavcev.«

DE: Kako ste v teh primerih delovali v korist delavcev?

Cimerman: »Že ob prvem primeru smo ugotovili, da sindikat po uvedbi stečaja izgubi vse pristojnosti v podjetju. Vse niti držijo v rokah stečajni upravitelji, sodišča in upniki. Ugotovili smo, da lahko delavce podjetij v stečaju zastopamo v imenu delavcev kot upnikov svojih podjetij. V večini primerov smo na sodiščih uspeli uveljaviti terjatve delavcev. Uspeli smo se organizirati celo tako, da je predsednik sindikalne organizacije v bivši Videomatiki Alojz Zitnik postal član upniškega odbora.«

DE: Stečajni postopki trajajo zelo dolgo in delavci so nezadovoljni, ker leta in leta čakajo na plačilo svojih terjatev.

Cimerman: »Razlog za nezadovoljstvo tiči v stečajnem zakonu, ki te razvlečene postopke dovoljuje. Zaradi takšnega zakona ne izgubljajo samo delavci, ampak tudi drugi upniki. Po mojem mnenju se mora vsak tečaj čimprej končati, saj se s tem omogoči delo

firm, ki prevzemajo tržno zanimive programe.

Namesto teh slabih izkušenj bi rad predstavil uspešen potek stečaja Iskre-AVN, kjer je šišenski sindikat pred leti nastopil kot predstavnik družbenega kapitala in ustanovil tri podjetja, v katerih je na ta način postal večinski lastnik. V teh podjetjih je danes 190 zaposlenih in firme normalno gospodarijo.«

DE: Večkrat ste bentiili zaradi tako imenovanih programiranih stečajev. Zanima nas, če rezultati tako »očiščenih« podjetij danes potrjujejo vaše proteste?

Cimerman: »Pred dvema letoma so številni ekonomisti in gospodarstveniki širili miselnost, da stečaj omogočajo reševanje zdravih programov. Podatki zdaj dokazujejo, da s to metodo cilji niso doseženi. Verjetno so se ušeli, zlasti zaradi dogajanj na trgu, in niso upoštevali nezmožnosti nadomestitve prodaje na klirinškem prostoru in v bivši Jugoslaviji.«

DE: Vaš sindikat, zlasti na republiški ravni, večkrat poziva vladu in parlament k spremembi politike oz. določitvi razvojne politike kovinske in elektroindustrije. Nam lahko v zvezi s tem poveste kaj novega?

Cimerman: »Naše ugotovitve in zahteve lahko utemeljim s tem, da je vso ceno spremembe družbene ureditve plačal le delavec v proizvodnji. Oblast sprašujem, ali ob zmanjšani proizvodnji lahko ostane nedotaknjeno in neokrnjeno vse izven nje, npr.: elektro gospodarstvo, ptt, železnice, javna uprava. Če država ne bo hitro ukrepala, se bo gospodarstvo dokončno sesulo in oblast bo odžagala vejo, na kateri sama sedi.«

DE: Predlagate tudi odpuščanje in znižanje plač v omenjenih dejavnostih?

Cimerman: »Mislim, da mora neko oceniti, če so vsi ti segmenti upravičeni, da še naprej izčrpavajo obubožano gospodarstvo. Ko se primerjamo z Evropo in to počnemo skoraj vsak dan, zavestno spregledujemo, da je naša država z dajatvami kar petkrat dražja kot nemška ali avstrijska. Z Evropo pa so primerljivi vsi drugi stroški proizvodnje, razen cene delovne sile.«

DE: Zanima nas, če opazate kakšne znake novih gibanj v gospodarstvu?

Cimerman: »Opazili smo, da so nekatera podjetja ugotovila možnost prodaje na razvitih trgih v Evropi. Takoj za tem pa so spoznala, da državne obremenitve, o katerih sem govoril prej, ne omogočajo pozitivnega računa za izvoz v Nemčijo, Italijo. Prej sem omenil podcenjenost delovne sile, s katero se vsi po nepotrebnem ukvarjajo. Če bi se direktorji podjetij in državni voditelji vsaj toliko kot s plačami ukvarjali z drugimi stroški proizvodnje, bi lahko plače delavcev bile dvakrat višje, kot so danes. Vse voditelje bi rad še enkrat opozoril, naj iščejo delo

za gospodarstvo in naj ne razmišljajo več o odpuščanju delavcev.«

DE: Večkrat ste opozarjali tudi na odklone pri lastninjenju. Je zdaj kaj novega?

Cimerman: »Sedanja zakonodaja, to je zakonodaja bivše Jugoslavije, dopušča marsikaj, in tudi odločitve v škodo delavcev. Mislim, da je to najhuje. Sindikat je lastninske namere preprečil le tam, kjer je bil o njih pravočasno obveščen. Zaradi tega imamo danes različne oblike organiziranosti in pravzaprav nemogoče delniške družbe, upravne odbore in še bi lahko našteval. Lastninski zakon, ki ga bomo morali čimprej sprejeti, bo moral imeti možnost revizije vsega, kar se je dogajalo po jugoslovanski zakonodaji, in tudi sankcije za morebitne nepravilnosti. Glavni problem tega zakona je odsotnost sankcij. Tudi

listine za manj izplačane OD, ki jih zdaj izdajajo podjetja, bodo morale dobiti potrditev tako v zakonu o privatizaciji kot v zakonu o stečajih.«

DE: Sindikalisti iz drugih predelov Slovenije so vam iz Ljubljane večkrat očitali neaktivnost ob različnih protestnih shodih in stavkah.

Cimerman: »V našem odboru smo ugotovili, da smo se organizirali za vse skupne akcije in da so delavci iz tovarn odšli na shode, vendar tja dostikrat niso prišli. Mislim, da je vsak začetek težak, zlasti ker gre za trše oblike sindikalnega boja. Ugotavljamo pa, da zavest delavcev narašča in tega naj se zavedajo tako šefi podjetij kot oblastni funkcionarji.«

DE: Nekateri podatki kažejo, da vam v Ljubljani in okolici hodi v zelje tudi sindikat Neodvisnost.

Cimerman: »Po podatkih naših predsednikov je KNSS organizirana le v Litostroju, Indosu, Agrostroju, Elmi, Avtoobnovi in Saturnusu. Naši sindikalni zaupniki v teh podjetjih normalno sodelujejo z njihovimi, ko gre za skupne zahteve delavcev. Mislim, da se o interesih delavcev sindikati med seboj ne moremo prepirati. Če se odnosi med več sindikati v enem podjetju ne bodo razvijali na ta način, se prav lahko zgodi, da bo iz takega podjetja sindikat izgnan.«

DE: Sodelovali ste tudi s sindikatom nezaposlenih delavcev.

Cimerman: »Prav mi smo prvi v Sloveniji ustanovili sindikat odpuščenih delavcev občine Šiška, ki ga vodi naš aktivist Karel Lazar. S skupno akcijo smo dosegli popravek zakona o pravicah teh delavcev. Tisti, ki so kapitalizirali nadomestilo, so dobili pravico do novega nadomestila, če bi šla v stečaj firma, kamor so ga vložili. Na srečo se to še ni zgodilo.«

DE: In kako ste organizirani v Ljubljani in okoliških občinah od Kamnika prek Litije, Kočevja do Vrhnike in Logatca?

Cimerman: »V vseh občinah imamo sodobno opremljene pisarne. Povsod so na razpolago naši ljudje, ki članstvo in sindikate podjetij usmerjajo na strokovne službe na območni organizaciji oziroma pri republiških odborih sindikatov dejavnosti.«

Franček Kavčič

SEDEM DNI V SINDIKATIH

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo.

Cena 330,00 SLT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznam služb pravne pomoči.

Cena 200,00 SLT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil

Cena 330,00 SLT

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.

Cena 330,00 SLT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.

Cena 250,00 SLT

● več avtorjev:

KAKO POSTATI PODJETNIK – KAKO USPEŠNO POSLOVATI

Iz zbirke ABC PODJETNIŠTVA

Cena 590,00 SLT

● Aleksej Cvetko

ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU Z OBRAZLOŽITVIJO

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti – Sprejemni postopki za uveljavljanje in varstvo pravic, revizija, sodno varstvo – Organizacijske spremembe – Kako s pridobljenimi pravicami. Cena 500,00 SLT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače

Cena 400,00 SLT

● Jože Smole

SPOMINI TITOVEGA SEKRETARJA

Willy Brandt: nemški krediti ali vojna odškodnina – Gadafi je pustil Tita čakati dve uri – Kdo je sesuval Staneta Kavčiča – Hlače je nosila Jovanka – Zakaj Stane Kavčič ni hotel v jugoslovanski politični vrh – Koliko je Tito kriv za klanje na jugoslovanskih tleh in koliko zaslužen, da ga prej ni bilo

Cena 500,00 SLT

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

NAROČILNICA NA ČASOPIS »DE«

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, naročamo (do pisnega preklica)

..... izvod(ov) tednika »DE«. Pošljite nam ga na

naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Dne:..... Žig Podpis naročnika

Naročnino bomo poravnali v zakonitem roku.

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Moje pravice na

..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Nova del. zakon.

..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Kako postati podj.

..... izv. ● Zakon o pokojnin. izv. ● Plačni sistem

..... izv. ● Dnevnik Titovega sekr.

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne:..... Žig Podpis naročnika

Sestanek v Trstu

V Trstu je bil v ponedeljek, 25. maja sestanek delegacije Sindikata javnih služb CGIL, ki jo je vodil generalni sekretar Giuseppe Schettino, delegacije Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, vodil jo je sekretar Rajko Lesjak, in Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške, na čelu katere je bila Marija Zuber. Govorili so o načinu organiziranja sindikatov, ki delujejo na področju javnih služb v Italiji. Predstavnike italijanskih sindikatov je zanimala organiziranost slovenskih in hrvaških sindikatov, načini financiranja ter glavne točke programa dela. Razpravljali so tudi o včlanjevanju slovenskih in hrvaških sindikatov v mednarodne sindikalne organizacije. Predstavniki Sindikata javnih služb CGIL se bodo zavezali za čimprejšnji vstop ZSSS in ZSSH v Evropsko konfederacijo sindikatov.

Pavle Vrhovec

Predlog popravka osnove za odmero nadomestila plače med začasno zadržanostjo od dela zaradi bolezni ali poškodbe

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Ur. l. RS št. 9/92) je v 31. členu določil osnovo za nadomestilo plače za primere, ko je delavec nezmožen za delo. Osnovo predstavlja poprečna mesečna plača in nadomestilo v koledarskem letu pred letom, v katerem je nastala začasna zadržanost od dela. Določeno je tudi, da se osnova in nadomestilo valorizirata. Način valorizacije pa je prepuščen Zavodu za zdravstveno zavarovanje in torej ni določen v zakonu.

Ker še ni imenovana začasna skupščina Zavoda, kot to predvideva 98. člen zakona, so pri izreku valorizacije nastopile določene težave, ki pa so bile pogojene tudi s takojšnjo uveljavitvijo določb zakona, ki opredeljujejo osnovo in nadomestilo plače.

V Zavodu se zavedamo težav, s katerimi se srečujejo delavci. Zato smo tudi pripravili predlog, ki ga bo obravnavala vlada Republike Slovenije na svoji prvi seji. Predlog predvideva ugodnejšo valorizacijo osnove in nadomestila ter že sedaj uveljavljen preračun na decembrsko raven (indeks 164). Če bo predlagana reši-

tev sprejeta, bo Zavod refundiral razliko med že izplačanimi nadomestili in nadomestili, izračunanimi po novem.

Valorizacija, ki jo predvideva zakon, temelji na rasti poprečnih plač vseh zaposlenih v naši republiki. To pa pomeni, da je neko podjetje oziroma njegovi delavci v ugodnejšem položaju, drugi delavci pa v slabšem položaju, kot če bi za primerjavo vzeli rast plač v podjetju. Tako smo že dobili opozorila, da dobijo delavci, ki so dalj časa odsotni, nadomestilo v višini plače, kar pa neugodno vpliva na sodelavce ter tudi na gibanje odsotnosti z dela.

Kot smo že omenili, bo predlog, ki je pripravljen, omilil sedanji razkorak med plačo in nadomestilom. Za morebitno drugačno opredelitev osnove, nadomestila in valorizacije pa bi bilo potrebno spremeniti zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Vendar menimo, da je možno neugodne posledice inflacije omiliti z ustreznim načinom valorizacije.

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije

MOTO: PRIJATELJSTVO, SODELOVANJE...

V teh neprijaznih časih, ko se ljudje marsikje pehajo za golo preživetje, so v podjetjih v glavnem kar pozabili na stvari, ki ljudi zblizujejo in jim vlivajo upanje v boljši jutri. Tudi organizatorji rekreacije ni več, saj je, kot pravijo vodilni moške, za šport škoda denarja. Seveda je komentar k takemu razmišljanju odveč. Prav in potrebno je, da varčujemo, vendar ne vselej in povsod izključno na račun delovnega človeka. Tako varčevanje se ne obrestuje, prej obratno.

No, med tistimi, ki kljub vsemu še niso pozabili, kaj je prav, in da delavci in skrb zanje ne more in ne sme biti naša deveta briga, je tudi Sindikat finančnih organizacij Slovenije v ZSSS. Njegov predsednik je **Slavko Kunstek**, ki razmišlja nekako takole:

»Zaposlen sem v Zavarovalnici Triglav, kjer smo se včasih ponašali z zelo živahno športno dejavnostjo. Sedaj so to v glavnem le še spomini, kar se mi zdi precej žalostno. Prav

Slavko Kunstek

v smučarskih tehnik in bili s srečanjem zadovoljni. Ne sicer z udeležbo, ki je bila po mojih merilih zadovoljiva, ne pa dobra. Zadovoljni pa smo bili z vsem drugim, to je s stvarmi, zaradi katerih smo se srečali. Zato smo tudi sklenili, da bomo poskrbeli še za letne športne igre in da bodo tako zimska kot letna srečanja postala tradicionalna,« pravi **Slavko Kunstek**.

– Bo na letnih igrah udeležba bolj množična kot na zimskih?

vrvi in šahu. Poskrbeli pa bomo tudi za vse udeležence srečanja, ki jim ni do tekmovanja. Ti se bodo lahko zabavali z mini golfom, veslanjem, smučanjem na vodi in še mnogimi drugimi mikavnimi športi. Za vse bomo poskrbeli in verjamem, da se bomo imeli prijetno...

– Čemu snidenje v sosednji državi?

»Predvsem zato, ker bo račun v Zeleni Laguni, kjer nam bodo nudili zares vse, kar potrebujemo, zelo zmeren. Plačali bomo tretjino tistega, kar bi v Sloveniji. Nekaj bo prispeval tudi vsak udeleženec. Za dva polna penzion v hotelu B kategorije, slavnostno večerjo in podobno bo treba odrediti 1500 tolarjev. Kdor bo želel, bo vikend oziroma mini počitnice lahko tudi podaljšal...

– Se lahko iger udeleži sleherni delavec ali samo najboljši športniki?

»Vsakdo, ne glede na leta, spo-

PLAČE JE KLJUB VSEMU TREBA POVEČATI

Društvo za vrednotenje dela iz Kranja je minuli teden pripravilo na Bledu že sedmo posvetovanje o plačah. Spričo večletnega padanja realnih osebnih dohodkov in še neusklajenih stališč glavnih pogajalcev v pogajanjih o socialnem paktu so na posvetu in na zaključni okrogli mizi hoteli soočiti razmere pri nas in na tujem s strokovnimi mnenji, mnenji iz prakse in s politiko. To zato, da bi pospešili izhod iz obstoječega stanja, v katerem se partnerji v pogajanjih raje držijo za vrat, kot da bi se pogajali.

Namera, da bi na posvetu zblížali stališča pogajalskih partnerjev, se ni povsem posrečila. Vlada slej ko prej ostaja pri mnenju, da je treba izhodiščne plače znižati, in to zato, da bi – tako je dejala predstavnica ministrstva za delo Meta Štoka na okrogli mizi – ostalo kaj denarja za stimulacije najbolj prizadevnim delavcem. To se nam zdi bolj podobno korenčku na vrvi, ki ga delavec ne bo mogel nikoli doseči, saj tisti del vlade, ki je zadolžen za gospodarstvo, trdi, da je treba plače znižati zato, da bi ostalo kaj denarja za razvoj podjetij. Nekaj pa je vendarle zelo pomembnega: udeleženci so se strinjali, da je osnovni boj za plače boj za tako osnovno plačo za najbolj enostavno delo, ki bo delavcu omogočila preživetje. To višino je treba določiti strokovno, brez politikov in brez barantanja. O vsem drugem pa se je moč pogovarjati in dogovarjati.

O vprašanju, ali so zdajšnje plače previsoke za zmoglosti gospodarstva in ali je prav, da se vlada vpleta v plače, ali ne, smo se na posvetu pogovarjali s dr. Stanetom Uhanom, profesorjem na Fakulteti za organizacijske vede v Kranju. Izhodišče pogovora je bil razkorak med makroekonomskim »postulatom«, da smejo plače zrasti največ za toliko, za kolikor se poveča produktivnost, in podatkom, da se naše plače in košarica življenjskih stroškov vse bolj razhajajo. Ker pa produktivnost že leta pada, se seveda postavlja vprašanje, ali je umestno (terjati) plače, ki bodo rasle neskladno z gibanjem produktivnosti (kar se zdaj dogaja).

»Ekonomske postulat velja v urejenem gospodarstvu, kakršno naše ni. Kar se tiče vpletanja vlade v plače, pa lahko povem, da je na primer belgijska vlada intervenirala samo ob prvem naftnem šoku pred dvajsetimi leti, ko bi rast plač lahko podrla gospodarstvo.« Tako je začel

Stane Uhan in nadaljeval: »Slovenija je lani doživela hujši šok, kot ga je v razvitih državah povzročil visok skok cen nafte leta 1972. Menjali smo politični režim, izgubili najmanj četrtino trga, ob vsem tem pa moramo prestrukturirati gospodarstvo. Zato ima vlada prav, ko pravi, da so plače previsoke. Toda to je njen prav, bolj njen kot prav. Svoj prav pa ima tudi sindikat. Izhod je v kompromisu.«

»Kakšnem?«

»Vlada trdi, da gospodarstvo ne zmore tolikšnih plač. Na stran delodajalcev pa se je postavila zato, ker ve, da sindikat v negospodarstvu, kjer je avtohtoni dvopartični partner pri kolektivnih pogodbah, ne sme popuščati, ker bi s tem obremenila gospodarstvo. Zato se je navidez presenetljivo postavila v isti položaj z delodajalci, čeprav vse doslej ni imela dobre povezave z gospodarsko zbornico. Ob tem pa je treba dodati, da imajo tudi sindikati svoj prav. Vsa revščina, proti kateri nastopajo, se pokaže ob podatku, da izhodiščni osebni dohodki zadoščajo za pokritje komaj 57% košarice življenjskih stroškov za štiričlansko družino. Tu vmes je potem treba poiskati sprejemljivo rešitev.«

»Toda izhodiščne plače še nekaj let ne bodo dosegle košarice, to ste lepo dokazovali na samem posvetu.«

»Osnovo za plače bi bilo treba zato vpeti v obstoječe stanje, recimo na raven 200 DEM kot spodnjo mejo. To raven bi morali potem primerjati z ravni izhodiščnih plač v za nas najpomembnejših sosednjih državah, izračunati povprečno minimalno plačo v teh državah, jo izraziti v ecujih. Potem bi lahko izračunali razmerje med našo najnižjo in zahodnoevropsko najnižjo plačo in se odločili: do leta 2000 bomo to razmerje popravili na toliko in toliko odstotkov.«

Vsekakor ni mogoče s tako nizkimi plačami v Evropi, saj ji s tako nizkimi stroški za delo neposredno konkuriramo, torej skačemo v zelje. Plače pa bo treba v prihodnje, po evropsko, seveda tudi prilagajati gibanju produktivnosti. Tretji razlog, da plače povečamo, je v tem, da nam bodo (iz države) ušli najboljši kadri, ki jih je že sedaj premalo, in četrti je prav gotovo socialni motiv.«

Boris Rugelj

Na prvih zimskih igrah v Kranjski Gori se je zbralo 250 prijateljev rekreacije na snegu

zaradi slabega razpoloženja, negotovosti in vsega, kar se dogaja med nami in okoli nas, bi morali športni rekreaciji posvetiti večjo pozornost. Zato, da bi si bili ljudje bolj blizu, da bi se bolje poznali in bolje razumeli.«

Dokažov za to, da **Slavko Kunstek** ne govori s figo v žepu, ni malo. Veliko svojega prostega časa je namreč že namenil organizaciji športne dejavnosti. Tako je njegov sindikat, to je Sindikat finančnih organizacij Slovenije letos poskrbel za zimske športne igre svojih delavcev.

»V Kranjski Gori se nas je zbralo 250 ljubiteljev rekreacije na snegu. Pomerili smo se v veleslalomu in

»Računam, da bo. Mislim, da nas bo kakih štiristo ljubiteljev rekreacije. Seveda je rok za prijave že potekel, vendar mnogi poverjeniki svojega dela ne opravljajo resno. Dobijo vabilo, ga na svoji mizi založijo in nanj prav kmalu pozabijo. Zato organizatorji še nimamo vseh podatkov, čeprav je srečanje tako rekoč pred durmi...«

– In kje bo srečanje?

»Na morju oziroma v Zeleni Laguni pri Poreču. Dvodnevno snidenje bo sredi junija, pomerili pa se bomo v malem nogometu, košarki, odbojki, tenisu, kegljanju, streljanju, plavanju, namiznem tenisu, vlečenju

sobnosti... Zato tudi nimamo izbirnih tekmovanj, saj bi s tem le omejevali udeležbo na igrah. Skratka, tekmovanja organiziramo brez kakršnihkoli omejitev. Tudi ekipa, ki zastopa podjetje, ni vnaprej določena. Tisti trije, ki na tekmovanju pokažejo največ in so predstavniki tega ali onega kolektiva, potlej, to je po končanem merjenju moči predstavljajo ekipo. Ta sistem deluje zelo stimulativno, saj spodbuja množičnost in sodelovanje. Moto naših športnih srečanj je namreč v prvi vrsti prijateljstvo, spoznavanje, sodelovanje. Ne pa, kdo bo boljši in rivalstvo,« pravi **Slavko Kunstek**.

Andrej Ulaga

PLAČE IN PREDVOLILNI GOLAŽ

Komentar novinark Dela Tonje Slokar z naslovom »Spodrsrlaj pri plačah« je naletel med sindikalnimi delavci v zdravstvu in socialnem skrbstvu na številne odmeve in zahteve po odgovoru na njene posamezne trditve in navajanje zavajajočih statističnih podatkov.

Ključno se nam zdi dejstvo, da je novinarica hoteli ali nehoti zamolčala, da je Peterletova vlada več mesecev grobo kršila podpisano kolektivno pogodbo o izplačevanju plač v naši dejavnosti. Zaradi tega so bili delavci nezakonito ob skrajda dve plači, ki bi jim pripadale v zadnjih osmih mesecih, za nameček pa je bila na primer v januarju in marcu izhodiščna bruto plača manjša od zajamčenega osebnega dohodka! Povedano v absolutnih številkah je to pomenilo, da je v marcu prejela snežilka okoli 9100 SLT neto izhodiščne plače, zdravnik pa 29.820 SLT. Ne zanikamo navajanja novinark, da so delavci in funkcionarji v državni upravi, primerjalno gledano, v boljšem položaju kot druge družbene dejavnosti – kar je omogočala Peterletova vlada s svojo politiko plač – toda zaradi tega ne bi smeli metati v isti koš državne administracije, zdravstva, šolstva in kulture itd.

V sindikatu naše dejavnosti smo se in se bomo ves čas odločno borili za do-

sledno spoštovanje podpisane kolektivne pogodbe dejavnosti. Če bi jo prejšnja vlada v celoti spoštovala, bi se morala izhodiščna bruto plača sedaj povečati za 78% in ne le za 38%, kot je sklenila Drnovškova vlada. Z drugimi besedami to pomeni, da je nova vlada podedovala nakopičene krivice, ki jih je stara vlada povzročala delavcem v družbenih dejavnostih, in da je zato odstotek povečanja izhodiščne bruto plače bistveno višji, kot bi bil v primeru spoštovanja kolektivne pogodbe. V tej luči je pismo Lojzeta Peterleta sedanjim vladim svojevrstna propagandna predvolilna poteza, ki poskuša napake prejšnje vlade naprtiti novi vladi, ki si prizadeva popraviti zamujeno.

Tudi povprčni Slovenci namreč dobro vedo, da so zdravniki, univerzitetni profesorji, raziskovalci in še kdo za svoje strokovno delo slabo plačani, da je od njihovega dela v precejšnji meri odvisna produktivnost dela v gospodarstvu in celotni družbi in da nas zgolj nagajanje fizičnega dela, čeprav tu in tam garaškega, ne bo pripeljalo v razvito Evropo.

Samo, za ilustracijo naj povem, da se je povprečni čisti osebni dohodek v mesecu marcu v primerjavi s februarjem povečal v gospodarstvu za okoli 24,5% v negospodarstvu pa le za 12,7%! Tudi

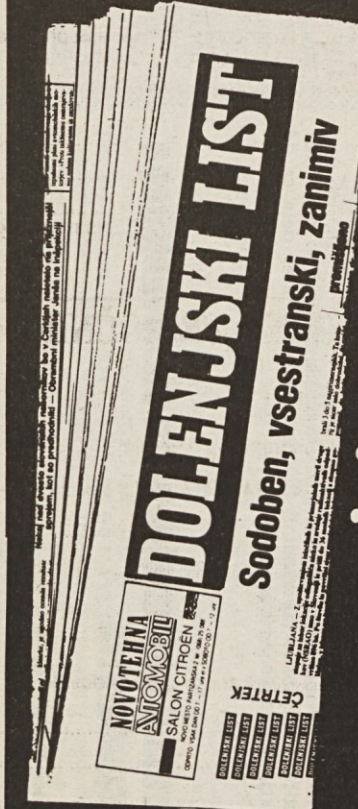
nekateri drugi podatki zavoda Republike Slovenije za statistiko so zgovorni, če primerjamo gibanje v obeh sferah, vendar jih zaradi pomanjkanja prostora ne bomo navajali. Navedemo naj le, da bo za mesec maj po novem snežilka prejela le 14.328 SLT, zdravnik pa 46.145 SLT, kar je 100 in več odstotkov manj kot nakateri posamezniki v gospodarstvu.

Ne moremo se znebiti neprijetnega vtisa, da je bil članek v Delu »naročen« in usklajen z odprtim pismom Lojzeta Peterleta Drnovškovi vladi in da se poskuša ponovno zanetiti spor med delavci v gospodarstvu in negospodarstvu. Ne glede na to, ali je tako ali ne, pa si v sicer pluralističnem Delu želimo objektivnega pisanja o perečih družbenih vprašanjih, vključno o plačah in slovenski inflaciji.

Zato so naša vrata novinarjem vedno odprta in pripravljeno smo jim postreči z vsemi podatki, ki bi jih morali poznati in znati pravilno razlagati. Če že zaradi sebe in svoje novinarske (ne)profesionalnosti ne, pa vsaj zaradi ugleda sredstev javnega obveščanja in odgovornosti do najširše slovenske javnosti.

Predsednik republiškega odbora Sindikata zdravstva in socialnega skrbstva Slovenije
Igor Kodrič

... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Kočevskem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 19

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298 – vsak delovnik od 9. ure do 15.30.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- 1. Sorica** – dve sobi s po 4 ležišči, skupna kuhinja in sanitarije. Najem sobe 500 SLT in turistična taksa.
- 2. Apartmaja v Kranjski Gori** – za tri ali šest oseb; spalnica in opremljena kuhinja. Cene: mali apartma 800 SLT na dan, veliki 1.350 SLT. Termini v maju. Turistična taksa 65 SLT.
- 3. Apartmaji na Pokljuki** – veliki apartma za 4 osebe: bivalni prostor s kuhinjsko hišo in jedilnim kotom, spalnica in kopalnica; velik balkon. Cena 950 SLT dnevno, mali apartma za dve osebi 500 SLT. Termini v juniju in septembru.
- 4. Garsonjere na Rogli** – opremljene za 2 + 2 osebi. 7-dnevni termini v maju. Cena 700 SLT.
- 5. Garsonjere na Kopah** – opremljene za 2 + 2 osebi. Termini v maju. Cena 700 SLT.
- 6. Brunarica na Veliki planini** – opremljena za 8 oseb, do 15. junija dnevni najem 1.000 SLT. Termini po dogovoru.
- 7. Apartmaji na Kriški planini (Krvavec)** – opremljeni za štiri do pet oseb. Cena 30 DEM v tolarški protivrednosti.
- 8. Pokljuka** – mali in veliki apartmaji za dve oziroma štiri osebe. Sedem-dnevni termini (ob sobotah) do 30. junija po 20 DEM oziroma 32 DEM v tolarški protivrednosti, med sezono pa 25 DEM oziroma 41 DEM v tolarški protivrednosti.
- 9. Brunarica na Pokljuki** – za štiri osebe. Cena od 32 do 42 DEM, odvisno od sezone.
- 10. Počitniški dom v Bohinju** – štiriposteljne sobe. Cene: najem apartmaja 14 DEM na osebo, nočitev 10 DEM, polpenzion 24 do 29 DEM, odvisno od sezone.
- 11. Sobe v Kranjski Gori** – s TWC, za dve, štiri ali pet oseb. Cene nočitve od 10 do 15 DEM, polpenzion 25 do 29 DEM.
- 12. Planinske koče na Veliki planini** – dnevni najem male enote za tri osebe 37 do 47 DEM, večje enote za štiri osebe 52 do 62 DEM.
- 13. Počitniška hiša Katja v Jadranovem – Crikvenica** – pet apartmajev v celoti opremljenih za 4 do 5 oseb, lastna kuhinja, kopalnica, spalnica, velika balkonska loža, interni bife. Oddaljenost od plaže 200 m. Cena apartmaja 65 do 75 DEM dnevno. To ponudbo glede na kvaliteto in ceno priporočamo.

Zdravilišča

- 1. Čateške Toplice** – počitniška hišica za 4 + 2 osebi; dnevni najem od 52 do 72 DEM, odvisno od sezone.

Morje

- 1. Počitniški paviljoni v Bašaniji, Savudrija**: v celoti opremljeni za 4 osebe. Termini od 1. junija dalje. Cena penziona približno 950 SLT dnevno.
- 2. Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, plaža idealna za otroke, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 950 SLT. V juniju dnevni najem 22 DEM, v sezoni 32 DEM. Možen najem več stanovanj za celotno sezono.
- 3. Počitniški dom Poreč** – tri in štiriposteljne sobe, skupno 50 ležišč. Sedemdnevni termini od 26. julija dalje. Cena polpenziona ca. 15 DEM v tolarški protivrednosti. Brezplačna uporaba plovil in surfa.
- 4. Oddih v Poreču** – možnost najema apartmajev v Lanterni, Picalu, Diamantu ali Luni od 6. junija do 10. julija. Cena: 3-posteljni apartma 16 DEM, 4-posteljni 20 DEM, 5-posteljni 24 DEM, 6-posteljni 29 DEM dnevno. V dvoposteljni sobah v hotelih Tamaris, Luna, Neptun, Diamant, Kristal ali Splendit s polpenzijsko storitvijo 15 do 19 DEM v tolarški protivrednosti. Predrezervacije sprejema Atris.
- 5. Otok Pag** – apartmajsko naselje v Stari Novalji. Apartma ima dve spalnici, kuhinjo, kopalnico in lastno teraso. Vsak objekt ima svoj parkirni prostor. Desetdnevne izmene od 20. junija do 19. avgusta. Cena 24,5 DEM dnevno. Turistična taksa ni vključena.

- 6. Počitniške sobe v Fiesi** – za 2, 3, 4 ali 5 oseb, s TWC. Cena polnega penziona od 1. julija do 29. avgusta: odrasli 41 DEM otroci do 10 let 22 DEM v tolarški protivrednosti.
- 7. Apartmaji v Poreču** – za štiri osebe; cene junija in septembra za štiri osebe 43 DEM, za tri osebe 33 DEM; julija in avgusta za štiri osebe 62 DEM, za tri pa 46 DEM.
- 8. Stanovanja in garsonjere v Novigradu** – cena stanovanja in garsonjere za štiri osebe junija in septembra 43 DEM, julija in avgusta 62 DEM; cena garsonjere za dve osebi junija in septembra 23 DEM, julija in avgusta 32 DEM.
- 9. Počitniško naselje Nerezine na Malem Lošnju** – počitniški apartmaji s 4–6 ležišči; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.
- 10. Počitniško naselje Miholaščica na Cresu** – počitniška hišica za 4–6 oseb; cene junija 44 DEM, julija in avgusta 62 DEM.
- 11. Počitniški dom Vrsar** – tri- in štiriposteljne sobe; cena polnega penziona 30 DEM, otroci do 7 let 30% popusta.

Počitniške prikolicе

- V izposojajo damo prikolico za 4 osebe za najmanj 20 dni z možnostjo postavitve po vaši želji. Stacionirana je v Radovljici. Cena najema 500 SLT dnevno. Stroške prevoza in namestitve plača najemnik.

INFORMACIJSKE PRIJAVE ZA LETNI ODDIH

- 1. Hišica v Močeniški Dragi** pri Opatiji – s tremi in štirimi ležišči v lesenih paviljonih s penzijsko storitvijo. Sanitarije so skupne v naselju. Naselje obratuje, če je zasedano z najmanj 40 gosti.
- 2. Prikolice za štiri osebe**: v Izoli – cena 35 DEM na dan.
- Atomske Toplice** – 35 DEM na dan, Ladin Gaj pri Umagu – 35 DEM na dan, Mareda pri Novigradu – 37 DEM na dan.
- 3. Apartmaji v Dajli** za štiri osebe, v celoti opremljeni, cena v juliju in septembru 28 DEM, julija in avgusta 34 DEM v tolarški protivrednosti. Termini bodo sedemdnevni.

Šola v naravi

- 1. Počitniški dom v Fiesi** – tri- in štiriposteljne sobe, etažne sanitarije, skupni prostori, jedilnica, velika pokrita terasa. Neposredno ob morju. Termini od 8. do 15. junija za 70 oseb, od 1. do 8. junija za 25 oseb. Cena penziona 18 DEM v tolarški protivrednosti.
- 2. Počitniško naselje v Savudriji** – do 80 oseb, prosto septembra. Polni penzion približno 17 DEM v tolarški protivrednosti. Možnost uporabe športnih objektov in odprtega bazena.

B. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI JIH POTREBUJEMO

Lastnike počitniških zmoqljivosti, tudi vikend hišic na slovenski obali in v Istri, ki bi želeli ponuditi proste termine, vabimo v času dopustov k sodelovanju in trženju na naši Borzi.

C. KUPIMO

- 1. Počitniško stanovanje** v Kranjski Gori, Bohinju ali na Bledu, opremljeno za 5 oseb. Ponudbe sprejema Atris.
- 2. Opremljen kontejner ali počitniško hišico** v zdraviliščih v Sloveniji.

D. PRODAMO

- 1. Bivalni kontejner v Moravskih Toplicah** – primeren za bivanje štirih oseb, v celoti opremljen, z dodatno pokrito teraso, prodamo. Kontejner je bil nameščen v letu 1989 – velikost 15 kvadratnih metrov.
- 2. Počitniško prikolico**: IMV 500, letnik 1983. Cena po dogovoru.
- 3. Počitniško stanovanje v Barbarigi**: dnevni prostor, spalnica, hodnik, kopalnica, pokrita loža, zelo ugodno prodamo. Velikost 29 kvadratnih metrov. Cena 1.500,00 SLT.
- 4. Počitniško garsonjero v Stinici**: bivalni dnevni prostor z vgrajeno kuhinjo, predprostor, kopalnica, balkon – skupaj 25,50 kvadratnega metra. Informacije na Atrisu.

E. ZAPOSLOTITVE V POČITNIŠKIH ZMOGLJIVOSTIH

Usposobljen upravnik-ekonom se priporoča za zaposlitev po pogodbi za letošnje sezono v Slovenskem primorju pri Istri.

F. DAMO V NAJEM

Stanovanjsko hišo na Bledu – 380 kvadratnih metrov damo v najem za turistične namene. Pritličje obsega družinsko stanovanje: dvosobni apartma, savna in pralnica, v 1. nadstropju je pet sob s kopalnico in WC. Hiša ima dve garaži. Ponudbe sprejema Atris.

INFORMACIJE

- 1. Cene v avtokampih Laguna Poreč** – Bijela uvala 1.100 do 1.500 DEM – Ulika 1.300 DEM – Puntica 1.200 do 1.500 DEM – Zelena laguna 1.100 do 1.500 DEM telefon: (0531) 31-822

2. Lastnikom počitniških zmoqljivosti v Istri

Vse lastnike, ki so prejeli odločbo o obveznem oblikovanju podjetij (d.o.o.) v republiki Hrvaški, prosimo, da nas o tem obvestijo.

Metod Zalar, direktor borze

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 6. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobro delnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

nove obrestne mere na revalorizirano osnovo

Revalorizacijska stopnja za junij 1992 znaša 6,5% mesečno, preračunano na letni nivo 116%.

Obrestne mere za tolarске depozite so:

		MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	60%–65%R	3,96%–4,22%	61%–66%
– vezava sredstev nad 1 mesec	R + 1%–3%	6,59%–6,75%	118%–122%
– vezava sredstev nad 2 meseca	R + 3%–4%	6,75%–6,92%	122%–125%
– vezava sredstev nad 3 mesece	R + 4%–5%	6,92%–7,00%	125%–127%
– nad 12 mesecev	R + 8%–11%	7,17%–7,41%	133%–140%

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:

– do 10.000,00 SLT	R + 6%	7,01%	129%
– od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	R + 7%	7,09%	131%
– nad 50.001,00 SLT	R + 8%	7,17%	133%

KREDITNA PONUDBA

– kratkoročni krediti privatnim osebam* z rokom vračila 6 mesecev	R + 18%	7,95%	155%
– kratkoročni krediti privatnim osebam v višini 300% od vezanih sredstev z rokom vračila 12 mesecev	R + 10%	7,33%	137%
– polog se obrestuje z	60% R	3,96%	61%

– komisijski krediti pod pogoji, ki jih naroči naročnik. Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– Kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	od R + 20%–R + 30%	8,10%–8,81%	159%–181%
--	--------------------	-------------	-----------

POHITITE TER VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH. NAŠE GESLO JE: KAKOVOST SO LJUDJE!

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881 ali na Agenciji v Trbovljah, tel. 0601 21-092, 22-213.

SVEŽE S TRGA

Osrednja ljubljanska tržnica od 25. do 29. maja 1992.

Mlevski izdelki		solata glavната	80–150
ajdova moka	180–200	solata mehka	70–100
koruzna moka	60–100	špinaca	100–120
pšenična moka	50–60	zelena	80–120
Zelenjava		Sadje	
čebula	50–100	češnjke	200–250
česen	280–360	jabolka	60–100
fižol v zrnju	80–120	jagode	200–500
krompir	30–120	orehova jedrca	700
kumare	90–120	Jajca	8–12
por	140–160	Med	280–380
paradižnik	100–150		
radič	80–200		

DRAGO IZGANJANJE HUDIČA

Predstavniki slovenskih političnih strank nimajo smisla le za burke, ampak so tudi dobri športniki. Še najraje se ukvarjajo s streljanjem, s tem da jim je pri srcu predvsem streljanje kozlov. Saj ne bi nihče imel ničesar proti njihovi zasvojenosti, če bi račune za svojo zabavo plačevali sami. Pa jih, žal, ne.

Te dni so se šli streljanje na osrednji ljubljanski tržnici. Z nje so na vrat na nos pregnali prodajalce – Neslovence. Zdaj je na trgu precej več prostora, pa zato toliko manj zelenjave in tudi bistveno manj konkurence. To so prodajalci, ki so na tržnici lahko ostali, kajpak krepko izkoristili. Cene so navili, kolikor je bilo v njihovi moči, in s tem mnogim iz-

med nas napravili življenje še bolj grenko.

Pravijo, da se za to darilce lahko zahvalimo ksenofobičnemu razpoloženju Demosovcev občine Center.

Ti namreč mislijo, da je treba tržnico zares temeljito očistiti. Poleg odpadkov, podgan in okuženih golobov pa imajo očitno v mislih tudi ljudi, ki niso slovenski državljani. Pa bo odslej res lepa ta slovenska tržnica, mar ne? In varni se bomo počutili kupci, ko bomo le med svojimi ljudmi. Pa še nobene neslovenske ne bomo slišali.

Naj poreko izganjalci hudiča in naši zagreti dušebrižniki, kar hočejo, večina Slovencev je gotovo prepričana, da politiki svojih zdrah ne bi smeli prenašati na naše hrbe in denarnice. Nas zanimajo le kakovostna ponudba in pa sprejemljive cene. Ne zanima nas tudi, ali je zelenjava zrasla v Vipavski dolini ali v okolici Splita, še najmanj pa, kdo bo koga v politiki.

Sicer pa, saj smo hoteli večstrankarstvo, mar ne? Pozabili pa smo, da zna politika spodrinuti poslovnost.

A. U.

KONZUMI

KONZUM d. o. o.

Linhartova 13, Ljubljana

Na podlagi sklepa skupščine podjetja objavljamo razpis za delovno mesto direktorja podjetja.

Poleg splošnih pogojev mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

- višjo ali visoko izobrazbo ekonomske, pravne ali druge ustrezne smeri,
- najmanj tri leta delovnih izkušenj,
- poznavanje organizacije in vodenja,
- pasivno znanje enega tujega jezika.

Ponudbe na razpis posredujete do 10. junija 1992 na naslov Konzum d. o. o., Ljubljana, Linhartova 13, z oznako »Razpisna komisija«.

Prijavljene kandidate bomo o izidu razpisa obvestili.

SINTRO d.o.o., Maribor

62000 Maribor, Tomšičeva 45,
Tel. št. (062) 212-640, faks (062) 212-577
SINTRO TRGOVINA, Meljska c. 9,
62000 MARIBOR, tel. (062) 222-123
ODPRTO: od 9.00 do 16.00 ure

Spoštovani člani ZSSS!

Vabimo vas, da nas obiščete v naši trgovini na Meljski c. 9, kjer vam poleg drugih izdelkov nudimo po posebej ugodnih cenah še:

PERSIL 3/1	693,00 SLT
SREDSTVO ZA POMIVANJE POSODE 1,5 l	221,70 SLT
ŠAMPON ZA LASE LIMAS 1 l	291,60 SLT
MILO SOLEA 1 kom	38,90 SLT
OLJE ZVIJEZDA 1 l	112,00 SLT
BUČNO OLJE 1 l	441,00 SLT
VEGETA 500 g	227,00 SLT

SIR ADAMEC ali MAXI SPECIAL 1 kg	499,00 SLT
ČOKOLINO 200 g	111,00 SLT
NOUGAT KOCKE 200 g	59,90 SLT
BONY SOKOVI 1 l	159,90 SLT – 169,10 SLT
PAŠTETA 50 g	27,80 SLT
LOVSKA KLOBASA 1 kg	326,00 SLT
KMEČKA POLTRAJNA DIMLJENA 1 kg	546,00 SLT
GRADIŠKA SALAMA 1 kg	525,00 SLT
POSEBNA KLOBASA 1 kg	451,00 SLT

VSE CENE VELJAJO, DOKLER TRAJA ZALOGA!

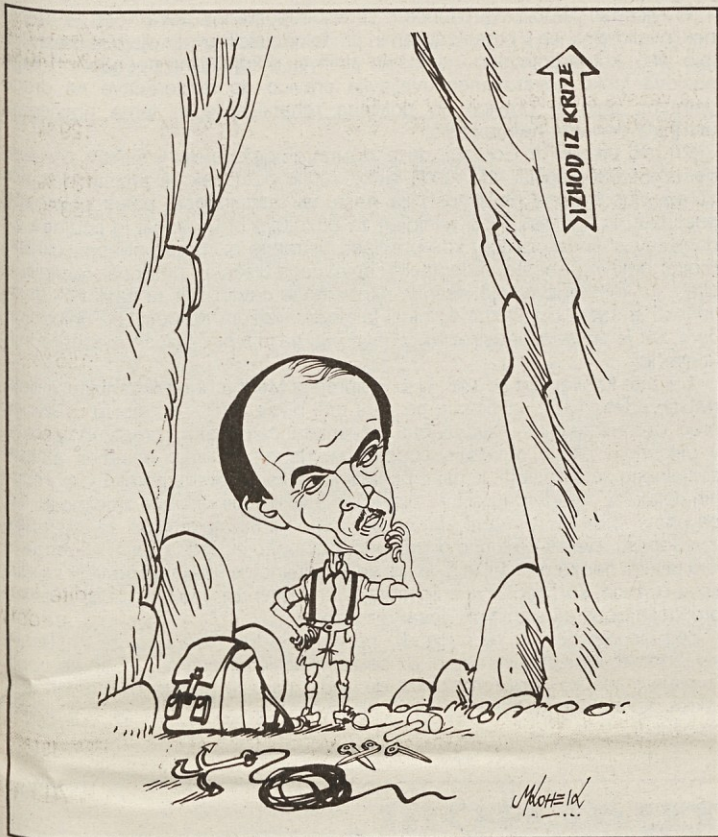
Sprejemamo tudi naročila za goveje meso, in sicer: GOVEJE MESO 10 kg (stegno ca. 4,40 kg, ledja ali pleča ca. 2,00 kg, rebra ca. 2,20 kg, kosti za juho ca. 1,40 kg). CENA: 3.000,00 SLT

Akcijsko prodajamo tudi pralni prašek OPTIM brez fosfatov, uvoz iz Francije. CENA: 5 kg – 790,00 SLT

LILET PRODAN, DELAVCI DOKONČNO NA CESTI

Do zaključka redakcije žal nismo mogli izvedeti, ali se bodo upniki pred dnevi prodanega mariborskega podjetja Lilet (do stečajnega postopka v lasti zloglasnega poslovnega Sandija Grubeliča) odločili za spodbijanje kupoprodajne pogodbe. Po njej je stečajni upravitelj, na spodbudo stečajnega senata, prodal Lilet avstrijskemu podjetju Kästner u. Ohler za 2,6 milijona mark. Odvetnik Aleš Rojc, ki zdaj vodi upniški odbor, nam je povedal, da o prodaji sicer uradno še ni bil obveščen (govorili smo sredi minulega tedna), da pa se upniški odbor s prodajo za ta namen uporabe Lileta ne strinja. Strinjajo pa se tudi mariborski svobodni sindikati, ki so upniškemu odboru poslali sporočilo: ... V zvezi s ponudbo navedene firme in v interesu svojih varovancev (za pravno službo mariborskih sindikatov je pod sporočilom podpisan odvetnik Albin Ploj, op.p.) stojim na stališču, da je treba firmo Lilet odprodati takemu kupcu, ki bo tudi optimalno izkoriščal obstoječe strojne kapacitete v firmi, oziroma ki bo tudi zaposlil čimveč mojih varovancev, delavcev bivšega Lileta, ki so sedaj kot brezposelne osebe na zavodu za zaposlovanje v Mariboru. »

Vekoslava Kraševac z območnega sindikata ZSSS za Podravje pa nam je povedala, da namerava avstrijska firma v teh prostorih narediti trgovsko prodajni center, v katerem kaj dosti bivših Liletovih delavcev (delavk), ki so večinoma priučeni in kvalificirani delavci, ne bo dobilo dela. **R. B.**

BOLJ BOMO ORALI KOT ŽELI

Mnogi pravijo, da bodo letos ljudje v turističnem gospodarstvu bolj orali kot želi. Obe ti nareči niso kdo ve kako rožnati. Tujcev je v naših letoviščih zelo malo in tudi poleti jih prav gotovo ne bo niti približno toliko, kot jih je bilo v Sloveniji v starih dobrih časih. To z drugimi besedami pomeni, da »svežega denarja«

s turizmom ne bo kaj prida in da bo šlo pri takšnem ali drugačnem zaslužku v glavnem le za prelaganje iz žepa v žep.

O tem, pa tudi o drugih svojih žuljih so razpravljali predstavniki gostinsko-turističnega gospodarstva Podravja, Posavja in Zavsavja. Zbrali so se v Mariboru in dan pošteno izkoristili. Dnevni

red je bil namreč zahteven, za ogled pa veliko, saj mimo Lenta, slavne Vinagove kleti ali Casina človek res ne more kar tako.

»Srečanje gostinskih delavcev Podravja, Posavja in Zavsavja je bilo že drugo in bo postalo tradicionalno,« pravi **Mihajlo Zver**, sekretar republiškega odbora sindikata delav-

gre v račun, da delavci, ki so tako prikrajšani, nimajo v rokah ničesar, s čimer bi lahko kasneje uveljavljali svoje pravice... »

– **Bo denacionalizacija spravila veliko delavcev ob kruh?**

»Ja, z negotovostjo pričakujemo, kaj se bo izcimilo iz tega. Vemo le, da je nekaj sto delovnih mest takorekoč v zraku. Prepričani smo namreč, da zasebniki, ki bodo dobili svoje nazaj, ne bodo pretirano rahločutni do zaposlenih... »

– **Gostince močno žulijo inšpekcijske službe. Ste v Mariboru razpravljali tudi o tem problemu?**

»Seveda se temu vprašanju nismo mogli ogniti, saj nam ne gre in ne gre v račun, da imajo inšpekcijske službe dvojna merila. Ena za nas in druga, precej blažja, za zasebnike. S tem se nimamo namena sprijazniti in bomo vztrajali pri poenotenju meril... »

– **Pa delavci, za katere ni pravega dela?**

»Teh je, žal, veliko. Kar nekaj sto. To bo za nas zelo trd oreh. Posebno v delovnih okoljih, kjer nimajo denarja za najnujnejše, kaj šele za odpravnine, odkup let in podobno.

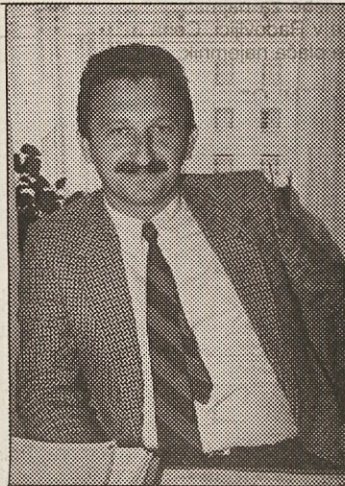
– **Dejavnost ima novega ministra. Si od njega veliko obetate?**

»Vsekakor več kot od dosedanjih. Sicer pa se bomo z gospodom Siršetom prav kmalu sestali, da se pošteno pogovorimo in zmenimo za sodelovanje. Računam, da bomo delali z roko v roki... »

– **Pred vrati je turistična sezona. Kakšna bo v primerjavi z leti pred lanskoletno vojno?**

»Sem optimist. Računam, da bo v primerjavi z letom 1990 kakih 70 do 80 odstotkov izkupička. Glavno, da se znova pošteno postavimo na lastne noge... »

Besedilo: Andrej Ulaga
Slike: Sašo Bernardi

Mihajlo Zver

Mariborski Casino je še vedno le za tujce. Nič hudega, saj slovenski petičneži lahko nosijo svoje prihranke v bližnjo Avstrijo, kjer imajo igralnic na pretek in se nikogar ne otepajo.

cev gostinstva in turizma. »Pri-zadevamo si, da bi to koristno navado prevzeli tudi drugod po Sloveniji, saj brez izmenjave mnenj in izkušenj preprosto ne gre. Ja, več bi se morali pogovarjati in več sodelovati... »

– **Lansko leto je bilo zelo boleče za naše turistično gospodarstvo. Ste že na zeleni veji?**

»Še daleč od tega, in prav o tem smo se veliko pogovarjali v Mariboru. Izguba, ki smo jo lani »pridelali«, nas bo tepla še dolgo. To občutimo na vseh področjih, seveda tudi pri plačah, ki za kolektivnimi pogodbami zastajajo tudi za 40 odstotkov in več. Ob tem nam seveda tudi ne

»Gasilska« slika udeležencev posveta

TEKSTILCI NA RAZPOTJU

Slovenska tekstilna industrija je že nekaj let v težavah, čeprav moramo pri tem povedati, da so med njenimi dejavnostmi in še zlasti med podjetji velike razlike v poslovnih uspešnostih. Toda na skupinski sliki teh dejavnosti vendarle prevladujejo temni barvni toni. Tekstilci imajo o vzrokih in o možnih rešitvah svoje mnenje, pravijo pa, da je to industrijo mogoče spodbuditi k napredku. Seveda si bodo tekstilci morali pomagati najprej in predvsem sami, čeprav pri tem računajo na tesno sodelovanje države.

Vzroke za položaj, v katerem se je znašla njihova dejavnost, tekstilci razvrščajo v štiri skupine. Glavni vzrok je bistveno zmanjšanje trga zaradi vrste dejavnikov: manjše kupne moči ljudi, srbske blokade, lanskoletne blokade evropske skupnosti, vojne v bivši Jugoslaviji, ki je ohromila trgovanje po Jugoslaviji, razmere na bližnjem Vzhodu ter dumpinški vdor tekstilnih izdelkov z daljnega vzhoda na slovenski trg predlani in deloma še lani. Drugi vzrok za slab položaj so velike tekoče izgube, neustvarjena akumulacija, velika nelikvidnost, neporavnane terjatve Iraku, bivši SSSR in v drugih jugoslovanskih republikah. Tekstilna industrija je v velikem tehnološkem zaostanku za razvitim svetom, ocenjujejo, da vsaj dvajset let. Eden od vzrokov za slabo stanje je tudi slabšajoči se položaj v evropski tekstilni industriji.

Vsi ti dejavniki so, če se jih pogleda malo bolje, ustvarili gor-dijski vozle vzrokov in posledic, ki jih je težko razložiti, zato tekstilci tudi pravijo, da bo morala vlada pri razvozlavanju, ali ne-

mara sekanju vozla, tesno sodelovati z dejavnostjo.

Kaj torej predlagajo tekstilci, ki jih je danes 14% vseh slovenskih delavcev in ki ustvarijo 7% dobička, 6% akumulacije, 12% dohodka ter zaslužijo 10% vsega slovenskega iztržka na tujih trgih?

Vlada mora sanacijo te dejavnosti vključiti v svoj ekonomski program, menijo tekstilci. Sama panoga je svoje možnosti za dokapitalizacijo izčrpala, sredstva za le-to dejanje pa bi morala biti kvalitetna, dolgoročna in pod ugodnimi pogoji. Vlada bi morala pomagati pri pokrivanju neizterljivih terjatev, ki jih imajo

tekstilna podjetja po trgih bivše Jugoslavije, v Iraku in v bivši SSSR. Te terjatve so velike za eno do dva mesečno realizacijo tekstilne industrije, so pa objektivno izgubljene in zato tekstilci sodijo, da bi bili upravičeni do sredstev za intervencije v obliki trajnih nepovratnih sredstev.

Država bi morala olajšati podjetjem pot do posojil za posodobitev tehnološke opreme. Na področju lastninjenja, ki se zdi tekstilcem nadvse potrebno, da bi se ta panoga organizacijsko in kapitalno prestrukturirala, pa sta vlada in panoga enakih misli: da je to treba izvesti čimprej. Tekstilci od države terjajo ustrezne

carinske in davčne ukrepe, ki bodo vzpodbujali napredek in razvoj ter konkurenčno sposobnost. Tekstilna industrija mora izvoziti kar 70% svoje proizvodnje. Da bi jih lahko, bo država morala izvoz spodbuditi z ustrezno zunanjetrgovinsko, monetarno in tečajno politiko.

Na koncu seznama nalog, ki naj omogočijo tekstilni industriji preživetje in tudi razvoj, še naloga za same tekstilce: osvojiti bodo morali višji cenovni razred na svetovnem trgu. Dosegli ga bodo z izboljšanjem kakovosti izdelkov, te pa bodo, če bodo osvojili in razvijali takomenovani program »Celovito obvladovanje kakovosti v skladu s standardi ISO 9000« ter si pridobili tudi ustrezne certifikate.

Povzel: Boris Rugelj

AS V ROKAVU: POSLOVNI POGUM

Mariborski Primat, še nedavno tega pravi predstavnik mariborske gospodarske katastrofe, je zdaj pojem poslovnega uspeha. Podjetje si je izbralo cilj, svetovno tržišče, osvojiti pa ga je hotelo s kakovostjo izdelkov, poslovnostjo in – ceno. Poslovni pogum je prav gotovo pridobivanje tujih atestov za svoje izdelke, brez katerih ni prodora na tuje trge. Tako so za pridobitev atesta za enega izmed glavnih izdelkov, omare za varno shranjevanje dragocenih dokumentov, porabili kar 700.000 mark, toda zdaj sodijo v peščico proizvajalcev na svetu, ki zmorejo iz-

delati takšne omare. Zato pa so letošnjo proizvodnjo v trenutku razprodali, celo več, arhivske omare bodo delali v dveh izmenah, izdelati pa jih bodo morali za 40% več, kot so nameravali. Tako bo letos Primat izvozil že 70 odstotkov proizvodnje, lani pa jo je manj kakor 13 odstotkov. Notranji ukrepi pa so še bili: odpustili so dve petini režijskih delavcev in stisnili zobe pri plačah, razen pri plačah za strokovnjake. Skratka, današnji Primat ni več Primat izpred treh let, ko je imel za 7 milijonov mark dolga in praktično nobene tržne in proizvodne perspektive. **B. R.**

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Kritika in zasnova

- Kam greš, strateška gospodarska usmeritev
- Statistični podatki
- Groba predvidevanja
- Izkušnje
- Kritična raven
- Evropske cene in balkanske plače
- Izhodiščni osebni dohodki
- Kaj ve in misli vlada

- Načrtovanje najnižje osnovne plače
- Opredelitev osnove
- Obupne razmere
- Cena delovne sile navzdol ni več gibljiva
- Konkretni predlogi
- Pomembne podrobnosti
- Razmerja za bolj zahtevna dela
- Podcenjeno znanje
- Najvišje plače

Nekaj primerov bruto zneskov za izhodiščne OD po kolektivni pogodbi. Cena 400,00 SLT. Knjiga je izšla v založbi (ČZP) Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, kamor lahko pošljete tudi naročila. Telefoni: (061) 321-855, 110-033, 311-956, 313-942.

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročam(o).

..... izvod(ov) knjige PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju

Datum

Žig

Podpis naročnika

NOVO – NOVO – NOVO – NOVO – NOVO

Čeprav je dr. Drnovšek komaj začel odšteti svojih devetdeset dni, v katerih bi mu opozicija po stari parlamentarni navadi ne gledala prebudo pod prste, vseeno kaže, da se

njegova vlada ne bo mogla izogniti stankom, ki se napovedujejo. Ljudje se za parlamentarna premirja očitno ne menijo preveč. Utemeljitev za to jim daje prepričanje, da je stavka še edino orožje, s katerim je, res da na precej radikalen način, mogoče razčistiti klopčice, ki jih pletejo vodilni v njihovih podjetjih z oblastjo, seveda največkrat na njihov račun. Ne vlečejo le zgledi iz tujine, denimo zadnja stavka v Nemčiji, pač pa tudi domači. Tako ni ostala brez odmeva splošna opozorilna stavka, čeprav so ji Tomšičevi nasprotovali; dolgotrajna stavka v brežiški Adrii je dodobra potresla vodstveno ekipo, mnogi so morali oditi; televizijska je sicer ostala na pol poti, toda svoje izhodišče je dosegla. In tako naprej.

Do zdaj so imele več uspeha tiste stavke, ki so bile uperjene neposredno proti državi, tudi bolj odmevne so bile. Po svoje je to tudi razumljivo, saj je bila v očeh delavcev bolj kot njihovi vodilni država pravi krivec za njihove tegobe. Po drugi strani je država tudi bolj ranljiva, saj v pravnem brezvladju spretni direktorji lahko prostodušno izkoriščajo strah delavcev pred negotovo usodo njihovih delovnih mest. Niso bili redki primeri,

Odklop

Jože Poglajen

ko so politična (rdeča) žigosanja zahtev delavcev le-te preplašila, da so odstopili od nameravane stavke. Zdaj ko je oblast bolj politično uravnotežena, končno pa se približuje tudi lastninjenje podjetij, bo država vse manj tarča stavkovnih valov.

Kljub temu ostanejo še veliki deli, ki so pod neposrednim državnim nadzorom in za katere je vsaka državna vreča z denarjem premajhna. Eden takih je železnica, ki je v letošnjem proračunskem trgovanju v glavnem pobrala le ostanke. Zastonj so bila prepričevanja, da so času primerno izvedli vse možne racionalizacije, kar naj bi jih legitimiziralo za večji del državne pogače. Ostali so bolj ali manj praznih rok, zato napovedana stavka železničarjev niti ne preseneča. Ne nazadnje tudi zato, ker so njihovim zahtevam v preteklosti, če so bile podprte z grožnjo

s stavko, skoraj v vsem ugodili. Ker vlada lahko neomejeno premetava v parlamentu določeno višino proračuna z ene postavke na drugo, imajo železničarji tudi zdaj velike možnosti, da bodo na svoj račun izsilili vsaj nekaj več državnega denarja, kot so kazale parlamentarne razprave ob sprejemanju proračuna.

Se pa utegne zgoditi, da bodo za svojega nasprotnika dobili javno mnenje. Težava velikih stavk v tako imenovanem javnem sektorju je v precepu, v katerem se znajdejo njegovi organizatorji. Da bi svoje zahteve ustrezno podkrepili, morajo namreč poseči po ukrepih, ki neposredno prizadenejo veliko ljudi. Njihova jeza pa se ne obrne, kot stankajoči pričakujejo, na vlado ali oblast nasploh, čeprav je ta dejanski lastnik, pač pa pogosto proti njim. Visoke račune za elektriko, stanovanje, prevoz, zdravstvene storitve, vrtnice namreč plačujejo konkretnim podjetjem, ne državi. Zato je izbira sredstev pritiska tako kočljiva stvar.

Vsestranska analiza splošne stavke bi pokazala, da so bile ravno tu storjene največje napake. Mednje zanesljivo lahko prištejemo poskus prometne blokade mest v času, ko so ljudje na poti v službe, in izklop elektrike. Javnost še zdaj na primer razburja odklop elektrike v bolnišnici na Golniku. Električarji sicer trdijo, da je do odklopa prišlo ravno zato, ker je niso želeli odklopiti, pri »štrikanju« s stikali pa da je prišlo do napake, ki so jo prepozno opazili. Kot se neredko zgodi, je bil kriv delavec v tej in tej transformatorski postaji. Kakor koli se je že zgodilo, že grožnja z odklopom se je pokazala za dvorezen meč.

KAZIPOT CEN

V zadnjem času se vremenske razmere popolnoma razlikujejo od razmer v naših trgovinah. Medtem ko nas grejejo vse močnejši sončni žarki in smo že skorajda brez dolgih rokavov, pa kaže, da so cene v trgovinah popolnoma zamrznile. Vsaj cene tistih izdelkov, ki jih nadobudno spremljiva vsak teden. Pa pogledajmo, kje se vam izplača nakupovati ta teden.

Olje je še vedno najcenejše v Mercatorju na Slovenčev, kis pa v Maximarketu. Tudi sladkor je še vedno najcenejši v Delikatesi na Dunajski, v cenah soli pa ni bistvenih razlik. V Emoni na Hubadovi in v Supermarketu so najcenejši špageti, pralni prašek pa se vam izplača kupiti v Mercatorju na Slovenčev. V Emoni na Hubadovi pa po reklamni ceni še vedno dobite Fructalov pomarančni sadni sirup. Prav tako po reklamni ceni še vedno lahko kupite Emonino posebno salamo, in sicer v Maximarketu, Supermarketu ter v Emoni na Hubadovi. Če jo torej kupite v eni izmed teh treh trgovin, boste že pri enem kilogramu prihranili tudi do 170 tolarjev.

Vse po starem torej. Upajmo, da bomo lahko podobno rekli tudi naslednji teden. Do tedaj vam želiva srečno roko pri nakupih, predvsem tistih večjih ob sobotah.

OBRATNA AMBULANTA

Prim. doc.
dr. Anton Prijatelj

Trajna in začasna delanezmožnost

Ločimo dve vrsti delanezmožnosti:
– začasno (bolovanje) in
– trajno (invalidnost).
Začasna delanezmožnost pa je lahko:
– absolutna (popolna) ali
– relativna (odvisna).

Absolutna (popolna) začasna delanezmožnost nastane pri boleznih ali poškodbah, pri katerih mora bolnik ostati doma ne glede na to, kakšno delo opravlja. Gre za bolezn ali poškodbe, ki onemogočajo varno delo brez posledic na delavčevo zdravje. Posebej želim poudariti varno delo. Delavec, ki ima visoko vročino, mora ostati doma v postelji, saj se mu pogosto blede, ne vidi dobro, vrti se mu v glavi. Vse to so zadeve, zaradi katerih lahko nastane poškodba pri delu. Pri nekaterih boleznih z visoko vročino lahko tudi nastanejo komplikacije, če nismo v postelji.

Relativna (odvisna) začasna delanezmožnost nastane pri boleznih ali poškodbah, pri katerih je sposobnost za delo odvisna od dela, ki ga človek opravlja. Pred leti smo na občnem zboru slovenskega zdravniškega društva razpravljali o začasni delanezmožnosti. Tudi sam sem predaval o tej temi. Ker smo zvečer pred predavanji prisostvovali koncertu znane slovenske pianistke Dubravke Tomšič, sem pri predavanju uporabil tale primer: Če bi si pianistka poškodovala levi ali desni meziniec, bi s koncertom ne bilo nič. Če bi si meziniec poškodoval težak, cestar ali gozdar, bi delo lahko opravljal naprej, saj ga to ne bi oviralo pri delu.

Zato vedno trdimo, da mora zdravnik, ki odobri začasno delanezmožnost, vsaj nekoliko poznati delo, ki ga bolnik opravlja. Najbolje bi pa bilo, če bi ga poznal zelo dobro.

Kadar klepetam z ljudmi, z novinarji ali s politiki, me pogosto vprašujejo: »Kdaj pa toliko govorite in pišete o izostankih z dela zaradi bolezni, saj imate pri tem zdravniku v rokah škarje in platno, vi podpisujete bolovanja.« Moj odgovor je vedno enak: »Res zdravnik podpisuje bolovanje, vendar povejte mi: kadar vas boli želodec, ali lahko zdravniku dokažete, da vas boli?« Preden sogovornik utegne kaj pripomniti, ga – saj točno vem, kaj mi hoče reči – prehitim: »Tudi jaz vam ne morem dokazati, da vas ne boli. Torej gre za vero ali bolniku verjamemo ali ne. Čeprav so nas učili, da moramo bolniku vedno verjeti, nas je življenje, še posebej pa izvedenstvo izučilo, da včasih tudi ne verjamemo!«

Še besedo ali dve o izrazih. Uradni izraz je: začasna delanezmožnost zaradi bolezni, poškodbe na delu, zunaj dela in zaradi nege družinskega člana. V vsakdanjem ljudskem jeziku pa uporabljamo izraz bolovanje. Ne zveni mi najlepše, pa sem pogledal v Slovar slovenskega knjižnega jezika in ugotovil, da ta izraz nima oznake, ki bi ga omejevala v knjižni rabi. Nekateri bolezenskemu dopustu pravijo pravijo tudi bolniška. Ena najlepših, ki sem jo slišal popolnoma slučajno na cesti, je bila: »Jutri se bom usekal na bolniško!«

ŽIVLJENJE TEČE...

Piše:
Mag. Aleksej Cvetko

Pravice zavarovancev, pri katerih je podana neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti

Neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti je institut, ki ga je poznala že stara zakonodaja, v praksi pa se je izredno redko

uporabljal. Neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti je sicer zavarovalni primer, ni pa riziko invalidskega zavarovanja. To je ukrep, s katerim naj se prepreči nastanek invalidnosti.

Neposredna nevarnost za nastanek invalidnosti je ne glede na higiensko-tehnične varstvene ukrepe podana, kadar delovni pogoji na delovnem mestu, na katerega je zavarovanec razporejen, v tolikšni meri vplivajo na njegovo zdravstveno stanje in delovne zmožnosti, da mora zamenjati delo, ker bi sicer postal invalid.

Pravice, ki gredo zavarovancem zaradi neposredne nevarnosti za nastanek invalidnosti, se v organizacijah in pri delodajalcih uveljavljajo in uresničujejo tako, kot je določeno v splošnih aktih ali s kolektivno pogodbo. Iz tega naslova lahko zavarovanec uveljavlja pravico do razporeditve na drugo ustrezno delo in pravico do poklicne rehabilitacije in tema pravicama ustrezna denarna nadomestila.

Pri taki ureditvi to pomeni, da bodo morali delodajalci v širšem pomenu besede sami določiti, kdo sploh lahko začne postopek za priznanje pravic zaradi neposredne nevarnosti za nastanek invalidnosti, potek celotnega postopka, kdo je tisti, ki je pristojen za priznanje pravice, kaj je podlaga za določitev obsega pravice, kdo predlaga ustrezne oziroma potrebne ukrepe (novo delovno mesto, adaptacija delovnega mesta, poklicna rehabilitacija...). Celotno izvajanje instituta neposredne nevarnosti za nastanek invalidnosti je zato brez kakršnega koli javnega nadzora prepuščeno delodajalcem, kar je povsem neustrezno, v nasprotju pa je tudi z določili mednarodnih konvencij.

Tako že konvencija št. 148, ki jo je sprejela Mednarodna organizacija dela (MOD) v letu 1977, ratificirala pa jo je tudi bivša SFRJ, o varstvu delavcev pred profesionalnimi riziki zaradi onesnaženosti zraka, hrupa in vibracij v delovnem okolju obvezuje podpisnice, da organizirajo posebne sklade socialnega zavarovanja, ki naj omogočijo realizacijo prerazporejanja ogroženih delavcev zaradi preprečitve zmanjšanja ali izgube delovne zmožnosti. To pa pomeni, da bi se moral tudi institut neposredne nevarnosti za nastanek invalidnosti izvajati po točno določenem postopku in pod takšnim ali drugačnim javnim nadzorom, saj je to lahko zagotovi enotno izvajanje pravice za vse zavarovance. Zato tudi izvajanja tega, sicer preventivnega ukrepa ne bi smeli prepustiti dobri ali slabi volji posameznikov.

Zato so določbe, ki se nanašajo na neposredno nevarnost za nastanek invalidnosti, sprejemljive samo, če se še vnaprej zavedamo, da se ne bodo izvajale in da se bodo enako kot do sedaj pravice pričele priznavati šele takrat, ko bo že mogoče ugotoviti zmanjšano ali celo izgubljeno delovno zmožnost.

ZNOVA AKTUALNO!!!

Bogdan Kavčič: Delavci in upravljanje podjetij

- Kaj je participacija
- Cilji participacije
- Vsebina in moč participacije
- Organizacijske oblike
- Prednosti in kritike
- Uspešnost podjetij v lasti zaposlenih
- Evropski modeli participacije
- Od samoupravljanja k soupravljanju
- Kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«

Gena: 250 SLT.

Knjiga je izšla v založbi ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, kamor lahko pošljete tudi naročila.

Telefoni: 061/321-255, 110-033, 311-956, 313-942

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, nepreklicno naročam(o) _____ izvod(ov) knjige DELAVCI IN UPRAVLJANJE PODJETIJ.

Naročeno pošljite na naslov: _____

Ulica, poštna številka, kraj: _____

Ime in priimek podpisnika: _____

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot individualni naročnik bom plačal po povzetju.

Datum: _____ Žig _____ Podpis naročnika: _____

BLAGO/TRGOVINA	Maxi-market Lj.	Super-market Lj.	Nama Dunajska	Blagov. Bežigrad	Mercator Slovenč.	Emona Cigalet.	Delikatesa Dunajska	Emona Hubad.	Kašča Vojkova	Sončnica Maroltova	Fortis Vojkova	Forum Dunajska
OLJE – 1 l, steklenica Cekin-rastlinsko	127,80		141,40	138,80	126,60	127,80	141,40			136,40		126,90
KIS – 1 l, PVC Šampionka-vinski	126,00	131,10			126,00	131,10						
SLADKOR – 1 kg TSO Ormož-kristal	89,70	89,70	90,00	89,70	74,80	89,70	70,00	89,70	87,00	75,50	93,80	90,00
SOL – 1 kg, morska Droga-mleta	44,70	44,70	51,00	55,90	44,90	50,60		44,70	45,00	49,40	45,00	44,90
MOKA – 1 kg Mlinotest-tip 500	35,80	35,80	35,80		53,90			35,80		36,60		35,80
SALAMA – 1 kg MIZ Emona-posebna	324,00	324,00	490,40	467,90		467,90		324,00				
SADNI SIRUP – 1 l Fructal – Jabolko	156,20			200,50	214,10			148,80		211,80	192,60	229,90
MLEKO – 1 l, PVC LM-3,2%	40,50	40,40		40,40	40,40	40,40	40,40	40,40	40,40	40,50	40,40	
ŠPAGETI – 0,5 kg Mlinotest – Ceres	88,20	64,30			66,80			64,30	88,00			
PRALNI PRAŠEK Henkel-Persil	778,40	778,40		791,60	652,90	778,40	778,40	778,40		791,00		834,00

PRAVICE INVALIDOV NA PAPIRJU

Socialni položaj delovnih invalidov je iz dneva v dan slabši. Med odpuščenimi delavci je precejšnje število invalidov, ki ostanejo doma brez dela in z nizkimi nadomestili. Pa tudi tistim, ki se upokojijo, trda prede. Zveza društev invalidov Slovenije združuje pod svojim okriljem 56.000 invalidov, med katerimi je največ delovnih invalidov, kar polovica med njimi pa je socialno ogrožena.

Delovni invalidi imajo po zakonodaji kopico pravic. A kaj jim vse te pravice pomagajo, če pa mnoge med njimi v vsakdanjem življenju težko uresničujejo. Najtežje dobijo ustrezno delo. Gibanje števila uživalcev nadomestila osebnega dohodka za čas čakanja na razporeditev na drugo delo ali ustrezno zaposlitev kaže, da ekonomska kriza bistveno vpliva na zmanjšanje možnosti zaposlitve delovnih invalidov. V zadnjih šestih letih se

je namreč skoraj potrojilo število čakalcev na ustrezne zaposlitve: od 364 leta 1981 in 787 leta 1990 na kar 983 čakajočih leta 1991.

Po drugi strani pa imajo invalidi s preostalo delovno zmožnostjo po zakonu pravico do dela z delovnim časom, ki ustreza tej zmožnosti, pravico do razporeditve na druga ustrezna delovna mesta, pravico do prekvalifikacije, pravico do ustreznega denarnega na-

domestila. Samo lani se je število uživalcev raznih vrst nadomestil zmanjšalo od 10 do 15 odstotkov v primerjavi z letom poprej. Po podatkih Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je lani prejemale razna nadomestila okrog 24.000 delovnih invalidov.

Zaostrene gospodarske razmere silijo podjetja v iskanje notranjih rezerv, med katere vse pogostejše štejejo tudi delovne invalide. Podjetja, ki poslujejo z izgubo ali so v stečajnem postopku, doživljajo svoje invalide kot ekonomsko breme, ki se ga je treba, če je le mogoče, čimprej znebiti.

Zato ustanavljajo invalidska podjetja in tako svojo odgovornost v največji možni meri prenašajo na državo, ki z davčnimi olajšavami pospešuje ustanavljanje invalidskih podjetij, pri čemer prihaja do raznih zlorab.

Tako je leta 1988 delovalo v Sloveniji 12 invalidskih podjetij, v kateri so bili zaposleni predvsem težko zaposljivi invalidi iz posebnih šol. Letos pa obratuje že 53 invalidskih podjetij, v katerih je zaposlenih prek 3.000 invalidov, med katerimi prevladujejo delovni invalidi, medtem ko se je zaposlovanje mladih, ki so končali šolo s prilagojenim programom, skoraj v celoti ustavilo.

To pa še dodatno potrjuje, da se ne uresničuje zakon o usposabljanju in zaposlovanju invalidov, ki delovne organizacije zavezuje, da svojim delovnim invalidom s preureditvijo delovnih mest, s poklicno rehabilitacijo in drugimi ukrepi zagotavljajo delo v okviru matičnega podjetja. Res pa je tudi, da država z nobenimi ukrepi ne spodbuja podjetij, da bi v večji meri zaposlovala invalide.

M. F.

Invalidski spori

Tudi v delu sodišča združenega dela pokojninskega in invalidskega zavarovanja prevladujejo spori za invalidske pravice. Sodišče je lani obravnavalo 1671 zadev. Prevladovali so spori s področja invalidskega zavarovanja, še zlasti spori zaradi priznanja pravic na podlagi invalidnosti. V primerjavi z letom poprej je bilo sicer novih prijav nekaj manj kot prejšnja leta, kar je predvsem posledica spremenjene pristojnosti sodišča. Od prvega aprila 1991 dalje sodišče namreč ne rešuje več sporov, ki obravnavajo zdravstveno varstvo, saj o tem odloča vrhovno sodišče. V pripravi je nov zakon, ki predvideva odpravo sodišč združenega dela in ustanovitev specializiranih sodišč za delovne spore in spore s področja socialne varnosti.

Pri reševanju sporov zaradi priznanja pravic na podlagi invalidnosti ugotavljajo, da hočejo podjetja, zlasti tista, ki jih pestijo gospodarske težave, reševati zaposlovanje invalidov, bolnih, starejših delavcev na rovaš invalidskega zavarovanja. Se pravi, da bi jih radi čimprej upokojili in se jih tako odkrižali.

Pod tem pritiskom so tudi zdravniki, ki pogosto priporočajo invalidsko upokojevanje oziroma skrajšani delovni čas, ker podjetje delavcu ne more zagotoviti njegovi delovni zmožnosti primerne dela.

Tudi delovni invalidi sami se pogosto obračajo na svoje zdravnike, da bi jim odobrili bolniško oziroma da bi ponovno vložili zahtevek za priznanje novih pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Zato sodišče opozarja, da pri svojih odločitvah ne more reševati težav, s katerimi se spopadajo v posameznih delovnih okoljih pri zaposlovanju delovnih invalidov, temveč lahko upošteva le predpise, ki urejajo pravice iz invalidskega zavarovanja.

M. F.

SOSEDJE

Pravzaprav, če takole premišljujemo, je celo v navidez tako nevtralni zadevi, kot je jezik, veliko hinavščine. Primer za to je znana, udomačena in pogosto rabljena beseda »dobrososedski«; celo slovnično bi zvenelo nekam čudno, če bi rekli »slabososedski«. Pa čeprav je to drugo stanje skorajda bolj običajno kot prvo.

Ni treba posegati v zgodovino za dokaz, da se največ vojn vname med sosedi, saj imamo pred vrati vojno, kjer so se v sovražne vrste razvrstili ne le sosednji narodi, ampak tudi dobesedno sosedge, ljudje z enega dvorišča. Pa ni treba niti tako daleč. Avtobus besnih sosedov se je pripeljal v Ljubljano, da bi poračunal s slovensko banko, ker da je pobrala hrvaški denar. Jeza nad izgubljenim denarjem bi bila sicer čisto razumljiva, ampak ko se vplete »slovenski« in »hrvaški« ne gre več za razumljivo človeško jezo, gre za nekaj popolnoma drugega. In da ne bom pristranska, bi rekla, da je temu čisto podobno obnašanje odgovornih, ki jih menda nič ne moti, da se uniči edina slovenska firma s svetovnim »imidžem« – Elan, seveda – moti pa jih dejstvo, da so ga, menda »podmuklo«, kupili Hrvati.

Kar se tiče bančnih varčevalcev, seveda sočustvujem z ljudmi, ki se čisto upravičeno čutijo ogoljufane (čeprav, je treba resnici na ljubo, pripomniti, da so vsaj kolikor toliko pametni ljudje svoje devize dvignili že predtem). Moje sočutje pa nekoliko zmanjšuje dejstvo, da jih ne moti toliko to, da svojih deviz ne morejo dvigniti, kot to, da je bil to »hrvaški« denar, ki so ga po njihovem mnenju »pohopsali« zlobni Slovenci. Skratka, če Slovenci ne morejo dvigati svojih »slovenskih« deviz, prav, če Hrvati ne morejo dvigati svojih »hrvaških« deviz, tudi prav, ampak to, da imate »naše« devize »vi«, je pa svinjarija!

Je pač tako: vojna ali razpad države je »višja sila«, pred katero te ne zavaruje nobena zavarovalnica. Slovito državno jamstvo za hranilne vloge bo pač nekoliko nejasna zadeva, kadar izgine država, ki ga je dala. Žal. Barvati zdaj to z nacionalističnimi barvami, lahko kvečjemu škoduje; hkrati pa dokazuje, da kljub vsesplošnemu priseganju na tržno gospodarstvo živimo še v starih kategorijah. Samo v različnih »socializmih« ljudje svoj denar vlagajo (ali dvigajo) zato, da bi imeli dobiček ali da vsaj ne bi bili na zgubi. Upam, da bodo slej ko prej vsi varčevalci LB dobili svoj denar; da bi ga pa morali dobiti zaradi njegovega »hrvaštva«, je traparija. Kot je, mimogrede, neumna naša užaljenost, da nam Hrvatje nočejo zastoj posoditi svojega morja (le čemu, če ga lahko prodajo). Pri denarju, pravijo, se še ljubezen neha, kaj se ne bi »dobrososedstvo«!

Sosedge so pač nekaj, kar nam je dano; ne moremo izbirati. Zato pa je »dobrososedstvo« trgovina: ne pričakuj, da boš dobil, če ne daš. Posebej za to, bančno zgodbo, pa bi veljal nauk: če te bolj zanima »politično ozadje« v zvezi s tvojim denarjem kot denar sam, ne pričakuj dobička!

Marija Cigale

V SLEPI ULICI UPANJA

Tistega dne, ko smo obiskali Branka Besednjaka, je bil dobre volje. Pravkar je dobil otroški dodatek za svoja dva otroke, devetletnega Damjana in šestmesečno Damjano. Pet dni je hodil dan za dnem potrpežljivo spraševati na socialno, kdaj bo ta denar prišel. Šele šesti dan, to je 27. maja, se mu je sreča nasmehnila in zdaj je tu teh prepotrebnih 5.500 tolarjev.

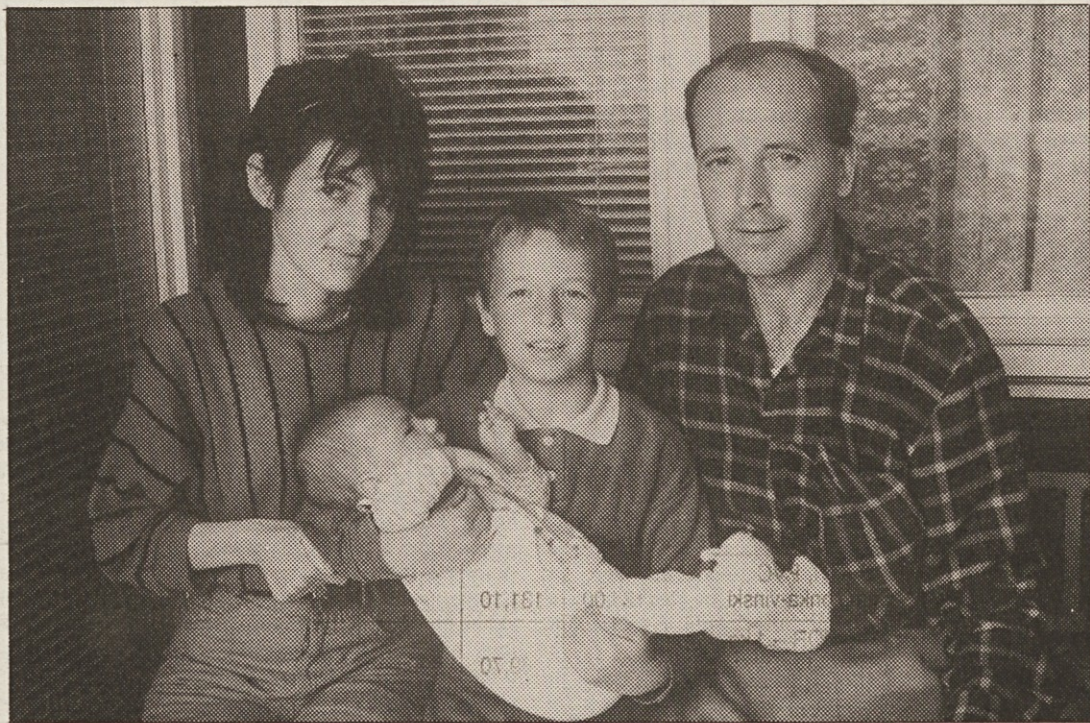
Denar je sicer prišel z enotedensko zamudo, a nič zato, samo da je le prišel, saj Branko ni imel v žepu niti prebite pare več. Če bi zdaj poravnal vse dolgove, bi mu spet ne ostalo nič. Njegovi družini namreč vsak tisočak veliko pomeni, saj je že leto dni brezposeln in prejema približno devet tisočakov nadomestila.

Brezposelna sta oba

Brezposelna pa je tudi njegova družica Slavica, s katero ima hčerkico, medtem ko je sin iz prvega zakona. Slavica je bila poprej pogodbeno zaposlena kot snažilka, ko pa je zanosila, so ji rekli, da je ne potrebujejo več. Finančni steber družine je zato Brankova mama Olga s svojo pokojnino, izredno živahna in odločna ženska. Stanujejo v Bistrici pri Trzinu, v trisobnem stanovanju v bloku, v prelepem naravnem okolju, dobesedno sredi zelenja. Pa kaj, ko se samo od tega ne da živeti.

Branko je bil več kot 18 let zaposlen v BPT, Bombažni predilnici in tkalnici v Trzinu, in sicer v čistilni skupini kot nekvalificirani delavec z najnižjo plačo. Njegovo nadomestilo (devet tisočakov), materina pokojnina (enajst tisočakov) in otroški dodatek znesejo skupaj na mesec nekaj nad 25 tisočakov. Ta denar pomeni za petčlansko družino skromno življenje za kakšnih 10 do 14 dni. Potem hodijo po trgovinah in kupujejo na posodo, pač tam, kjer jim kaj dajo.

Slavica pove, da že sama hrana za dojenčka stane na mesec 8 do 10 tisočakov, a kje je

KRIČEČ PRIMER

potem še vse drugo. Zavitek Humane dve je denimo 560 tolarjev. Zadnjič je kupila palčke za čiščenje ušes pa kremo, skratka – najnужnejšo kozmetiko za dojenčka, pa je račun že znesel skoraj šest tisočakov.

Velika pomoč matere

»Slabo živimo, zelo slabo,« pove Slavica, ki je pred šestimi leti prišla iz Sanskega Mosta v Bosni in Hercegovini. »Če ne bi bilo njegove mame, sploh ne bi mogli preživeti. Prav ona nas v bistvu preživlja.«

Za povrh je hudo še to, da dojenček ni čisto zdrav, zato potrebuje stalno nego. Zato Slavica ne ve, kdaj si bo spet lahko začela iskati delo.

Otrok ima ohlapne mišice. Šele po enem letu starosti jim bo zdravnica lahko natančno povedala, kako bo z njim. Dojenček bi moral enkrat tedensko na fizioterapijo v Kranj, ker pa ni

majo denarja za avtobus, sama z njim izjava določene vaje.

Branko Besednjak o svoji prihodnosti ne razmišlja kaj dosti – vsaj na glas ne govori o tem.

Pove, da bo še pol leta prejemal nadomestilo, potem pa računa na socialno pomoč. Sicer pa je v Trzinu še veliko takšnih kot on, pravi. Ali sprašuje kaj po delu? Enkrat na mesec gre pogledat na zavod za zaposlovanje. O kakšnih izobraževalnih programih za nekvalificirane delavce ne ve ničesar.

Na Gorenjskem je bilo v začetku leta nad 11.000 brezposelnih, na čakanju pa približno 7.500 delavcev. Po merilih SDK je na Gorenjskem 40 podjetij, ki jim grozi stečajni postopek, kar pomeni, da bi čez noč lahko ostalo brez dela nadaljnjih 3.000 delavcev. Po ocenah Sandija Bartola, predsednika območne organizacije svobodnih sindikatov Gorenjske, je resna nevarnost, da bo do konca leta na Gorenjskem brez dela že 20.000 ljudi, če se bodo uresničile napovedi o likvidaciji gozdnih posestev in odpušcanju gozdnih delavcev. To pa bi pomenilo kar 22-odstotno stopnjo brezposelnosti. Najbolj kričeč primer socialne ogroženosti sta občini Jesenice in Kranj, kjer je življenjski standard delavcev odvisen le od delovnih mest in socialnih pomoči – ne pa od zaplat zemlje, kot marsikje drugje.

M. F.

»Če mene ne bi bilo, bi umrl,« je rekla Brankova mama Olga. Stanovanje je njeno, sinu je prepustila dnevno sobo. Ne le s svojo pokojnino, tudi z dodatnim delom pomaga, da se nekako prebijajo skozi mesec. Opravila je tečaj za nego bolnika na domu in zdaj, pri 64 letih, skrbi za starejšo žensko v sosesčini. Pogreša moža, ki ji je umrl pred tremi leti.

Ko naliva kavo, se ji roke rahlo tresejo. Kdo ve, koliko časa bo še zmogla premagovati vsakodnevne napore in služila dodatni kruh. In kdo bo potem vzdrževal to nesrečno družino.

Marija Frančeskin

Minister se predstavi

Že prvi ukrepi šolskega ministra dr. Slavka Gabra so doživeli pozitivne in kritične odmeve

Ni bilo sicer prvič, saj sta bili za ministrom za šolstvo in šport vsaj dve »zaslišani« v parlamentarnih odborih, pa vendar se je dr. Slavko Gaber v novi funkciji pred dnevi prvič srečal z novinarji, ki spremljajo njegovo področje. Že v vabilu, ki je priložilo v redakcijo, je bilo zapisano, da njegovo ministrstvo želi intenzivirati stike z javnostjo in seveda z novinarji ter da se z novinarji želi pogovoriti o temeljnih elementih svoje usmeritve, hkrati pa informirati o omejitvah vpisa v srednje šole in o skupinskem preverjanju znanja učencev 8. razreda osnovne šole.

Dan poprej je nova republiška vlada že sprejela nekaj pomembnih sklepov za področje šolstva. Najprej je vlada sprejela sklep o 38,4-odstotnem povečanju osebnih dohodkov zaposlenih v šolstvu, s čimer je po Gabrovem mnenju »izpričala optimalno še mogoč odnos do šolstva«, hkrati pa je sprejela omejitve vpisa v prve letnike 62 slovenskih srednjih šol. Omejitve vpisa je bila po besedah ministra potrebna navzlic temu, da so v dolgotrajnih in včasih tudi mučnih dogovorih s šolami zagotovili, da bodo srednje šole vpisovale v 46 oddelkov več, kot je bilo razpisanih, in od tega kar v 27 oddelkov več v Ljubljani.

Potem je bilo na vrsti največje presenečenje in poteza ministra, ki bo gotovo doživela – in že doživlja hrupen odmev v javnosti. Prav tisti dan je namreč ministrstvo na osnovne šole poslalo pismo, v katerem jih seznaja, da

predvidenega skupinskega preverjanja iz izbirnega predmeta za učence osmih razredov ne bo. V pojasnilu je zapisal, da »upoštevata številne pripombe o nedodelanosti uvajanja skupinskega preverjanja znanja, vendar zaradi časovne omejitve drugih sprememb ne moremo izpeljati«.

Tu pa moramo poseči malo nazaj, v čas po mnenju mnogih na hitro uvedenega zunanjega preverjanja znanja osmošolcev. Nekateri so menili, da je zunanje preverjanje kljub nedodelanosti treba uvesti na vrat na nos, kajti le v tem naj bi bila rešitev za kakovost naše šole, drugi pa so opozarjali na treznost, sistematičnost in postopnost. Znano je, da je sedanji minister s svojimi somišljeniki sodil v sedanjo skupino, nekdanji direktor zavoda za šolstvo pa med zagovornike naglice. Tako je bilo že v času kandidature dr. Gabra slišati pomislike prav zaradi tega njegovega stališča in pričakovati je bilo tudi nadaljnje polemike, kar se je v minulih dneh že izkazalo za točno.

Pa se vrnimo k spremembam pri skupinskem preverjanju znanja. Na ministrstvu sodijo, da preverjanje iz izbirnega predmeta brez škode lahko opustimo, saj tudi pri omejitvi vpisa ta preizkus ne bi igral nobene vloge; obenem pa bi učence, ki so v dneh zaključka šolskega leta še tako nadpovprečno izpostavljeni stresom, razbremenili in prihranili pri času in denarju.

Minister je tudi zatrdil, da načeloma sploh niso proti ekstremu ocenjevanju, saj ga je končno njegov krog tudi predlagal, le dodelano in sistematično bi moralo biti.

Vrnimo se še k omenjenemu povečanju plač na šolah. Minister sodi, da moramo po evolutivni poti priti do razmer, ko bo šolstvo objektivno primerljivo s šolstvom v Zahodni Evropi. Zanj je jasno, da bi za to potrebovali okoli 6 odstotkov družbenega bruto proizvoda. Zaveda se, da sedanje povečanje plač še ne dosega zneskov, predvidenih s kolektivno pogodbo, vendar tudi ve, da za to v vladi ni bilo mogoče dobiti niti tolarja več.

Misli, da bo potrebna določena modifikacija kolektivne pogodbe. O sindikalni zahtevi, da bi dobili poračun plač za nazaj, pa sodi, da je iluzija.

Zaveda se, da sindikati vsekakor ne bodo navdušeni, vsaj javno ne, prepričan pa je, da tudi sedanje povišanje plač ni od muh in dokazuje določeno odločenost vlade za politiko na področju družbenih dejavnosti, ki jo bo treba še naprej negovati.

Igor Žitnik

Premiren vrvež

Le malokdo se še spomni, da je bil svetovni kongres industrijskih oblikovalcev v preteklem letu zaradi razmer v Jugoslaviji preložen na maj tega leta.

Tako se je ujel s prireditvijo, ki je zrasla na Gospodarskem razstavišču lanskega maja – Sejmom starin in umetnin (Ars antika fair). Tokrat je bilo GR zaradi oblikovalske razstave in tega sejma ponovno pomembna kulturna institucija.

Obilica dogodkov doslej verjetno še ni omogočila oceniti vsega. Pa vendar se je pokazalo, da skrbno pripravljene prireditve z množico spremljevalnih dogodkov lahko za nekaj časa Ljubljano in Slovenijo spremenijo v zanimivo kulturno deželo.

Ves teden sem imel pred očmi izsledke angleške raziskave, ki je pokazala, da v Londonu eno delovno mesto v kulturi in umetnosti odpre

tri delovna mesta v turizmu, gostinstvu in trgovini. Takšen je obraz visokorazvite družbe, ki v svoj nacionalni dohodek vsteva tudi prihodke iz kulture, šolstva itd., tega, kar pri nas imenujemo družbene dejavnosti in poraba. Opraviti takšen miselni preskok, pomeni odreči se diamatu in biti korak bližje miselnim tokovom sodobnega sveta.

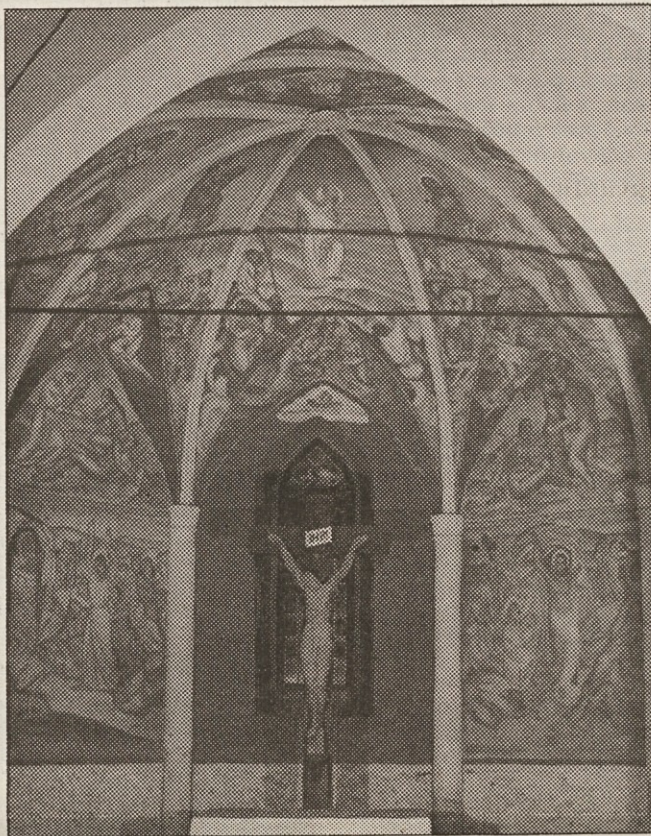
V tem času pri nas buri duhove odločbe bivšega ministra za kulturo, izdane mnogim samostojnim umetnikom. Komisija, ki jih je pripravila, se je uvela v past ideološkosti in ozkosrčnosti in je po svoji glavi – ne meneč se za drugačna strokovna mnenja – presojala o stvarih, ki naj jih sodita zgodovina in bog.

Po tej plati smo stopili tri korake v mrak preteklosti, kulturo pa ogradili z novimi plovci in ji vzeli navdih prostosti.

Milan Bratec

Spominska razstava Jožeta Gorjupa

V Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici na Krki so odprli spominsko razstavo rojaku – slikarju, kiparju in grafiku Jožetu Gorjupu ob 85-letnici njegovega rojstva in 60-letnici smrti. Gorjup, ki je umrl zelo mlad, se je že zelo zgodaj vključil v slovensko in jugoslovansko likovno dogajanje kot izrazita osebnost, katere delo je bilo navdahnjeno z ekspresionistično florentinsko šolo. Njegovo največje delo je poslikava prezbiterija v Miklavževi cerkvi v Kostanjevici, z velikim Križanim (žgana glina), ki je po izjavi akademika prof. dr. Franceta Steleta nastal »v tekmi z Meštrovičem«, pri čemer je mladenič več kot samo uspel. Na sliki: pogled na prezbiterij Miklavževe cerkve.

Pisalo se je leto 4000. po Kristovem rojstvu! Zaspal sem bil, in dve tisoč let so me imele v sebi moči zemlje slovenske.

Tedaj je pristopil angel Gospodov, angel Azrael, in mi ukazal: »Vstani!«

Vstajal sem. Ali prostor – meril mi je šest čevljev v dolžini – ki mi je bil spočetka preozek in pretesen, mi je bil že preobširen, tako da bi se bil zlahka raztegnil na vse strani, samo da sem imel kaj, kar bi se bilo sploh dalo raztegniti! Toda angel Gospodov je dvignil žarečo svojo roko, in z vseh štirih krajev sveta so se zbirali in zbrali ostanki mojega rojstva.

Dejal je angel Gospodov: »Vstani in vzemi prejšnjo obleko svojo!«

Storil sem tako, in bila mi je znova pretesna stoinsotletna moja sobica. Na levi in desni strani so zaječali duhovi, češ da jih potiskam s kraja, kjer so si pridobili

Ivan Tavčar:

4000

pravico, utrjeno po mirni tisočletni posesti.

»Sodnik te kliče pred svoj prestol,« je govoril oni, ki me je bil vzdramil iz smrtnega spanja.

»Izkazati ti hoče milost!«

»Torej mi je oprostil pregrehe moje!« sem zaihtel radostno.

»Vse ti je oproščeno! Dve tisoč let si ležal v zemlji brez življenja in zavesti. In to se je videla Stvarniku primerna kazen za tvojo samozavest, s katero si se odlikoval nekdanj!«

»Dve tisoč let!« sem vzkliknil. »Kaj se je zgodilo s slovensko domovino v tem času?«

»Molči in čakaj!« me ustavi ostro poslanec Gospodov. »Molči in čakaj ter ne preprečaj z vpraša-

nji namenov Tistega, ki te je komaj poklical iz prahu in ki ima nas vse v mogočni roki!«

»Dve tisoč let! Dve tisoč let!« Ta misel mi ni hotela zapustiti iznova ustvarjenega telesa. »Kako lahke se mi čutijo kosti!« sem pristavil zadovoljno.

»Ne čudi se!« mi je odgovoril angel. »Saj so bile v različnih rokah in prav močno so obrabljene sedaj, ko so ti po brezkončni milosti podarjene iznova!«

Nadaljeval je:

»Gospod ti je odločil dolgo pot, zategadelj vstani hitro! Dodajam še to: širošina je njiva, kjer si spal, in s tabo je spalo tisoč in tisoč drugih mrličev. Taka je zakazba božja! Izberi si spremljevalca, da ti bo na poti prijatelj in svetovalec!«

»Kdo li bo hotel z mano?«

»Obišči jih, nekdanje prijatelje svoje! Toda hitro, ker le kratka je nama odločena doba!«

Vstal sem. Odmikala se je zemlja pred mano, in od angela se je razlivala svetloba naokrog in okrog. Povsod sem gledal postelo pri postelji, in spala je Adamovih otrok legija pri legiji!

Prijel me je Azrael za roko, in obstala sva pred ležiščem, ki je bilo široko in pripravo na dva človeka, kakršni so umirali takrat, ko sem še hodil po črni zemlji. Angel Gospodov je dihlil proti črni ruši in dejal: »Govori!«

Iz osrčja zemeljskega se začuje: »Kdo me kliče?« Po tvojem glasu, prijatelj Tine, sem te spoznal kakor mnogokrat prej, ko sva še dihal sladko življenje!

»Gospod me kliče na zemljo,« sem odgovoril, »in ti mi boš spremljevalec in svetovalec!«

»Na zemljo?« – in videti je bilo, da se je prijatelj Tine nekaj zamislil v gomili. »Na zemljo, praviš?« Odgovori mi tole: Ali rodi po šam-

panjskih goricah trta in ali pijo na zemlji pametni ljudje še vedno francosko vino?«

Obsenčil me je Azrael z desnico svojo, da sem odgovarjal resnično in pravično na vsako vprašanje. Odgovoril sem torej: »Nič več ga ne pijo francoskega vina zemljanje, in v Šampanji je vse golo, kakor je bilo golo vse po nekdanji Sahari! Zadnjo steklenico šampanjca je izpil ruski car leta 2905. po rojstvu Odršenikovem, in od tedaj ga niti ruski carji niso dobili ne kaplje!«

Duh pod mano zastoče tako milo, da me prešine in gane, da koprnim od sočutja.

»In kaj pijo sedaj umrjajoči rodovi planeta našega?« Zopet sem moral odgovoriti resnično in pravično: »Vodo in zgolj vodo!«

Takoj se začuje odgovor iz zemeljskega osrčja: »Ne grem! Hodi sam! Tukaj ležim tako prijetno: tukaj ni pravd, ni biričev in ne ošabnih sodnikov!«

Pristopila sva k sosednji gomili. Azrael dahne nanno in ukaže: »Govori!« In sedaj si se odzval ti, prijatelj Fran, in vprašal, kdo te kliče na dan. Odgovoril sem: »Ali bi ne hotel z mano na zemljo, da mi boš moder svetovalec?« Strahoma sem pričakoval odgovora njegovega. »S tabo?« je zazenelo iz osrčja zemeljskega. »S tabo? Škorjaj vem, kdo si. Pisec slovenski si bil nekdanj, toda pojma nisi imel niti o stari slovenščini, niti o tem, kako se pravilno piše nova slovenščina. Ali ni bilo res tako?«

Pravično in resnično sem moral odgovoriti: »Res, bilo je tako!«

»Vidiš!« me je zavrnil porogljivo. »Odrini, kamor ti drago! Že dve tisoč let počivamo tukaj, ali še sedaj me včasih glava boli od vaših slovniških pregeh. Pojdite raketom žvižgat, vsi pisači in pisuni! Še nekaj mi odgovori. Imate li še vedno nadškofa olomuškega na zemlji?«

Resnično mu odgovorim: »Še vedno, in sedaj je kardinal!«

»Odrini in ne krati mi dragega spanja!« Obupan in preplašen pristopim k tretji gomili. Bilo je to ležišče ozko in je pričalo, kako

ubožno in tenko je bil v življenju oblečen duh, ki je sedaj počival tu spodaj. Oživil ga je s svojim dihom Azrael in mu ukazal, naj govori: Mene pa je zopet obsenčil z desnico svojo, da sem moral govoriti resnico in pravico.

»Kdo sta, ki mi kratita smrtni mir, dasi vaju nisem klical!«

Po tej slabi volji sem spoznal takoj osornega prijatelja Josipa. »Kličem te, da me spreliš na zemljo, v domovino slovensko!«

»Glej ga, ti si!« mi je odgovoril.

»Dve tisoč let si že mrtev, in smrt te do sedaj ni spametovala! Da bi se zopet napotil v Slovence, pit kislo vino dolenjsko in brezplačno pisat romane in novele – tako silno me Oče nebeški gotovo noče udariti! S svojega mestega se ne ganem! – Ali se sploh še kaj piše in pisari v Slovenščini?«

Prisilil me je Azrael, da sem moral odgovoriti pravico in resnico. »Zgolj molitvene knjige, drugega nič!«

Zdelo se mi je, kakor bi čul grohotanje iz osrčja zemeljskega. Potem pa mi je zazvenel odgovor:

»Odrini v miru božjem, mene pa pusti, da zopet zaspim na sto tisoč in sto tisoč let!«

Tožno sem vzdihnil: »Nihče mi noče biti spremljevalec!«

»Moči nimam, da bi ti siloma vzbudil tovariša!« mi odgovori nato angel Azrael. »Pojdiva torej sama na pot!«

Vzel me je v naročje in grozen piš in vihar me je sprejel v sredo svojo. Angel pa je uprl nogo na trepetajočo zemljo in kamor je stopil, so se podirala selišča in skalnate gore so se drobile. Z eno nogo se je dotikal zemlje, z drugo pa jasne lune! Od svetov do svetov je stopal, majali so se vsi, toda niti eden ni prišel s svojega tira, ker bi se bil sicer že tiste dni moral poroditi kaos, v katerega bo končno roka Stvarnikova pomešala vse svetovje. Svet za svetom se je vrstil pred mojim pogledom; bilo jih je na milijarde; milijarda za mano, milijarda pred mano. Ali neprestano dalje me je drevil poslanec Gospodov, da jih niti šteti nisem mogel, dasi sem bil nesmrten duh, kakor oni, ki me je objemal v naročju svojem.

Človeške rodove po zemlji pa je tepla tedaj šiba Gospodova in vsi so pričakovali grozovite dobe, da se prikažejo apokaliptični jezdec na obnebu in da prično pobijati človeštvo. Potresi, lakota in povodnji, vsa ta zla so morila človeštvo, in nepremagljivi orkani so tulili okrog zemeljske oble. Po vsem severnem nebu pa se je kazala zvezda repatica, ki je bila kakor ognjen meč, s katerim je hotel razsekati večni Bog vse ustvarjene svetove. Ali to ni bila zvezda repatica, to je bil angel Azrael, noseč me pred prestol večnega Sodnika!

Nadaljevanje prihodnjice

Preberite ta teden v slovenskem tedniku

NOVA DOBA

- DR. PUČNIK OBTOŽUJE
- DRŽAVA ROPA ŠOLARJE
- KAKŠNE BODO KMETIJSKE ZADRUGE
- SLOVENKA IZ VUKOVARJA: DOBROTA JE SIROTA
- MRZLE ROKE OSTRE KOŠE
- V ISTRI MINIRAJO SLOVENCE
- IVAN KRAMBERGER BREZ DENARJA IN STRANKE

DE časopis slovenskih delavcev

- Delavska enotnost je bila ustanovljena 20. novembra 1942.
- DE – časopis slovenskih delavcev, je glasilo Svobodnih sindikatov Slovenije
- Izdaja ČZP Enotnost, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4, poštni predal 479
- Direktor in glavni urednik: Marjan Horvat, telefon 313-942, 311-956
- Namestnik glavnega urednika: Franček Kavčič, telefon 311-956, 313-942
- Odgovorni urednik: Ciril Brajer, telefon 116-163, 311-956, 313-942
- Časopis urejajo: Andrej Agnič (Sindikalni zaupniki) Sašo Bernardi (fotografija), Brane Bombač (oblikovalec), Marija Frančeskin (Življenjska razpota), Ivo Kulaj (Ravbarkomanda, Najpomembnejša stran), Damjan Križnik (Kažipot), Robert Peklaj (novinar), Boris Rugelj (Na tržnem prepilu), Sonja Seljak (lektorica), Andrej Ulaga (Na tržnem prepilu), Igor Žitnik (Razum in srce) in Jožica Anžel (tajnica), telefon 313-942, 311-956
- Naročnina: 321-255
- Posamezna številka DE stane 70 tolarjev
- Žiro račun: 50101-603-46834
- Tisk: Tiskarna Ljudske pravice, Kopitarjeva 6, Ljubljana
- Časopisni svet: Mira Videčnik, Alojz Ornejc, Ciril Urek, Edo Kavčič, Jernej Jeršan, Dušan Semolič

DIREKTOR ZAVRAČA OBTOŽBE IN GROZI S TOŽBAMI

MTT Maribor

Po objavi pisma skupine delavcev iz mariborskega MTT v našem časniku je v podjetju v Melju zavrelo. Brž po objavi sta se sešla izvršni odbor sindikata (stališča smo objavili v prejšnji številki) in pa delavski svet podjetja, na katerem je direktor mag. Tone Taks taksativno zavrnil vse obtožbe. V pogovoru z nami pa je vztrajal, naj mu DE izroči v redakciji hranjene podpisnike pisma. Najprej niti ni bil zainteresiran za pogovor, češ da je škoda že storjena in da zdaj nima smisla nič več pojasnjevati, potem pa je le privolil in pojasnil okoliščine, iz katerih je moč razbrati, odkod veliko nezadovoljstvo delavcev v tem podjetju. Pri vsej stvari pa Taksa kot tudi njegove sodelavce najbolj bolijo »nizki udarci« v objavljenem pismu katerih cilj je po njegovem mnenju osebna diskvalifikacija vodilne ekipe.

Tone Taks:

Neresnice, žalitve in škoda za podjetje

Mag. Tone Taks, direktor MTT je na delavskem svetu podjetja takole zavrnil obtožbe iz pisma skupine delavcev, objavljenega v DE:

● Tone Taks je ocenil članek, objavljen v časopisu DE, kot dejanje skupine delavcev iz podjetja, ki nikomur ne koristi, temveč škoduje podjetju kot celoti kakor tudi dobremu imenu poslovalne strukture. Poleg tega so vsebina članka tudi grobe žalitve osebne narave.

● Direktor je nato komentiral določene navedbe iz članka: Povedal je, da se nikoli ni zdravil proti alkoholizmu, kar je možno preveriti po zdr. kartoteki. Gre za osebni napad nanj.

● Navedbe glede odtujevanja premoženja so neresnične in plod bujne fantazije nekaterih delavcev. Protipravnega odtujevanja premoženja v podjetju ni bilo, prodaja letoviških kapacitet – kamp prikolic, garsonjer in stanovanj se je izvajala na podlagi sklepov DS, o vsem obstajajo pogodbe in računi.

● Podlaga listam trajnih presežkov sta sanacijski program podjetja in letni plan podjetja, ki sta bila sprejeta in potrjena na DS. Po omenjenih aktih podjetja se predvideva zmanjšanje števila zaposlenih na 1037.

● Uporaba službenega avtomobila ima podlago v pogodbi s podjetjem, poleg tega pa se je direktor, kot navaja, da bi se izognil dodatnim stroškom, odrekel tudi lastnemu šoferju.

● Navedbe o tem, da naj bi si direktorji izplačali poseben poračun ob marčevski plači, v letu 1992 ne držijo, kakor tudi ne drži, da naj bi si direktor del dobljenih vrednostnih bonov iz Jeklotehne prisvojil. Bone so prejeli vsi na delu prisotni delavci, delno pa so se boni vročili delavcem, ki jim je prenehalo delovno razmerje na podlagi sklepa o trajnem presežku, namesto odpravnin.

● Glede »super barčka« je direktor povedal, da investicija ni bila stran vržen denar, temveč zelo koristna in z vidika strank, ki prihajajo na poslovne sestanke v podjetje, nujna. Stroški, knjiženi v mesecu januarju 1992 za gostinske storitve v barčku, so znašali 61.000,00 SLT, kar je v primerjavi z zunanji cenami gostinskih storitev trikrat manj.

Direktor je poudaril, da je bil v barčku s strankami osebno doslej le štirikrat in ga je enkrat najkasneje zapustil ob 16. in 30 minut. Uporabljajo ga zlasti delavci iz prodaje in izvoza za stranke, ki jih obiščejo.

● Glede računa v višini 110.000,00 SLT navedbe držijo. Izstavljen je bil za gostinske storitve v Hotelu Slavija, za goste, ki so bili na modni reviji v podjetju.

● Tudi oddajanje prostorov podjetja v najem, ukinitve šivalnice v podjetju in ustanovitev podjetja v tujini so rezultat odločitev delavskega sveta oz. delno prejšnjega ZKPO – prisilne uprave.

Prostori se dajejo v najem iz razloga, da se z najemnino krijejo tekoči vzdrževalni stroški in da se iztrži še dodaten denar.

Šivalnica je bila ukinjena še v času ZKPO, predvsem zaradi nerentabilnosti. Nobena od takrat zaposlenih šivilj ni izgubila službe, nekatere so bile prerazporejene, del šivilj pa je zaposlil podjetnik Razgoršek iz Maribora.

● Podjetje v tujini je bilo ustanovljeno predvsem zaradi carinskih olajšav pri uvozu surovin, kar se je že do danes izkazalo za zelo dobro poslovno potezo.

● Direktor je povedal, da je bilo varnostni službi naročeno poskrbeti za varnost in to predvsem zaradi nasilniškega obnašanja posameznikov v zvezi z izplačilom odpravnin ob prenehanju delovnega razmerja.

To, da naj bi varnostniki dobili izplačane nadure za gradnjo vikenda njihovega vodji, direktorju ni znano.

Direktor je dodal, da je še posebej ogorčen nad izrazi v članku, kot npr. »vodstvena banda«, »legalne kraje« ipd.

● Direktor Tone Taks je podajanje odgovora na članek iz časopisa končal z ugotovitvijo, da pod takšnimi pogoji in velikimi pritiski poslovna struktura podjetja ne more normalno delati, in delavskemu svetu predlagal, naj o navedenem sprejme stališče oz. glasuje o nadaljnji zaupnici oz. nezaupnici poslovni strukturi.

Tone Taks je prišel v nekdanji sozd, v sklopu katerega je bil tudi MTT, 1. januarja leta 1989. Kot član sanacijske ekipe je bil zadolžen za finance. Potem je sozd razpadel, pet njegovih podjetij je vsako zase reševalo svojo kožo, Taks pa je postal direktor največjega podjetja MTT, ki je takrat zaposlovalo 2300 delavcev, k čemur jih moramo prišteti še vsaj 100, ki so odpadli na MTT po razpadu sozda.

»Zasukali smo rokave,« poudarja Taks, »in že leta 1990

škov jim doslej nihče ni povrnil, čeprav je bilo to obljubljeno. Po teh ukrepih se je začelo na veliko zatikati tudi z Nemčijo, kjer je njihovo blago na kontingentu in nemški partnerji potrebujejo za uvoz posebna potrdila. To pa pomeni, da Nemci naročajo, denimo, 3000 kg, medtem ko v MTT čaka šleper z 20.000 kg.

Vsi ti udarci pa očitno niso bili dovolj. Zdaj jih tepe slovenska gospodarska in še zlasti monetarna politika, kar je zelo razvidno iz tehle podatkov: MTT je novembra lani iz-

slenih še 1480 delavcev, medtem ko gospodarski načrt za letos predvideva 1037 delavcev, ki naj bi mesečno naredili milijon metrov blaga. Za pomanjkanje: svojčas so v MTT delali 1.700.000 metrov blaga na mesec. Pa tudi ta načrt je po Taksovih besedah problematičen ob sedanjih obrestnih meri za posojila in tečaju marke.

Socialni položaj delavcev v MTT se je začel še zlasti zaostrovati, ko so prvi delavci iz prvega spiska 373 presežnih delavcev (naredili so ga po

plači. Pričakovati je, da se bodo stvari v MTT še bolj zaostrile, saj bo letos dobilo delovne knjižice 80 delavcev s spiska, ki so ga naredili decembra lani, hkrati pa jih čaka še spisek kakih 300 delavcev, ki ga bodo prisiljeni narediti v kratkem.

Taks sicer poudarja, da jim je doslej v MTT na tak ali drugačen način (mogoče za koga tudi sporen) uspelo redno izplačevati osebne dohodke, ki so rasli skladno s tako imenovano eskalacijsko klavzulo, a hkrati tudi ve, da ljudje ob

OSAMOSVOJITEV: OPERACIJA USPELA, PACIENT VMIRA

nam je uspelo zabeležiti pozitivni rezultat v poslovanju, s katerim smo pokrili vse izgube za nazaj. Kazalo je vse najboljše, potem pa...

No, potem se je MTT hitro soočil z razpadanjem Jugoslavije in slovensko osamosvojitveno politiko, ki se je v MTT zrcalila v katastrofalnih pogojih poslovanja. MTT ni ostal samo brez južnih trgov, temveč tudi brez plačila za že izdobljeno blago. Taks poudarja, da so se stvari s Srbijo drastično zaostrile po referendumu za slovensko osamosvojitve, ko ni bil v Beogradu vnovčen več niti en akceptni nalog. Od tam da so dobili en samcat odgovor: »E sad ste druga zemlja, neka vam Kučan plati!«

Podobne stvari so se dogajale s Hrvaško, kjer so zastala vsa plačila. Zdaj jim je po velikih mukah sicer uspelo nekaj izterjati, je pa problem v tem, da je v sosednji državi popolnoma stolčenih več tovarn, sicer njihovih partnerjev, od katerih seveda dalj časa ni kaj pričakovati. Celo nasprotno, Hrvati jih prosijo za pomoč, da bi ponovno vzpostavili proizvodnjo.

Lani so jih potem prizadeli še ukrepi Evropske gospodarske skupnosti, saj je bila njihovo blago v Italiji še do letošnjega marca carinjeno z 12 odstotki. Teh dodatnih stro-

žilj za izvoženo marko blaga 52 SLT, medtem ko je kubik plina plačeval po 8 SLT. Prejšnji teden so dobili za marko 49 SLT, za kubik plina pa so prisiljeni plačati 22 SLT. Da ne bi na veliko komentirali: cene naftnih derivatov so res pod kontrolo vlade, niso pa transportni stroški in druge reči s tem zvezi, kar Petrol po Taksovih besedah s pridom izkorišča. Poleg tega so se jim od novembra do zdaj tudi vsi drugi domači stroški povišali za več kot 100 odstotkov. Enako velja tudi za plače, ki imajo od novembra do zdaj indeks 185.

Stvari so se zaostrile tudi na drugih področjih. Taks nam je dejal, da mu je leta 1990 uspelo skrojiti dober poslovni rezultat v veliki meri tudi zaradi uspešnih finančnih in plačilnih potez, ki so se kazale v tem, da je MTT na eni strani skrajševal roke plačil partnerjem do MTT, na drugi pa MTT tujim dobaviteljem ni bilo treba več plačevati vnaprej. Po razpadu Jugoslavije in po slovenski osamosvojitvi so se plačilni pogoji spet zaostrili in tuji so spet hoteli imeti blago plačano vnaprej.

Vse to se je seveda zelo odražalo v upadanju proizvodne aktivnosti, kar z drugimi besedami pomeni tehnološke in ekonomske presežke delavcev. V MTT je zdaj zapo-

Stanka Janžič

Od vodstva pričakujem jasne odgovore

Stanka Janžič, namestnica predsednika svobodnega sindikata MTT Melje je v našem pogovoru dejala, da pravzaprav nima kaj bistvenega dodati k (v DE) objavljenim stališčem sindikata in nas hkrati prosila, če napišemo, da sklepov sindikata v uredništvo nismo prejeli od nje, kar je tudi res. Kljub temu pa je dejala:

»Ne glede na to, da smo v MTT s plačami ves čas v mejah kolektivne pogodbe, pa so plače zelo mizerne. Ljudje so besni in zdaj je prišlo še to pismo. Problem je tem večji, ker v proizvodnji že dolgo časa krožijo najrazličnejše govorice, in zdaj je čas, da znotraj tovarne to razčistimo. Delavci so se še zlasti razburili nad podatkom, da so si vodilni delili poračun, zato od vodstva pričakujem, da bo glede tega dalo delavcem jasne in konkretne odgovore. Še več, vodstvo mora dokazati, da si ni delilo poračuna.

Treba je razumeti tudi delavce, ki ne morejo pristati na to, da se kopja vedno lomijo na njihovih hrbtih in da so zdaj le oni žrtve slovenske osamosvojitvene politike. Prav bi bilo, da se na vrhu vodi takšna politika, ki bi breme osamosvojitve enakomerno porazdelila. Na primer: kako naj delavec normalno dela, če nad njim v tovarni visi Demoklejev meč spiska presežkov, doma pa ne more poplačati položnic. To so veliki stresni in obremenitveni takozvani kot za njegovo družino. Če si vseskozi med delavci, z njimi praktično živijo in delijo njihovo žalostno usodo, potem ne moreš mirno požreti vseh neumnosti in svinjarij, ki se nam dogajajo. Kako naj razložim sodelavcem, zakaj so si v negospodarstvu že razdelili regrese, mi pa, ki jih ustvarjamo, jih še nimamo. Tu ni kaj razlagati in jaz ne mislim nikogar prepričevati. Kar je zakuhalo politika, naj razlaga sama, kar je, če je, zakuhalo naše vodstvo, naj pojasnjuje prav tako kar samo. Vsak naj plača svoje račune. To je vse, kar lahko rečem v tem trenutku.«

lanski vojni v Sloveniji) letos februarja začeli dobivati delovne knjižice. Mehki odlivi delavcev (dokup delovnih let, beneficirana delovna doba in na tej podlagi upokojevanje) so se s tem nepreklicno končali. Olje na ogenj je priložilo tudi pomanjkanje denarja za izplačilo odpravnin. Delavci so besni, kar je povzročilo grožnje in nekulturno vedenje v stilu »Kje je tisti Taks, da ga zaštitim«, kar je vodilne prisililo v okrepitev zdaj toliko sporne varnostne službe. »Drugega izhoda žal nismo videli, če hočemo rešiti tovarno in ohraniti delo za vsaj 1000 ljudi,« razlaga Taks. Po drugi strani pa dodaja, da jih tudi presežni delavci ogromno stanejo, saj so doslej za te delavce v MTT dali najmanj dve bruto

nenehno večjih zneskih na položnicah preprosto ne morejo več preživeti. Delavcem je po njegovem mnenju težko razložiti resnične vzroke za takšen katastrofalen gospodarski in socialni položaj, težko jim je dopovedati, da zdaj ceno za razpad Jugoslavije in osamosvojitve Slovenije, za zlom socialističnega gospodarstva itd. v največji meri plačujejo prav oni. Ljudje so besni in iščejo krivce za takšno stanje v svoji najožji okolici. »In kdo je bolj priročna oseba za njihov gnev kot ravno direktor?« je končal pomenek Tone Taks. In dodal, da to še ne pomeni, da lahko vsakdo po mili volji kleveta in si izmišlja stvari, ki nimajo nikakršne resnične podlage.

Ivo Kuljaj

NEUE SLOWENISCHE KUNST

V Mozirju so mojstri nove slovenske umetnosti delali tako, da namerno niso poškodovali nobenega spomenika NOB. Uporabili so bolj rafinirane metode. Tako so pri Petrinu na Podbrežjih obnavljali fasado in odstranili spominsko ploščo podoficijske šole. Obeležja niso ponovno namestili kljub urgenci tamkajšnjih organizacij ZZB. Za zdaj niso postavili še nobenega spominskega obeležja kolaborantom z okupatorjem.

Humoreska

Tržni
odnosi

Tokrat v bifeju Bližnja srečanja posebne sorte nismo našli tovariša Neposrednega proizvajalca raznih strok. Morda je bil hudo bolan, da ni zmozel poti za svoj šank. Zato smo se napotili čez ljubljanski živilski trg in zagledali občana, ki se je hitro umikal pred policisti. Dohiteli smo ga v stranski ulici in ga nagovorili:

— Zakaj bežite pred demokratičnimi policaji?
»Pred policijo beži vsak pošten človek,« je filozofsko dejal.

— Kdo, pa, ste?
»Jaz sem Neposredni prekupevalec raznih artiklov, predvsem deviz.«

— Pa zakaj bežite?
»Ker mi ne dovolijo opravljati mojega posla.«
— Ampak saj pri nas imamo prosto tržno gospodarstvo, vi pa ste prekupevalec, kar zdaj ni nikakršen zaničevanja vreden poklic... Navsezadnje tudi trgovci ne delajo drugega kot prekupečujejo...

»Že, že. Ampak jaz sem prekupevalec z mehkim č.«
— Boste rekli, da naša policija dela razliko med Slovenci in Neslovenci?

»Seveda jo dela. Jaz sem iz Trnovega na Kosovu, pa ne smem prodajati deviz na trgu, zraven mene pa prodaja neka ženska solato in je doma iz Trnovega v Ljubljani. Njej pa nihče nič noče.«

— Pa imate slovensko državljanstvo?
»Ne.«

— In zakaj ga niste vzeli?
»Veste kaj, jaz se ne razumem na politiko.«
— In kaj boste zdaj?

»Ne vem. Morda bom šel na zavod za zaposlovanje po podporo, ker mi je slovenska država vzela možnost za delo.«

— Dvomim, da boste dobili podporo, ko pa niste slovenski državljan.

»Potem pa se bom razglasil za begunca. Begunci niso slovenski državljan, pa tudi dobijo po petsto tolarjev na dan.«

— Tega denarja ne dobijo. Toliko nas vsak begunec stane.

»Potem pa res ne vem, kaj naj bi naredil.«
— No, no, saj lahko greste kam drugam, recimo v Avstrijo ali Švico?

»Ste trapasti, ali mislite, da bi me Avstrijci oziroma Švicarji gledali, kako na njihovem trgu prodajam devize. Dajte no, dajte, to so resne države. Bi me takoj vtaknili v čužo.«

Bogo Sajovic

Drnovškova
projekcija

Janez Drnovšek, predsednik slovenske vlade, je pravilno izračunal, da v borih šestih mesecih ne more niti za ped premakniti v globokem blatu običalega gospodarskega voza. Za kaj takšnega bi potreboval še najmanj štiri leta, za kar pa je seveda potrebno poprej zmagati na volitvah. Projekcija: teh šest mesecev bomo malo bolje živeli, Drnovšek bo zmagal na volitvah, potem pa adijo ohcet. Nasrkali bomo ko rumeni mački.

Kopačevo
zelenje

Janez Kopač, ta trenutek še minister za finance, lahko sicer še naprej razlaga ljudem zgodbe o davkih, toda v politiki nima kaj iskati, ker je zanjo prezelen. Že prvi teden svojega (ne)slavnega ministrovstva je padel na finto in dovolil povečanje plač družbenim dejavnostim. Med njegovimi najožjimi strankarskimi in vladnimi kolegi bo veljalo, da je bil prav to razlog za njegovo zamenjavo z Mitjem Gasparijem. Kopač je

spregledal izjavo Sejda Bajramovića, češ da je Drnovšek »moška kurba«.

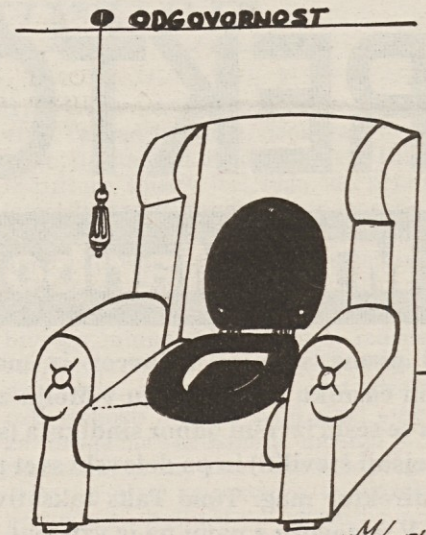
Metkine
reference

Metka Roksančič, šefica podpravnih svobodnih sindikatov, je s svojo znano (ne)diplomacijo zagnala tak strah v kosti štajerskih direktorjev, da ti preiščujejo samo še o tem, kako bi se je znebili. Ker niso mogli potuhtati nič pametnega, jim je na pomoč priskočil šef nekega sindikata France Tomšič, ki je s štajerci pripravljen skleniti kadrovske kupčije: za Metko ponuja 100 Alenk. Nevenka Lekše si že mane roke. Spet bo prva dama.

Agničeva
penzija

Andrej Agnič, slavni fotoreporter DE in urednik Sindikalnega zaupnika, se je odločil, da ima dovolj silnih bitk za delavski prav in da gre nepreklicno v penzijo. Možak iz naslova denacionalizacije pričakuje zajeten kos nacionaliziranega premoženja in temu primeren penzijski standard. Toda glede na predvidene (nujne) spremembe zakona o denacionalizaciji mu svetujemo, naj čisto ne pretrga honorarnega sodelovanja z redakcijo. Tembolj, če bodo na lastnino res takšni davki, kot se govori v krogih blizu vlade.

Kuli

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Še brez dežja

Teden je naokoli. Ali smo, kar se vremena tiče seveda, kaj na boljšem kot prejšnji petek? Čeprav je prejšnja sobota deževalo, pa je bilo padavin tako malo, da so rastline še bolj žejne kot prej. Marsikje se pritožujejo, da je že presuho. Kjer so pokosili, otava ne gre nikamor. Res pa je tudi, da je večina travnikov še nepokošena, zato bi obilen dež prav prišel šele čez kakšen teden. Takrat bi tudi za prve ne bil še prepozen.

Urban v ponedeljek je bil zgledno lep, sončen dan. Če bi mu uspeli še nekoliko dvigniti temperature, potem... No, pa bo vseeno dovolj dober za še boljšo vinsko letino? Če ne bo ravno dobra, bo pa morebiti obilnejša. Glede na ljudsko vremensko modrost mora vsaj eno obveljati!

Tudi dnevi, ki so mu sledili, so bili sončni, vendar ne ravno topli. Če ste bili v senci, vas je veter, ki je pihal skoraj vsak dan, kar hitro pripravil do »kurje kože«. Bliža se poletje in upajmo, da se bodo temperature temu primerno obnašale. V časopisih je pisalo, da so že zrasli prvi jurčki. Ljudski izrek pravi: »Kocjan (31. maj) gobe seje, Primož (9. junij) jih pobrana.« Kaže, da so tokrat jurčki zrasli še iz lanskim trosov. Res pa je, da nas je gobarska strast nekoliko zapustila. Težke kovine, ki jih gobje tkivo zbira v sebi, je marsikoga pripeljalo vsaj v dvome, če ne že do popolne abstinence. Svoje so dodali še radioaktivni izotopi. Če bi resno premislili, bi najbrž ugotovili, da več škodljivih snovi zaužijemo z drugo hrano kot z gobami. Vsaj za gobe pa je trenutno stanje ugodno, saj jim je pred nekaj leti skoraj grozilo iztrebljenje (vsaj nekaterim vrstam).

Gobe nimajo dosti skupnega z vremenom, razen morda velikega dežnika. Tega v naslednjih dneh ne boste potrebovali. Pred nami je nekaj sončnih, suhih dni. Tudi temperature se bodo malce zvišale. Prave vročine pa še ne bo.

Šef

Šef se je po konstruktivno uspešno zamenjani vladi že rahlo zbal, da se nova vlada v restriktivni monetarni politiki, pri zniževanju inflacije in pri plačah ne bo prav v ničemer razlikovala od tiste neuglašene (pleh) bande, ki smo ji rekli Peterletova vlada. Toda naši fantje, ki so pisali Popitu govore in hodili v skojevske šole, so v hipu razblinili ves njegov dvom. Šef je bil prav pomirjen, ko je zvedel, da je »NAŠA«

Horoskop

Pot do slave

Ameriški predsednik John Fitzgerald Kennedy (rojen 29. maja 1917) se je med svojim predsednikovanjem kar nekajkrat soočil s precej neprijetnimi situacijami. Že na začetku je imel probleme zaradi svoje družine; njegov oče je bil namreč reven irski priseljenec, ki pa je v Ameriki uspel, predvsem z borznimi posli (obtožili so ga tudi, da si je premoženje grabil v času gospodarske krize, ko je poceni kupoval propadla podjetja), in kar je bilo za puritansko Ameriko še huje, kot Irci so bili katoliške vere (Kennedy je do sedaj edini predsednik ZDA, ki je bil katolik). Kljub vsem bolj ali manj umazanim igricam pred izvolitvijo, je Kennedy postal predsednik in se takoj znašel pred mnogimi problemi. V tujini je imel probleme z afero ob sestrelitvi vohunskega aviona U-2 nad Sovjetsko zvezo, še bolj pa ob neuspeli operaciji izkrcanja protikomunističnih gverilcev v Zalivu svinj na Kubi; končno je skoraj prišlo do vojnega spopada s Sovjetsko zvezo, ko je le-ta hotela na Kubi instalirati nuklearno orožje. Tudi v notranji politiki ni imel lahkega dela: demonstracije črncev in belih aktivistov za človekove pravice proti rasizmu v južnih državah, pa odpor tamkajšnjega belega prebivalstva proti črnim pravcam. Prišlo je do incidentov, kjer so bili mrtvi in ranjeni, in Kennedy je moral nazadnje uporabiti zvezne organe oblasti, predvsem vojsko in policijo, da je vsaj nekako zaustavil nasilje v tistem delu države. Med belim prebivalstvom pa to tam ni bilo ravno dobrohotno sprejeto. Da bi popravil svoj že precej razmajani ugled na jugu, je 1963 odšel na uradni obisk v Texas. Tam pa je bil v atentatu ubit. Skrivnostne okoliščine tega atentata še sedaj, 30 let kasneje raznemajajo domišljijo uradnih in neuradnih raziskovalcev.

Sicer je bil Kennedy rezervni mornariški oficir in za sodelovanje v drugi svetovni vojni tudi odlikovan. Ko ga je nekoč nekdo povprašal, kako je postal junak, je odgovoril:

»Oh, čisto neprosto voljno. Moja ladja se je potopila in to je vse.«

V tem tednu so bili rojeni še slovenski arhitekt Maks Fabiani in slikar Anton Ažbe, francoski slikar Eduard Manet, angleški romanopisec Thomas Hardy in španski pisatelj; nobelovec Juan Ramon Jimenez.

Deni

DE	VEDA O DUŠEVNIH BOLEZNIH	HRVAŠKI PISATELJ (+KMEČKI PUNTI)	VAS V ZGORANJI BOHINJSKI DOLINI	ŽIVILSKA INDUSTRIJA V KAMNIKU	KAREL OŠTIR	AVTOR KRIŽANKE R. NOČ	SINJSKA VITEŠKA IGRA	PTICA SEVERNIH MORIJ, ALK	VOJDA CERKVENEGA ZBORA	ČEŠKA PRITRILNICA	DE	SLAVKO TIRAN	NAPREDOVANJE	ALKALOID V LISTIH KOKE
ŽIVALCA, KI PLETE MREŽE						KANADSKI POPEVKAR (PAUL) S. SLIKAR PILON					RIBIŠKA MREŽA IZRAZ VESELJA			
KOZMOPO-LITIZEM														
OTROŠKO OPRAVILO					OSKRBNIK, GOSPODAR							ANDREJ KOKOT VEJA ZA PRAČO		
PRISTANIŠČE V JUŽ. VIETNAMU				ŠPANSKI PISATELJ (MATEO)	ZGOR. DEL STOPALA OZKE DESKE					SL. PESNICA MUSER SINTET. E-LASTIČNA TKANINA				
DEL FOTO-APARATA						KMET. ZA-DRUGE V NEKO. SZ. PRELETAVANJE								
CHATEAU-BRIANDOV ROMAN						PREGRETI VOD. HLAPI OPATUJA NA BA-VARSKEM					ANGLEŠKI BRINOVEC MESTO V MAKEDONJI			
TINE ŠROT			LAHKO HLAPLJIVA TEKOČINA VRSTA METULJA					PRASKA, ODRGINNA	PREPIR, SVAJA					JEZERO NA FILIPINSKEM OTOKU LUZONU
MERILNIK HITROSTI VODNEGA TOKA									MESTECE V BOKI KOTORSKI					
PRIPADNIK VLADAJOČE KASTE PRI INKIH						POD BERTA AMBROŽ				ANTIČNA GRŠKA PESNICA				
AMERIŠKA PROTEST-NA PEVKA										RUSKO MOŠ. IME				
OREL IZ GERMAN-SKE MITOL.				REKA IN FJORD NA NORVEŠKEM					FRANC. PISATELJICA (MADAMME)					

Nagradna križanka št. 22

Rešeno križanko nam pošljite do 9. junija 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479, na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 22. Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev.

Rešitev nagradne križanke št. 20:

SPORADI, KISIK, POLOVIČARSTVO, OLIVER, KATRAN, KIVI, KORK, DNO, OKAN, PAAR, MP, JL, JARO, RUSI, NIL, MULA, MINA, ONEMELOST, GAL, SIRENA, TRENTA, TKON, DERIVATI, ASA, AVA, ALIN

Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 20

1. Vida Bobnar, Vasca 12, 64207 Cerklje,
2. Bojan Cankar, Opekarna 7, 61420 Trbovlje,
3. Rado Vižintin, Na Boč 18, 62319 Poljčane
Nagrade bomo poslali po pošti.